

Rikke Storvik Sjøhelle

Med nøkkel til bakrommets privilegier

En kvalitativ studie av frivillig arbeid ved
Studentersamfundet i Trondhjem

Masteroppgave i sosiologi
Veileder: Aksel Tjora
Januar 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne masteroppgaven tar for seg hva det er som gjør at frivillige ved Studentersamfundet i Trondhjem legger inn betydelig innsats og tid i organisasjonen og bygget. Gjennom kvalitative dybdeintervju har jeg forsket på tre *gjenger*, altså grupper på Samfundet, som representerer hver sine virksomhetsområder. Gjengene er Regi, Klubbstyret og Studentersamfundets Interne Teater (SIT). Det har vært særlig viktig å avdekke hva de romlige forutsetningene har å si for innsats på huset, og hvilken relasjon det er mellom tidsbruk og sosial samhandling. I analysen utforsker jeg hvordan deltagerne bruker Samfundet, hvorfor stedet og organisasjonen er viktig for dem og hva de gjør når de er der. Jeg identifiserte fire kategorier. Den første handler om at de frivillige kan *leke* seg, både nyttig og unyttig lek. Den andre identifiserer viktigheten av de frivilliges *nøkkelkort* som gir fysisk og sosial tilgang. Den tredje går ut på å vise Samfundets sykluser i form av aktiviteter og tradisjoner viser at *tidsperspektivet* er viktig, og den fjerde kategorien viser hvordan deltagerne opplever Samfundet som et *hjem*.

Deltagernes erfaring har blitt belyst og diskutert gjennom et bredt spekter av sosiologisk, psykologisk, pedagogisk og filosofisk teori som omhandler *dramaturgi, flyt, lek, tid* og *innlemmelse*. I tillegg bruker jeg begrepet *tredjeplasser* fra urban sosiologi. I diskusjonen lager jeg en metafor for å forstå de frivilliges bruk av Samfundet. Med familiebilder på veggene, egne lekerom og stue sammenligner jeg det med et hjem, særlig på bakrommet, altså de private områdene på Samfundet. I tillegg etablerer jeg to begreper. *Huskompetanse* handler om ha kunnskap om det fysiske bygget. Når, hvor, og hva de sosiale ritualene og aktivitetene innebærer. Noe man kan ha huskompetanse om er *husrytme*. Husrytmen deler opp kvelden i ulike faser og gir rommene nye funksjoner basert på situasjonene. De interne opplever at de har nøkkel til bakrommets privilegier. Nøkkelen er både et konkret nøkkelkort (internkort) med faktiske tilganger og et abstrakt symbol på innlemmelse med tilgang på huskompetanse og deltagelse i husrytmen.

Abstract

This master's thesis examines what makes volunteers at the Studentersamfundet in Trondheim invest considerable effort and time in the organization and the building. Through qualitative in-depth interviews, I have researched three *gangs*, i.e. groups at Samfundet, which each represent their own areas. The gangs are Regi, Klubbstyret and Studentersamfundets Interene Teater (SIT). It has been particularly important to uncover what the spatial conditions contribute for volunteers invest in house, and what relationship there is between time use and social interaction. In the analysis, I explore how the participants use Samfundet, why the place and the organization are important to the volunteers and what they do when they are there. I identified four categories. The first is about the volunteers being able to *play* around, both useful and useless play. The second identifies the importance of the volunteers' *key cards* that provide physical and social access. The third involves showing the Samfundets cycles in the form of activities and traditions showing that the time perspective is important, and the fourth category shows how the participants experience Samfundet as a home.

The participants' experience has been illuminated and discussed through a wide range of sociological, psychological, educational and philosophical theory that deals with dramaturgy, flow, play, time and incorporation. In addition, I use the concept of third places from urban sociology. In the discussion, I create a metaphor to understand the volunteers' use of Samfundet. With family photos on the walls, having their own playrooms and living room, I compare it to a home, especially in the *backstage*, i.e. the private areas at Samfundet. In addition, I establish two concepts. *House competence* is about having knowledge of the physical building. When, where, and what the social rituals and activities involve. Something you can have house expertise about is house rhythm. The *house rhythm* divides the evening into different phases and gives the rooms new functions based on the situations. The volunteers feel that they have the key to the privileges of the back room. The key is both a concrete key card with actual access and an abstract symbol of incorporation with access to house competence and participation in the house rhythm.

Førord

Først og fremst vil jeg takke min veileder Aksel Tjora, som har vist entusiasme for oppgaven helt fra første telefonsamtale fra Råkvåg, til siste veiledning fra Sydney. Du ga meg tro på at det var mulig for meg å skrive om et tema som jeg sto nær og det er jeg takknemlig for. Det har vært utrolig givende å få muligheten til å gå i dybden på et tema jeg har engasjert meg for i så mange år, både faglig og personlig. Jeg vil også takk for lange og innholdsrike faglige samtaler hvor tankene har fått strømme fritt. Sosiologisk droling er noe av det beste jeg vet.

Jeg er heldig som har mange bra folk rundt meg av både venner og familie. Analysen ble skrevet på besøk hos Farmor og Bestefar i Spania i svært takknemlige omgivelser og med bra folk. Stemor Kari har vært et viktig faglig forbilde og støttespiller gjennom hele studietiden, en ekstra takk til deg. Takk også til Pappa og Farmor som har lest korrektur og støttet hele veien.

Jeg er glad for at jeg tidlig nok forsto at Dragvoll ikke er så langt unna som man skulle tro. Jeg vil gjerne takke Ulla Forseth for masterseminarer og inspirasjon til å *leke seg* med teori og akademisk skriving. I tillegg har det vært essensielt for faglig moral å ha gode venner på lesesal. Ingrid Vikan Flood har vært en god støtte gjennom masterløpet og Ingrid Øyan har vært bra å ha på tampen av levering. Takk til Sunniva Skurtveit og Astrid Midtun for gjennomlesinger og diskusjon om oppgaven, dere er legender. Dere var alle verdt turene til Dragvoll. En siste takk til Nora Kirkvold Sæter og Agnete Djupvik som har lest korrektur.

Studenteramfundet i Trondhjem har mange interessante aspekter ved seg og det har vært vanskelig å velge ut én vei for en masteroppgave. Nysgjerrigheten for organisasjonen har gått mer og mer i faglig retning i takt med at studiepoengene har økt. Interessen for det røde runde startet allerede da jeg som tiåring ble tatt med på Samfundet av Pappa for å se «supperevy». En dagforestilling med innslag fra UKErevynummer gjennom tidene. Han skulle tilbake på UKA for å møte gamle studievenner. Innsalget til Trondheim som studentby fungerte og gleden var derfor stor da jeg selv ble tatt opp i en gjeng på Samfundet og jeg fikk et eget forhold til huset som student. Gjennom bardrift, korsang og arbeid med det planlagte Nybygget har jeg blitt glad i Huset, og ser tilbake på studietiden som minnerik, læringsrik og meningsfull.

Rikke Storvik Sjøhelle

Trondheim, desember 2022

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
2. Studentersamfundet	3
2.1 Om Samfundets drift, virke og historie.....	3
2.2 Gjengene.....	4
2.2.1 Regi.....	5
2.2.2 Klubbstyret	5
2.2.3 Studentersamfundets Interne Teater.....	5
2.2.4 UKA.....	6
2.3.4 Ordliste	7
3. Teori	9
3.1 Dramaturgi – vår virkelighet som et teater.....	9
3.1.1 Opptreden og fasade	10
3.1.2 Bak fasaden.....	11
3.2 Tredjeplassen – et sted å henge	12
3.3 Flyt	15
3.3.1 Lek og kreativitet i rommet	16
3.3.2 Kreativitet og miljø.....	17
3.4 Opplevelsen av tid i en sosial situasjon.....	18
3.4.1 Tid og tilhørighet	18
3.4.2 Opplevelse av tid	19
3.4.3 Sosiale rytme	20
3.5 Innlemmelse og fellesskap	20
4. Metode	22
4.1 Forskningsdesign og metodisk tilnærming.....	22
4.2 Semistrukturert dybdeintervju	22
4.2.1 Fysisk plassering.....	23
4.2.1 Utvalg og rekrutteringsprosess.....	24
4.2.3 Deltagerne.....	25
4.3 Datainnsamling	26
4.3.1 Intervjuguide.....	26
4.3.2 Gjennomføring.....	27
4.4 Behandling av data	28
4.4.1 Transkribering og koding.....	28
4.4.2 Gjennomføring av analyse	30
4.4.3 Teoriens rolle i prosjektet	30
4.5 Forskingsetikk.....	31
4.6. Forskningskvalitet.....	32
4.6.1 Gyldighet	32
4.6.2 Pålitelighet	32
4.6.3 Generalisering	36
5. Analyse	38
5.1 Lek.....	38
5.1.1 Regi verksted – å være kreativ uten å være nyttig	38

5.1.2 Leken blir nyttig.....	39
5.1.3 «Knaus» – Lek på barnerommet	40
5.1.4 «Storsalen»– Lek på voksenrommet	41
5.1.5 En (trygg) egen boks.....	43
5.2. Kort	44
5.2.1 Identitetsmarkør – en håndholdt CV	45
5.2.2 Raskeste vei - til tilhørighet	47
5.2.3 Tilganger – og mangel på det.....	49
5.3 Tid	50
5.3.1 Tid og sted	50
5.3.2 Viktigheten av tradisjoner.....	52
5.3.3 Tidsbruk på huset.....	53
5.3.4 Overgangsritualer mellom faser på huset.....	54
5.4 Hjem	58
5.4.1 Hybelen – «det er her jeg bor».....	59
5.4.2 Oppvekst i veggene.....	60
5.4.3 Trygghet.....	60
5.4.4 Kjennskap og kontroll.....	61
5.4.5 SIT får hjemlig forhold først når de flytter inn	62
5.4.6 Henge litt i stua.....	63
6. Diskusjon	65
6.1 Hyblene gir bakrom	65
6.2 Bakrommet gir <i>huskompetanse</i>	67
6.3 Bakrommene gir de frivillige lekerom.....	69
6.4 Bakrommet som metronom i <i>husrytmen</i>	71
6.5 Bakrommenes nivå av tredjeplasser.....	73
7. Bakrommets privilegier	76
Litteraturliste.....	78
Vedlegg 1: Infoskriv og samtykkeskjema.....	81
Vedlegg 2: NSD sin vurdering	84
Vedlegg 3: Intervjuguide.....	85

Vi har vår egen lille verden
i et nøtteskall omtrent
med sitt eget firmament.
Belyst av fikse stjerner er den,
i vår vennekrets er Jomfruen bekjent.
Vår verdens center er studenter,
rundt oss går Trondhjems by i rotasjon.
Studenter har sin egen verden,
vi står fast i last og brast
i kraft av vår gravitasjon.

«Vår egen lille verden» UKA 1931 Mammon-ra (SIT, 2022b)¹

¹ «Vår egen lille verden» ble skrevet som en selvironiserende sang til UKErevyen Mammon-ra

1. Innledning

Studentersamfundet i Trondhjem² er et hus og en organisasjon i Trondheim som eies og drives av studenter, for studenter. Det er et utested, en kulturscene, politisk arena og et møtested. Organisasjonen Samfundet ble stiftet allerede i 1910 av studenter ved NTH³, samme år som høgsolen ble opprettet. I 1929 sto det karakteristiske runde røde bygget vi i dag kjenner som Samfundet, ferdig i Elgeseter Gate 1 (Kobberrød, 2010). Samfundet er unikt og viktig for Trondheimsstudentene. Mange hevder at Samfundet er en stor del av suksessen til at Trondheim er den byen som flest ganger er kåret til den beste studentbyen, og huset blir omtalt som hjertet i studentmiljøet (Sletten, 2016). Samfundet har omtrent 1700 frivillige som jobber med alt fra konserter, markedsføring, kor, servering, medier og teater. I denne oppgaven undersøker jeg hva det er som gjør at alle disse legger så mye tid og arbeid inn i organisasjonen og huset.

Da Samfundetbygningen «Cassa Rossa», ofte bare betegnet som Huset, sto ferdig, var det omtrent 400 studenter ved NTH, i dag er det ca. 40 000 studenter i Trondheim. Økning i studentmassen i Trondheim har vært noe av grunnen til at man siden 60-tallet har ønsket seg et tilbygg til Samfundet. Etter mange forsøk ble prosjektet om Nybygg satt i gang i 2016, som har resultert i at spaden nå er satt i jorda. Bygget er planlagt å stå ferdig våren 2024 (samfundet.no, 2022b). Dette gjør at det er viktig å skaffe kunnskap om hva som gjør at det eksisterende bygget fungerer og hvordan det fysiske bygget spiller inn på frivillig innsats. Hvilke rolle spiller de fysiske kvalitetene Samfundet har i dag som er viktig å ivareta når det kommer noe nytt, og hvordan bruker de som jobber frivillig det nesten hundre år gamle huset?

Samfundet eies av sine medlemmer og drives av sine frivillige. De frivillige organiserer seg ut ifra gjenger med ansvar for ulike deler av organisasjonen og driften av huset. Stort sett alle funksjoner utføres av frivillige, om det så er å lage eller servere mat, organisere sceneteknikk, arrangere konserter eller drifte IT-systemer. Formålet mitt er å utforske hva det er som gjør at studenter velger å bruke så mye tid på dette – helt gratis. Jeg å se på hvordan de fysiske og sosiale egenskapene til huset henger sammen og hva de har å si for de frivilliges tilhørighet til huset. Dette har jeg gjort ved å studere de frivilliges bruk av huset og særlig de som har vært der mye. Jeg har gjort dybdeintervjuer med folk fra tre ulike *gjenger* på Samfundet. Min problemstilling er følgende:

² Videre i oppgaven kalt Samfundet

³ Norges tekniske høgscole, i dag NTNU.

Hvordan kan man forstå frivillig innsats på Samfundet?

- a. Hvilke romlige forutsetninger gjør at de frivillige bruker tid på Samfundet?*
- b. Hvilken relasjon er det mellom tidsbruk og sosial samhandling på Samfundet?*

Ved å svare på disse spørsmålene ønsker jeg å belyse hvordan man på sosiologisk vis kan forstå motivasjonen til denne typen frivillig innsats som er på Samfundet. Dette skal jeg gjøre ved bruk av kvalitativt dybdeintervju. Oppgaven er delt inn i syv deler. For å forstå konteksten for denne studien, handler kommende del om Samfundet og hvordan organisasjonen fungerer. Videre presenterer jeg teori. For å svare på problemstillingen har jeg hentet teori fra ulike fagretninger, som psykologi, pedagogikk og filosofi. Likevel har teorien vært en nytte for en sosiologisk studie, fordi de er brukt for å forstå sosiale aspekter ved Samfundet. I metodedelen gjør jeg rede for dilemmaene knyttet til mitt nære forhold til Samfundet. Deretter presenterer jeg mitt empiriske datamateriale gjennom en analysedel. I kapittel seks diskuterer jeg funnene i analysen med utgangspunkt i teorien før jeg til slutt oppsummerer mine funn i avslutningen.

2. Studentersamfundet

Samfundet er en stor organisasjon, med et stort bygg. Det finnes mer enn 20 gjenger, og hver av disse har sin egen kultur, tradisjoner, arbeidsoppgaver, språk og sjargong for sin virksomhet. Det er mange ritualer og tradisjoner for de frivillige på Samfundet. Dette har Bratseth (2017) skrevet om i sin masteroppgave der hun konkluderer med at de ritualer og tradisjoner som finnes er både inkluderende og ekskluderende. Ritualene bidrar til å opprettholde organisasjonen ved at det motiverer til gruppesolidaritet og til innsats. For å forstå denne studien er det derfor nødvendig med grunnleggende innsikt i organisasjonen, tradisjonene og normene som eksisterer på huset. Derfor vil jeg gi bakgrunnsinformasjon om huset, de tre gjengene jeg har forsket på, samt legge ved en ordliste.

2.1 Om Samfundets drift, virke og historie

Samfundet er et kulturhus og et utested. De offentlige områdene er der hvor medlemmer og andre besøkende kan ferdes, om det så er for å dra på kafé, konsert, danse eller se teaterforestillinger. Alle studenter kan kjøpe medlemskap på Samfundet, har man dette, får man et rødt medlemskort. Med det kan man blant annet kjøpe billigere øl og konsertbilletter, og man kan stemme ved valg av for eksempel Samfundets leder og over Samfundets politiske profil i form av vedtak og resolusjoner. Jobber man frivillig på Samfundet, blir man kalt *intern*, og man er da tatt opp i en *gjeng*. Da har man tilgang til de private områdene der det i utgangspunktet bare er interne som får lov til å oppholde seg. De private områdene er driftslokaler slik som bakscener, lager, arbeidsrom, møterom, og hybler. Hyblene er rom eller områder som er tilknyttet spesifikke gjenger. De fleste gjenger har en egen hybel, noen hybler er det flere gjenger som deler på. En hybel brukes av de fleste gjenger som fest- og eller møtelokale. Felles for hyblene er at det er et område gjengen har eierskap til og ansvar for, og som det er liten tvil at tilhører akkurat den gjengen. Hyblene er private områder på Samfundet, uten skjenkebevilgning. Derfor organiserer de frivillige private spleiselag til hver hybel. Selskapelighetene på hyblene er derfor å regne som lukkede selskap.

Mange av de som jobber på Samfundet legger ned veldig mye tid på huset. Det er ofte vanskelig for folk som ikke kjenner til organisasjonen å forstå hvor viktig Samfundet er for mange av de interne. Frivillige kan deles inn i to kategorier, uavhengig av gjenger. Du har gjengmedlemmer, som også kalles «gjengiser» også har du funksjonærer, som kalles «funker». En gjengis er forventet å bruke i snitt 10 timer i uka på vervet sitt. En funk er forventet å jobbe 20 timer i uka,

og har gjerne mer ansvar. Noen funker jobber mindre, mange jobber mer. Noen funker på Samfundet har uker de jobber 30 eller 40 timer. Dette er bare det de gjør i vervet sitt, i tillegg er de der for å være sosiale. Mange interne legger med andre ord veldig mye tid, energi og fokus inn i Samfundet – uten å få betalt for det. Dette er unikt og sier noe om hvor spesielt huset og institusjonen er for folk. Denne oppgaven kan forhåpentligvis være med på å svare på hvorfor noen legger så mye tid for og på Samfundet.

Det finnes rundt tjue gjenger og tilknyttede foreninger på Samfundet⁴. Det finnes mange måter og ulike praksiser for hvordan man deler opp de ulike gjengene i kategorier. Det er et ganske komplisert organisasjonskart. For denne oppgaven har jeg valgt å dele opp i scenetekniske, arrangerende og kunstneriske gjenger. De scenetekniske styrer lyd, lys, video og annen sceneteknikk. De arrangerende gjengene har i oppgave for å arrangere publikumsarrangementer og booke konserter og ha ansvar for gjester og publikum under åpningstid. De kunstneriske gjengene er de som spiller musikk, synger og opptre på huset.

Samfundet er unikt som studentersamfund ved at det er det eneste i Norge som både eies og drives av studentene, uten at universitetet er involvert. Dette har noe å si fordi det ikke er noen andre som kan komme og fortelle organisasjonen hvordan det skal driftes, særlig ikke bestemme over gjengene. Samfundet tjener penger gjennom salg av billettinntekter, servering og UKA. Et av Samfundets overordnede mål er at «det skal drives på forretningsmessig grunnlag. Det økonomiske målet er å ha en sunn og selvstendig økonomi. Et positivt driftsresultat og UKAs overskudd skal sikre Studentersamfundets uavhengige posisjon.» (Gjengsekreteriatet, 2022). Det er altså de frivillige som skaper inntekter til huset. Samfundet har et Finansstyre (FS) som «er Samfundets økonomiske styringsorgan. Finansstyret er ansvarlig for forvaltningen av Samfundets formue og ledelse av den økonomiske driften.». Finansstyret består av 7-9 faste medlemmer, de fleste av dem er ikke studenter (samfundet.no, 2022a).

2.2 Gjengene

I denne oppgaven har jeg intervjuet totalt ni personer, tre personer fra henholdsvis tre ulike gjenger. Én sceneteknisk, én arrangerende og én kunstnerisk gjeng. Disse gjengene er Regi, Klubbstyret og Studentersamfundets Interne Teater. Det er avgjørende med forkunnskap om disse gjengene og huset for å forstå den videre analysen av deres virksomhet.

⁴ Noen gjenger har også undergrupper. Et eksempel er kor og band.

2.2.1 Regi

Regi er en av de eldste gjengene på huset og har eksistert siden huset sto ferdig i 1929. De har siden den gang drevet med lys- og sceneteknikk. Dette innebærer lyssetting av det meste som skjer på scenene på Samfundet, men også annet sceneteknisk arbeid utover lyd, lys og video. Scenen i Storsalen har blant annet et løftebord og en dreiescene. *Dreiescenen* er en roterende scene i Storsalen som ble laget av som en diplomoppgave av en *Regifant* (gjengmedlem i Regi) i 1947. Det var visstnok i sin tid Nordens største dreiescene. Regi har også ansvaret for *Regi verksted* som ligger i nærheten av både Storsalen og Regi hybel. Regi består av mellom 20 og 24 gjengmedlemmer der alle har en bindingstid på 3 år, og alle i gjengen blir automatisk funksjonær med en gang (Regi, 2022). Når man er ferdig med bindingstiden sin kan man være aktiv *pang* (pensjonist) i Regi og fortsatte å jobbe frivillig.

2.2.2 Klubbstyret

Klubbstyret er også en gammel gjeng på huset og har opphav fra Klubbkomiteen som ble stiftet i 1931. Da hadde de som oppgave å lage et tilbud for studentene i Samfundets klubb-lokaler. I 1933 fikk de navnet Klubbstyret (KLST). Siden den gang har de hatt ansvar for å arrangere Klubbaften på huset, og da spesifikt arrangering av fredagen. I dag innebærer det å booke og ha ansvar for de artistene som kommer, og ha ansvar for publikum som benytter de offentlige områdene i løpet av fredagskvelden. De har også i oppgave å få folk ut av huset ved stengetid. Deretter er det personer fra Klubbstyret som «siler» de private områdene, altså hyblene. Dette betyr at de går rundt og sørger for at de som er på hyblene kun er de som har lov til å være der, altså interne. Interne har lov til å «stemple» inn én ekstern gjeste hver i helgene, men da tar også ansvar for at disse overholder hybelreglene. Klubbstyret har i dag 24 medlemmer, hvorav 8 funksjonærer med ekstra ansvar og større arbeidsmengde, 8 gjengmedlemmer og 8 DJer (Klubbstyret, 2022). Funkene blir *pang* etter sin bindingstid på to år, men gjengisene kan bli pang etter 1 år. Man kan fortsatt ha et aktivt internkort selv om man er pang.

2.2.3 Studentersamfundets Interne Teater

Studentersamfundets Interne Teater blir gjerne kalt SIT og er som navnet tilsier, de som setter opp teaterforestillinger, revy og musikaler på Samfundet. SIT ble stiftet allerede i 1910. Første revy ble satt opp i 1912, og var forløperen til det som i dag er kjent som UKErevyen. Revyen er en veldig viktig del av den over hundre år gamle festivalen UKA, som settes opp av

Samfundet annethvert år. Revyen spilles i Storsalen. SIT har rundt 70 medlemmer, alle i SIT er med i én av tre undergrupper, henholdsvis Kostyme, Kulisse og Skuespillere. De har et styre som blant annet består av en som er ansvarlig for hver av disse undergruppene. Styret er funksjonærer, resten av medlemmene er gjengmedlemmer. SIT jobber prosjektbasert, som vil si at de jobber intensivt i forbindelse med oppsetninger. Det kan være for eksempel to små eller én stor forestilling hvert semester, og alltid revy når det er UKA (SIT, 2022a). Alle i SIT har bindingstid på to år, men det er vanlig å fortsette å være aktiv utover dette. Derfor kalles man ikke pang i SIT etter bindingstiden er ferdig, men heller *veteran*. Man kalles pang i SIT først når man ikke er lenger er aktiv og bidrar til gjengen.

2.2.4 UKA

UKA er Norges største kulturfestival og er underlagt Samfundet (Nørstebø, 2022). Den har vært arrangert annethvert år (med unntak av krigsårene) siden 1917 og er med det Norges eldste studenteruke. Samfundet hadde i oppstarten i 1910 behov for å styrke sin økonomi, ikke minst for å kunne skaffe et eget bygg. Derfor sies det at *pengemangel var UKAs far og gjøglergleden dens mor* (Solbak, 2010, s. 28). Med gjøglerglede menes blant annet revy og i begynnelsen var UKA først og fremst sin selvlagde revy (Kobberrød, 2010). I dag er UKA tre uker med et fullt program av store og små konserter, teater, fest og andre kulturarrangementer. Revyen er fortsatt en sentral del av UKA, den gir navn til hele festivalen og spilles nesten hver dag i Storsalen.

UKA er en hektisk periode på Samfundet. Festivalen tar over huset både i forkant og under de tre ukene festivalen foregår. UKA fungerer på en måte som en egen gjeng på huset, men den involverer og belager seg i stor grad på de gjengene som allerede finnes, som for eksempel Regi og SIT. UKA har en egen UKEsjef som er valgt av Samfundets medlemmer i Storsalen. Deretter tar UKE-sjefen opp et UKEstyre som videre tar opp UKEfunksjonærer til sine respektive seksjoner. På denne måten har UKA en annerledes og mer hierarkisk organisasjonsstruktur enn Samfundets vanlige gjenger og drift. De fleste stillinger i UKA kan hvem som helst søke på, og selv om det er veldig mange som er med i UKA, som har vært eller er med i gjenger på Samfundet, er det også noen stillinger som kun tas opp direkte fra gjenger på huset. Alle skuespillerne i UKE-revyen må allerede være med i SIT. «Revy» er en egen gjeng under UKA, og Revy-kulisse er en undergjeng. De har i oppgave å snekre og lage kulissene til revyen i Storsalen. Her er det automatisk noen fra Regi og SIT som blir med, mens andre søker seg til vervet gjennom UKEopptaket.

En av helgene i UKA arrangeres det H-helg, som står for husfolkets helg. Denne helgen er alle som har vært med i en gjeng på Samfundet gjennom tidene invitert tilbake til byen og huset for en festhelg. Her møtes altså alle generasjoner med tidligere studenter som har jobbet frivillig på Samfundet, og det er ikke uvanlig at det kommer folk som er godt oppe i årene. Man går i studentergalla, altså ofte kjole og hvitt, gallakjole, eller det fineste man har i klesskapet. Man henger gjerne *daljer*⁵ på seg som man har fått i ulike sammenhenger på Samfundet. Det er vanlig at man da ser revyen.

2.3.4 Ordlister

Jeg har sammenfattet de viktigste navn og begreper som er nyttig for denne oppgaven. Forklaringene er hentet fra min egen kunnskap, intervjuene jeg har gjennomført og Finansstyrets bok (Gjengsekreteriatet, 2022).

Tabell 1 - Ordlister

Aktiv	En som er frivillig på huset og i sin bindingstid. Gjengene har forskjellig bindingstid, fra og med 1 år til 3,5. I mange gjenger går det an å være <i>aktiv pang</i> .
Funk	Forkortelse for funksjonærer. Samme som <i>gjengis</i> , men med større ansvar og er forventet å arbeide i snitt 20 timer i uka
Gjeng	En definert gruppe som har tilhørighet og bidrar frivillig til Samfundet med et definert ansvarsområde. Eksempel på gjeng: Regi.
Gjengis	Forkortelse for gjengmedlemmer av en intern gjeng på Samfundet. Forventet arbeidsmengde er mellom 8 og 10 timer i uka.
Huset	Samfundet blir ofte omtalt om «Huset»
Hybelregler	Det foregår festing på hyblene. For at man skal kunne bevare hyblenes virke, er det 10 regler man må følge.
Hyblene	Private området på Samfundet som hører til de frivillige. Som oftest har hver gjeng én hybel hver. Det er en slags privat bar, møtelokale og festlokale. «På hyblene» betyr som oftest de private områdene. Men «på hybelen» betyr én spesifikk hybel.
Intern	En som jobber frivillig på Samfundet og er med i en gjeng

⁵ Daljer er forkortelse for medaljer og brukes mye på Samfundet, UKA og linjeforeninger for når man har vært med noe eller gjort et arbeid.

Internkort	Et hvitt identifikasjons- og nøkkelkort som åpner dører og viser at du er intern på huset.
Nybygg	Brukes som egennavn på prosessen å utvide Samfundet – som egentlig er et tilbygg. Byggestart var i 2021. Bygget er forventet å stå ferdig 2024.
Oblat	Et klistremerke på internkortet som viser at man er <i>aktiv</i> inneværende semester. En <i>aktiv pang</i> kan ha oblat og dermed tilgang til hyblene.
Pang	Forkortelse for pensjonist. En person som har fullført bindingstiden i sitt frivillige verv og er ferdig i vervet, eller er <i>aktiv pang</i> som fortsatt bidrar til gjengen. Skrives ofte «pangsjonist».
Regifant	En person som er eller har vært med i gjengen <i>Regi</i> som driver lys- og sceneteknikk.
Siling	Sideloftene, altså hyblene «siles» hver fredag og lørdag av gjengene Klubbstyret og Lørdagskomitéen. Det vil si at de sjekker at det bare er de som har lov til å være der som er de interne områdene, hyblene.
Tilgang	Å ha korttilgang gjennom sitt hvite adgangskort til å komme seg inn spesifikke dører.
UKA	Norges største kulturfestival tilhørende Samfundet. Foregår annethvert år.

3. Teori

For å svare på problemstillingen mi har jeg valgt å bruke forskjellige type teorier, fra forskjellige ulike fagfelt. For å beskrive interaksjonsritualer skal jeg bruke Goffman (1992). Hans dramaturgiske tilnærming til adferd vil hjelpe meg å diskutere hvordan de interne bruker ulike områder forskjellig og særlig forskjellen mellom de private og offentlige arealene på huset. Samfundet er en plass mange bruker mye, og særlig de interne. Man kan lett si at de er stamgjester. Derfor ser jeg det som relevant å ta i bruk Oldenburgs (1982) «tredjeplass» og studere Samfundet som det, et sted man oppholder seg mye, men verken er hjemmet eller arbeidsplassen.

Under datainnsamlingen ble jeg oppmerksom på at lek er viktig, men også om romlige forutsetninger for lek. Inspirert av teori fra pedagogikk om lek fra Kibsgaard (2014), fant jeg også at psykologen Csikszentmihalyi (1996) «flyt»-begrep var nyttig. Det å la seg hen til situasjonen man holder på med, og glemme tid og sted. Tid er også relevant for min oppgave. Som nevnt bruker de interne mye tid på huset, men det er også en egen rytme der i form av ting som skal skje i løpet av en kveld, en uke, et semester og et år. Dette kan være store tradisjoner eller små ritualer som melder overgangen fra for eksempel arbeid til fest. Til slutt vil jeg trekke frem teori som kan fange fellesskapsfølelsen som Samfundet gir, som kanskje kan være med å svare på hvorfor mange av de interne kjenner et eierskap til huset og at de omtaler det som «hjemme». Til det har jeg særlig dratt nytte av begrepet innlemmelse (Wadel, 2008), og fellesskap fra Tjora (2018).

3.1 Dramaturgi – vår virkelighet som et teater

Sosiologen Erving Goffman er kjent for sin dramaturgiske måte å se verden på, og hvordan han ofte brukte metaforer som rammeverk for å beskrive menneskers daglige samhandling. Han hadde et spesielt fokus på tre metaforer, nemlig teater, spill og ritualer (Jacobsen & Kristiansen, 2006, s. 20). Særlig relevant for denne oppgaven er hans dramaturgiske forståelse av adferd som et *teater*, og hvordan adferd sees i lys av *områder*. Denne måten å bruke teater, scenen og «opptreden» som metafor hjelper oss å utvikle vår fantasi (Brown 1976 i Jacobsen & Kristiansen s. 18). I tillegg til at det gir oss mulighet til å se på det gamle og velkjente på nye måter (Jacobsen & Kristiansen, 2006 s. 16).

Goffman var ikke den første som så på adferd i rammen av teater. Likevel blir han sett på som pionér for en systematisk omfortolking eller rekontekstualisering av menneskers daglige samhandling i lys av en dramaturgisk ramme (Jacobsen & Kristiansen, 2006 s. 20). Begrepene «frontstage» og «backstage» er hyppig brukt i sosiologien og er en videreutvikling av Goffmans teatermetafor. Det er en metafor som ser på verden som en scene, der man på «frontstage» er opptatt av å fremstille seg riktig for publikum, i motsetning til «backstage» hvor man trer ut av rollen. Selv brukte han ordene *fasade* og *bakside-område* i boka «Vårt rollespill til daglig» (Goffman, 1992). Oversettelsen *bakside* har dobbel betydning på norsk og kan bli tolket som at noe har en negativ bakside. I denne oppgaven kommer jeg derfor til å bruke ordene *bakrom* og *fasaderom* som oversettelse av *bakside-område* og *fasade*.

3.1.1 Opptreden og fasade

Goffman sammenligner en persons adferd med å gjøre en «opptreden» der man spiller en rolle. Når man spiller denne rollen, kan man gi inntrykk av å ha egenskapene man fremstiller ovenfor en bestemt gruppe mennesker eller iakttagere. Personen kan selv være overbevist om at egen opptreden er et inntrykk av virkeligheten, men man kan stille seg spørsmålet om det faktisk er «et virkelig jeg» som fremføres. Han bruker begrepet «fasade» om den delen av opptredenen som fremtrer på en bestemt måte slik at den definerer situasjonen for iakttagerne (Goffman, 1992, s. 24,27). Jeg tolker det slik at opptreden er inntrykksstyring og at fasade altså er en bestemt måte å uttrykke seg på ovenfor noen andre.

Til opptreden kan man ha *kulisser*. Det kan være møbler, utsmykking og innredning av et område. Jeg tolker det som at kulissene blir en forlengelse av adferden personen har, og at dette er med på å forsterke opptredenen. Kulissene og adferden bygger opp under hverandre og blir til sammen en opptreden ovenfor publikum (Goffman, 1992 s. 27-28). Der kulisse er sceneoppsettet, er «personlig fasade» derimot i direkte sammenheng med den som opptrer, og som personen har med seg eller på seg. Det kan være fysiske kjennetegn, antrekk, holdning, ansiktsuttrykk eller lignende. Goffman skiller mellom personlig fasade som *ytre fremtoning* og *manerer*. Ytre fremtoning sier noe om den sosiale status man har eller hvilken situasjon personen er i, det kan være sosial aktivitet, jobb etc. Manerer handler mer om å fortelle publikum hvilken interaksjonsrolle personen ønsker å utspille i den gitte situasjon. Ofte er det et samsvar mellom disse to (Goffman, 1992 s. 29). Vi driver med inntrykksstyring når kommunikasjon og adferd påvirker publikums definisjon av situasjonen (Jacobsen & Kristiansen, s. 20).

Forskjellige rutiner og opptredener kan ta i bruk samme fasade, og den kan endres av hensyn til situasjon og kontekst. Men, en fasade kan også bli institusjonalisert til de abstrakte stereotype forventninger man stiller til den. På denne måten kan fasaden få en bestemt og fastlåst betydning i seg selv. Dette kan være uavhengig av hvilke aktiviteter eller oppgaver som utføres med denne spesifikke fasaden. Slik får fasaden en kollektiv og selvstendig eksistens, basert på de institusjonaliserte forventningene man stiller til den (Goffman, 1992 s. 31). Forventninger kan bli påvirket av inntrykksstyring. Hvis en opptreden er inntrykksstyring kan man stille spørsmål ved om det inntrykket som blir gitt er sant eller falskt. Men, da stiller man egentlig spørsmålet om hvorvidt man synes personen er *autorisert* til å holde denne opptreden, heller enn selve opptreden. (Goffman, 1992 s. 56). Det kan tolkes som om man har «rett» på den rollen man tar på seg eller ikke. Den må også være overbevisende og oppriktig nok for at opptreden skal være vellykket. Goffman sier selv at ikke alt er et teater – men at det er vanskelig å påpeke nøyaktig på hvilke måter det ikke er det heller (Goffman, 1992 s. 65).

I følge Goffman kan ulike sosiale grupper ha ulike måter å uttrykke kjennetegn på. Disse kjennetegnene kan ha et karakteristisk kulturelt mønster som sier noe om hvordan man skal oppføre seg. Det holder ikke bare med bestemte egenskaper, «men man må også overholde normene, adferd og utseende som en bestemt sosial gruppering knytter til disse egenskapene». (Goffman, 1992 s. 68) En person kan dermed fremstille seg både hvordan hen ønsker å bli oppfattet, men også ut ifra hvordan hen ønsker å assosieres med en spesifikk gruppe for å kjenne tilhørighet.

3.1.2 Bak fasaden

Bak fasaden, eller på *bakrommet* legges sceneutstyr og fasade bort, «her kan den opptredende slappe av, gi slipp på fasaden, la være å si sine replikker, falle ut av rollen.» (Goffman, 1992 s. 97). Man kan altså trekke seg tilbake og være mer avslappet (Jacobsen & Kristiansen, 2006 s. 22). Denne tilbaketrekningen kan ha noe med at bakscenen ofte er et begrenset området, der ikke alle har tilgang. I et skuespill er det mange ting som ikke skal vises for publikum, hemmeligheter som kun er synlig bak kulissene. Derfor er også adgangen begrenset, og det er viktig med kontroll over det som er på bakscenen. Den opptredende kan dermed stole på at publikum ikke kommer inn. Det gjør det lettere å tillate seg å falle ut av rollen når man befinner seg der (Goffman, 1992 s. 98). Der det er viktig at fasaden, gir et inntrykk av å være rent og presentabelt, er dette ofte ikke like viktig på bakscenen. Bakrommet er oftest mindre tiltalende,

og Goffman kommer med eksempel på restauranter der det er en ren og fin fasade ute i restauranten, men at det faktisk kan være ganske uhygienisk og urenlig på kjøkkenet: «Man tørket våre sokker på de dampende grytene» (Goffman, 1992 s. 100 og 105). Aktiviteten på kjøkkenet strider imot det inntrykket man ønsker å gi gjestene. Derfor er det viktig å ha lukka dører med begrenset tilgang. Bak kulissene kan man også tillate seg en annen type adferd som kunne tolkes negativ for et annet publikum (Goffman, 1992 s. 108).

Ofte vil et område bli karakterisert som enten fasade eller bakrom. Men, det er også områder som i én situasjon fungerer som fasaderom, og i en annen bakrom ut ifra hvilken opptreden som foregår der (Goffman, 1992 s. 107). Dette sier noe om at det type situasjon eller opptreden kan ha vel så mye å si for område og hvordan det blir oppved, som om det fysiske området har tiltalende fasadepreg eller ikke. I tillegg kan et område som er fast fasaderom for en opptreden fungere som bakrom før og etter hver opptreden før publikum kommer. Det har med andre ord noe å si hvem som er publikum og hva slags opptreden som utspilles under den bestemte situasjonen (Goffman, 1992 s. 108).

Situasjon, men også *tid* kan spille en rolle på hva som er fasade- eller bakrom og hvordan disse områdene kan utvides. En husholdning søndag formiddag kan ha en uformell stemning hjemme, der man kan godta en «sjuskete påkledning og slapp oppførsel» i alle rom heller enn bare på kjøkkenet og soverommet (Goffman, 1992 s. 107). Et annet eksempel Goffman ga er arbeiderstrøkene i Paris tidlig om morgenen der kvinner utvider området bak kulissene og går på butikken i etter melk og ferskt brød i bare badekåpe, tøfler og hårnett (Goffman, 1992 s. 107). Dette sier noe om at man kan utvide og endre forståelse av hva som er bakrom og fasaderom ut ifra situasjon og tid.

3.2 Tredjeplassen – et sted å henge

Sosiologen Ray Oldenburg er kjent for sin etablering av begrepet «tredjeplassen» (Oldenburg, 1999). Siden 1980-tallet har han vært bekymret for menneskers melkerute mellom hjemmet og arbeidsplassen. Han mener at ingen av disse stedene gir tilfredsstillende nok opplevelser i seg selv (Oldenburg & Brissett, 1982, s. 266). Oldenburg mener man må ha en balanse eller en slags motvekt til det stadig privatiserte hjemmelivet (Oldenburg, 1997, s. 6). Førsteplassen er hjemmet, andreplassen er arbeidsplassen og tredjeplassen er altså da et tredje sted i kontekst av disse. Jeg tolker det som et tredje sted man kan danne relasjoner og der man tilbringer tid, men som er et mer offentlig sted enn noens hjem eller arbeid. Både hjemmet og arbeidsplassen tilbyr

en relativt liten verden der individene må utspille rollene den sosiale situasjon krever. Første og andre plass sies å være et anker i våre liv, men ingen av dem er tilstrekkelige til utviklingen av et fellesskap⁶ (Oldenburg, 2013, s. 8). En tredje plass kan derimot være et sted man oppholder seg mye, som verken har med familie eller jobb å gjøre, og kan gi nettopp dette fellesskapet.

Oldenburg (1997, s. 6-7) påpeker at tredje plasser og fellesskap (community) kan ha stor effekt på sosialt velvære og psykiske helse. Eksempelene han bruker på tredje plasser er salonger, butikker, kafeer og andre steder der folk samler seg og bidrar til at det blir et sosialt tyngdepunkt av fellesskap. Oldenburg viser til å være bekymret for at tredje plassene skal forsvinne, at vi lever i et individfokustert samfunn der man er opptatt av seg og sitt (Oldenburg, 1982 s.265). Dette er riktignok i en amerikansk kontekst. Det er likevel overførbart til norske forhold som for eksempel nabolag, eller andre fellesskap i samfunnet.

En tredje plass kan skape sosiale relasjoner ved å være en sosial og tilgjengelig arena der man kan unnsnippe forpliktelser (Oldenburg, 1982 s. 267). Men hva er det egentlig som gjør et sted til en tredje plass? De fleste steder blir ikke tredje plasser, men det er noen egenskaper man kan kjenne igjen. En viktig, men kanskje vanskelig egenskap å oppnå er at en tredje plass er et sted folk ser på som sitt eget, som de har tilhørighet til (Oldenburg, 1982 s. 270). Det er ikke nødvendig at det foregår en spesiell aktivitet, men at det er et sted folk kan treffes. Ofte kan tredje plasser være et sted med bar og alkohol, og det som serveres der, bør gjerne være billig (Oldenburg, 1982, 269). Det hadde antageligvis ikke fungert like godt om det var et sted folk bare kan unne seg å dra i ny og ne. Det er også viktig at det er stamgjester der. Hvis det skal dannes et solid fellesskap, er det viktig for folk å kunne vite hvem man deler dette med, vite hvem man har med å gjøre, hvem man kan unngå og hvem man kan bli bedre venner med (Oldenburg, 2013 s. 11). Det å være sammen med andre mennesker i ansikt-til-ansikt-interaksjoner, gir både læring og utvikling (Oldenburg, 2013 s. 13). Dette kan være gjennom meningsutveksling om andre ting enn jobb og hjem. I tillegg hevder Oldenburg at bruk av tredje plasser gir sosial kapital gjennom sosialt nettverk (Oldenburg, 2013 s.16-17).

At mennesker møter hverandre på steder der de kan få utløp for relasjoner og knytte bånd er en overordnet beskrivelse av hva en tredje plass kan gi. Likevel er det mange andre funksjoner en

⁶ I mangel på bedre oversettelse av «community» bruker jeg fellesskap

slik plass kan ha. Oldenburg (1997) har ramset opp ti funksjoner i kontekst av et nabolag. Jeg skal nevne noen utvalgte av dem nå, de som er relevante for denne oppgaven, og som kan overføres til Samfundet..

- Oldenburg mener at en tredje plass samler et nabolag og gjør folk bedre kjent. I tillegg kan det være en god inngangsport for nye eller besøkende til nabolaget, et påskudd for å bli kjent og få innblikk i kulturen.
- Påskuddet man får gjennom tredje plassen kan også bidra til at folk med like interesser finner hverandre og kan dyrke dette sammen.
- Et viktig poeng er at tredje plasser er underholdende for de som deltar, og jeg tolker det som at det er fordi de lager underholdningen selv. (Oldenburg, 1997 s.7,8). Dette kan være gjennom samtale, både seriøse og mindre seriøse. Latter øker energien og blodstrømmen, senker blodtrykket og reduserer stress. (Oldenburg, 2013 s.13). Dette kan skape gode bånd og relasjoner.
- Tredje plasser gir grobunn for vennskap. Man trenger ikke være bestevenner med alle man møter på tredje plassen, men møtepunktet gir mulighet for et stort nettverk. Noe av grunnene til at det kan være lett å få venner og opprettholde vennskap på disse plassen er at man unngår de forpliktelser som kan oppstå når man er gjest eller vert. Uten å trenge å komme med unnskyldninger kan alle gå og komme som de ønsker på nøytral grunn (Oldenburg, 1997 s. 9).
- Tredje plassen er rett og slett et sted hvor folk kan *henge* sammen. Akkurat det å *henge* er et vanskelig fenomen å skulle forklare, men er likevel noe som de fleste kan kjenne seg igjen i og forstår hva innebærer. Det handler om å være sammen med venner, men det er ikke nok, man må også ha et sted å være (Oldenburg, 2013 s. 11)
- Tredje plasser er viktig for de som er pensjonerte de som ikke lenger er i jobb. Tredje plass for dem gjør at de holder kontakten med andre og fortsetter å være en del av fellesskapet i samfunnet. Man holder seg relevant selv om man ikke har en jobb lenger (Oldenburg, 1997 s. 9). Pensjonistene trenger også et sted å henge.

Andre ting som gjør et sted til en vellykket tredje plass, er at det er forutsigbare regler og rytme (Oldenburg, 2013 s .9). Man vet hva man kan forvente, og det gjør det enkelt å ta i bruk plassen. Denne velkjente rytmen kan gjøre at det er lett å skli inn i plassen og det sosiale som skjer der. Når man først er inne i denne rytmen, kan det ha en effekt på individenes opplevelse av tid. Oldenburg påstår at de fleste individer ser ut til å være i stand til å anslå tidspunktet på dagen

innen 15 eller 20 minutter når de er hjemme eller på jobb. Men, de fleste har opplevd at tiden «bare går» uten at man tenker over det. Dette er noe som fort kan oppstå på en tredjeplass. Oldenburg knytter tredjeplasser til Mihaly Csikszentmihalyi og hans teori rundt *flow*.

3.3 Flyt

Psykologen Mihaly Csikszentmihalyi er kjent for sin utvikling av konseptet han *flow*, videre kalt flyt. Han har observert folk som nyter det de holder på med, og sett at de gjerne konsentrerer oppmerksomheten sin på et begrenset område. De glemmer sine egne problemer, mister følelsen av tid og sted, men føler mestring og kontroll over situasjonen og at dette gir en følelse av harmoni og å være i ett med omgivelsene (Csikszentmihalyi, 1996 2013 s. 111). Flyt er en følelse av nytelse når folk gjør noe de liker, og ikke fordi de får penger eller berømmelse. I sine forskningsprosjekt beskriver hans respondenter den følelsen når ting går nesten automatisk, uanstrengt, men at man likevel har en svært fokusert bevissthetstilstand. Denne følelsen ble beskrevet av folk uavhengig av hva slags type aktivitet de holdt på med, enten det var sjakk, klatring eller dansing. Det varierte heller ikke særlig fra kjønn, kultur eller alder (Csikszentmihalyi, 1996 s. 110).

Csikszentmihalyi (1996) er opptatt av hva denne nytelsen som oppstår i flyten er. Noen av elementene han skriver om blir nevnt når folk beskriver hvordan fornøyelse kjennes ut. I flyten er det klare mål på hvert trinn. I kontrast til det som skjer i hverdagslivet, på jobben og hjemme er det i flyten tydelig hva som er neste steg. Man skjønner neste trekk. Når noe er tilfredsstillende, så har det også tydelig mål og tydelige steg videre. Det kan være hvilken tone man spiller som neste på et instrument eller hvilket klatretak i fjellet som er neste. I tillegg får man umiddelbar tilbakemelding på sine handlinger. Når vi er i en flyt, opplever vi hvor bra vi gjør det med en gang vi gjør det. Det er også balanse mellom utfordring og ferdigheter. Når vi er i en flyt, føler vi at våre evner og ferdigheter passer med mulighetene våre. Det kan være frustrerende og kjedelig hvis man ellers i livet har oppgaver som er for lette eller for vanskelige. Dette gjelder også i konversasjon og relasjoner. I flyt er distraksjon utelukket fra bevisstheten. Man er kun oppmerksom på hva som er relevant akkurat her og nå, og klarer å stenge ute andre ting. Csikszentmihalyi (1996 s. 111-113) skriver at når man er i en flyt, er man for involvert og investert i det man gjør, til å bekymre seg for å feile.

Csikszentmihalyi beskriver det som en følelse av å ha total kontroll. Men egentlig har man ikke kontroll, det er bare at bekymringen ikke får plass, eller kommer opp. Hvis den gjorde det, ville

vi ikke klart å fokusere så mye som flyten krever. Følelsen av tid er fordreid. Vi kan ofte glemme tid når vi er i en flyt. Timer flyr forbi som om det skulle vært få minutter, eller noe som egentlig tar kort tid, kan kjennes ut som ti ganger så lenge. Med andre ord, klokketiden markerer ikke lenger opplevd tid, men vår følelse av hvor mye tid som går avhenger av hva vi gjør. Aktiviteten blir *autotelisk*. Det vil si at man liker hva man holder på med fordi det er gøy i seg selv, og ikke på grunn av hva det fører til av for eksempel nytte eller mening. Dette til forskjell fra de fleste andre ting i livet som er *eksotelisk*; vi gjør noe fordi det fører oss til et mål, og ikke fordi vi nyter. Jeg tolker det som at aktiviteten har en egenverdi i seg selv. Csikszentmihalyi skriver at hemmeligheten til et lykkelig liv er å lære seg å få flyt fra så mange ting man gjør i livet som mulig (Csikszentmihalyi, 1996 s. 111-113). Videre skriver Csikszentmihalyi (1996 s. 113) at det ofte først er etter man kommer ut av flyten, eller på slutten av den at man føler seg lykkelig. Da kan det komme en følelse av velvære, tilfredstillelse, når oppgaven er gjennomført og flyten er ferdig. Jo mer flyt man opplever i livet, jo mer sannsynlig er det at man føler seg lykkelig og glad generelt.

3.3.1 Lek og kreativitet i rommet

Pedagog Sonja Kibsgaard (2014) inspireres også av Csikszentmihalyi (1985) og flyt når hun skriver om lek fra et barns perspektiv. Når barn går inn i leken, trer de også inn i en «verden som gir dem en opplevelse av hengivelse og lykke» (Kibsgaard, 2014 s. 355). Denne opplevelsen kan sammenlignes med Csikszentmihalyi's flyt, fordi barnets opplevelse er utenfor tid og rom. Flytopplevelsen kan være gjeldende når man mestrer fysiske utfordringer, men også når man er sammen med venner, diskuterer, argumenterer og blir lyttet til (Kibsgaard, 2014 s. 355).

«Å være en del av et fellesskap er grunnleggende for om barn oppfatter seg selv som verdifulle eller ikke». (Kibsgaard, 2014 s. 359) En forutsetning for å kunne være med i leken og dermed fellesskapet er at man kan lekens regler og lover. Språk er viktig for å lære seg dette og Kibsgaard (2014) skriver om språk i forbindelse med lek i barnehager der det er mangfold. Dette kan overføres til andre situasjoner også. Hun skriver at det er viktig å forstå språket leken lekes på, og ha erfaringer som gjør at man skjønner innholdet i leken og dermed kan forholde seg til lekens gang og struktur. Da kan man være med å forhandle, ta initiativ, være med å videreutvikle leken og hengi seg til lekens mange muligheter. Men en forutsetning for dette er at man føler seg trygg (Kibsgaard 2014 s. 359). Samtidig må det også en drivkraft til. Her

henviser Kibsgaard til Csikszentmihalyi (1985) som sier at det er risikoen som gir spenningen og dermed også lysten til å «gi seg hen i lag med andre» (Kibsgaard 2014, 359).

Lek i barnehagen blir ofte sett i et læringsperspektiv, der man er opptatt av nytten av leken og hva man kan lære av den. Men Kibsgaard og flere med henne er opptatt av lekens egenverdi og at barnets motivasjon drives av å *nyte* heller enn at den skal være nyttig. Det er viktig å ha det gøy her og nå (Kibsgaard, 2014 s. 356). Hennes syn på leken er sterkt forankret hos Csikszentmihalyi og hvordan han ser på lek som en «opplevelse av å flyte av gårde på lekens vinger uten tanke for annet enn leken selv» (Kibsgaard, 2014 s. 366).

Sæther og Hagen (2014) i «Kreativ ute» skriver om uterommet som læringsarena for barn. De argumenterer for at naturen, med sin variasjon og tilgang på løse materialer gir mulighet til foranderlighet og å skape noe som man selv ønsker. Det sier noe om hva den materielle konteksten har for lekens utforming. «Gjennom å skape egne rom skapes det også en følelsesmessig tilknytning» (Sæther & Hagen, 2014 s.26). Uterommets muligheter er også særlig egnet til å skape egne hemmelige steder, uten at de kommer i konflikt med andre. «I forlengelsen av dette har barn behov for avgrensninger ovenfor andre», dette kan være gjennom å lage fysiske avgrensninger, tilbakeholde informasjon eller aktivt hindre at andre kommer inn. (Sæther & Hagen, 2014 s 26).

Tid har også noe å si for barnas opplevelse av lek og rom. Når barnet opplever Csikszentmihalyi's flyt og ikke avbrytes av timeplan og voksne, kan de hengi seg til leken uten å tenke på andre ting enn det som skjer her og nå. På den måten skaper barnet rommet, og rommet blir levende i det det blir tatt i bruk og barnet skaper en stemning av å være der og i flyten. De påvirker hverandre gjensidig (Sæther & Hagen, 2014; Kibsgaard, 2014 s 159).

3.3.2 Kreativitet og miljø

Riktig miljø kan ha mye å si for kreativiteten. Kreative mennesker har en tendens til å tiltrekkes steder der arbeidet deres har gode muligheter for å lykkes. Det kan være steder hvor det er veldig vakkert, som ved sjøen eller fjell, men det kan også handle om å gi sine omgivelser et personlig preg og mønster som gjenspeiler rytmen, tankene og handlingsvanene til den kreative. I dette miljøet de selv har laget, kan de glemme resten av verden og konsentrere seg om å være i flyten (Csikszentmihalyi, 1996 s 127). Flyt og kreativitet henger gjerne sammen og oppstår ofte samtidig. Kreativitet kommer fra synergi av mange kilder, og ikke bare fra hodet til en

enkelt person (Csikszentmihalyi, 1996 s. 1). Kreativitet er en sentral kilde til meningen med våre liv. De to viktigste grunnene til det er at de fleste ting som er interessante, viktig og menneskelige er resultat av kreativitet. Den andre grunnen er at vi føler at vi lever mer fullverdige liv ellers i livet også, når man er involvert i kreativitet (Csikszentmihalyi 1996 s. 2).

Tanken om at fysiske omgivelser påvirker våre tanker og følelser er kjent i mange kulturer (Csikszentmihalyi 1996 s. 135). Noen omgivelser har en større evne enn andre til å tilby mer spenning og inspirasjon til sprudlende og kreative ideer. De personene som allerede er tilbøyelige til å bryte opp fra konvensjoner og til å eksperimentere, har lettere for å gjøre dette i gitte omgivelser enn hvis de hadde vært i mer konservative og strenge fysiske rammer (Csikszentmihalyi, 1996 s 129). Csikszentmihalyi (1996 s.140) også at det er viktig å ha rom som er skreddersydd til sitt eget behov, hvor mange føler seg komfortabel og har kontroll.

3.4 Opplevelsen av tid i en sosial situasjon

Flyt handler følelsen av at tiden står stille når man gjør noe som gir nytelse. Men, opplevelsen av tid kan være forskjellig ut ifra sitasjon og rom fordi opplevelse av tid er relativt (Molotch, 2017, s. 117)

3.4.1 Tid og tilhørighet

Filosofen Henri Bergson (1998) utforsker opplevelsen av tid som varighet. Jeg tolker det som at han skriver om at man må se på tiden eller tidspunktene i en sammenheng med hverandre og i sammenheng med det som skjer, og ikke som noe som abstrakt uavhengig av hendelsene og rommet. Han skriver at «vi projiserer kort sagt tiden inn i rommet, vi gir varigheten et romlig uttrykk» (Bergson, 1998 s. 81). Tangvald-Pedersen og Bongaardt (2011) bygger videre på Bergson og skriver om tid og tilhørighet i forbindelse med psykisk helsearbeid. De skriver at en persons «intense og stadig mer gripende nærvær til det oppleves som det element som driver handlingene fremover». Med andre ord blir skillet mellom det som oppleves og den som opplever hvasket ut og en opplevelse blir det samme. *Tiden og øyeblikket er ikke avgrenset til de handlingssekvensene som skjer, men man er løsrevet fra klokketiden i det man er en utøvende og fri deltaker.* Det å ha en betydningsfull og autonom posisjon i situasjonen og øyeblikket man står i, gjør at dette øyeblikket også oppleves som godt (Tangvald-Pedersen & Bongaardt, 2011, s. 104). Jeg tolker det som at man har eierskap til opplevelsen fordi man er i øyeblikket uten å være underlagt tiden.

I kontekst av psykisk helseopplevelse handler dette om at det er i det personen opplever øyeblikkets varighet at man er i ett med tiden, og da får man også en opplevelse av «å være verdsatt, involvert, engasjert og fortrolig med den aktivitet og de omgivelser en som subjekt er satt inn i.» (Svenaesus, 2003 i Tangvald-Pedersen & Bongaardt, 2011 s.106) Et slikt sted man føler tilhørighet kan er noe kan være som å være «hjemme». Det betyr ikke at det nødvendigvis er et geografisk bestemt sted, men at det er en spesiell emosjonell måte å være til stede i rommet på. Dette er følelsen av å høre til, passe inn, verdsettes og være en naturlig del av omgivelsene. Dette gir god psykisk helseopplevelse (Tangvald-Pedersen & Bongaardt, 2011)

3.4.2 Opplevelse av tid

Det er grenser for hvor raskt et menneske kan løpe, og tiden hastighet varierer ofte ikke så mye hvordan man opplever det. Men, sosiolog Harvey Molotch (2017) skriver at opplevelsen av tid kan være ganske forskjellig. Man kan synkroniseres til å være på bølgelengde og i synk med hverandre og da kan tidsbruk på dette oppleves som lykke heller enn tapt tid (Molotch, 2017 s.118).

Tid er relativt, og konteksten man er i er viktig for hvordan man opplever tid. En to timers middag med en god venninne kan gå fort, mens en én times lang middag med en kjedelig person kan føles som evigheter (Molotch, 2017 s. 117). Jeg tolker det som at tiden oppleves annerledes når man har det hyggelig, eller gjør noe meningsfullt. Tiden man f.eks. bruker på å gjøre et arbeid eller et ritual kan oppleves ulikt ut ifra hvor godt vi liker det vi gjør, og dem vi gjør det sammen med. Liker man det man holder på med godt nok, gjør det ikke så mye at det tar mange timer. Det handler om å ha ulike forventninger til ulike organisasjoner og normene som tilhører dem. Hvordan man opplever tid avhenger med andre ord kontekst og forventinger (Molotch, 2017 s.119, 120).

Opplevelsen av tidens hastighet manifesterer seg gjerne i form av at den ikke materialiserer seg. Det er først når det for eksempel skjer avbrytelser i det man holder på med, at man tenker over tiden og varigheten, altså hvor lenge noe faktisk varer. Jo raskere ting kan gå, jo mer bemerkelsesverdig er det for eksempel når de kommer ut av sin vanlige hastighet (Molotch, 2017 s.119). Dette handler om at det er kontekst og situasjon som ofte definerer hvordan man opplever tiden og hvilke forventninger man har til det som skjer.

3.4.3 Sosiale rytme

Forståelsen av tid kan forstås ut ifra en rytme. Sosiologen Aksel Tjora (2016) har forsket på *den sosiale rytmen* og situasjonsforståelse på rockemusikkfestivaler. Med en interaksjonistisk tilnærming ser han på festivaler som et tilfelle av et *sosialt mikro-kosmos*, begrenset av tid og rom. En av de tydeligste tendensene han observerte på festivalcampene var de ulike fasene i løpet av en festivaldag. Han har kalt dem; tidlig rolig, brunsj, før-konsert, konsert og nachspiel. Observasjonene tilsa at åpningen av dagens første øl markerer at man gikk inn i «før-konsert»-fasen. Når den første personen har åpna sin første øl, fulgte gjerne andre etter (Tjora, 2016). Et viktig poeng med *den sosiale rytmen* er at den er sosialt skapt, altså uten eksterne rammer. Tjora (2018) skriver også i kontekst av sine festivalstudier at vi har lett for å ha vaner som er tatt for gitt og som gir en opplevelse av å høre til. Han skriver om at «en synkronisering av rutiner i tid og rom bringer folk sammen på mange ulike vis som vil fremme, definere og antyde tilhørigheten» (Tjora 2018, s 65). For å kunne være med på denne synkroniseringen, er det viktig med kunnskap om de praksisene som foregår at man er innlemmet i fellesskapet.

3.5 Innlemmelse og fellesskap

Sosialantropolog Cato Wadel (2008) skriver om «innlemmelse». Jeg tolker det som en måte å komme inn i et fellesskap på. At man er involvert med andre i et fellesskap og at det har å gjøre med *mellommenneskelige inkluderinger*. Wadel skriver at det er en form for samhandling, og at det handler om at man er enige om hvem man skal være ovenfor hverandre i samhandlingen når man inngår eller vedlikeholder en relasjon. Dette er en form for sosialt arbeid vi ikke tenker særlig over i dagliglivet. Det krever likevel noe av oss for å drive denne innlemmelsen. Vi kan kalle det for «taus» kunnskap (Wadel, 2008 s. 238).

Å tilegne seg relevant kunnskap er særlig viktig for innlemmelse av nye medlemmer inn i fellesskapet. Mellommenneskelig samhandling som innebærer læring, ferdigheter, motivasjon og tillit er noen av forutsetningene som skal til. Disse er gjensidig og det gir en verdi både å lære og lære bort, bli innlemmet og innlemme (Wadel, 2008 s. 244-245). Samhandlingen i innlemmelsen er viktig for å opprettholde forhold, og her er gjensidighet i samhandlingen viktig. Det er rettigheter og plikter som skal til for å opprettholde relasjonen, en slags gjensidig kontrakt (Wadel 2008 s. 239). Jeg tolker det som at det er gjensidige rettigheter og plikter mellom en person og resten av fellesskapet. Man gir noe til det og får noe tilbake.

I tillegg til å tilegne seg kunnskap, er *bekreftelse* på at man er innlemmet veldig viktig for at man føler seg som en del av fellesskapet. Konsekvensen av å være usikker på hvorvidt man er innlemmet i fellesskapet og mangel på samhandling, kan oppleves som utstøting. Det å bli vist tillitt kan være en tydelig bekreftelse på at man hører til i et fellesskap og dermed er innlemmet. Har man den bekreftelsen kan det gi følelse av inkludering, tilhørighet og fellesskap (Wadel, 2008 s.240, 243). I tillegg til bekreftelse viser det seg at mennesker ofte trenger grunner for å interagere med hverandre. Dette kaller Henriksen og Tjora (2014) interaksjonspåskudd. Begrepet oppsto som en forklaring på at naboer ikke nødvendigvis ikke kjenner hverandre. Fysisk nærhet er ikke nok, man må ha noe å snakke om, eller en grunn til å stoppe opp og samhandle med hverandre. Det kan være ved en felles observasjon som er subtil og tilfeldig. En grunn til å begynne å prate sammen, eller smile til hverandre fordi man deler en felles observasjon eller opplevelse. Eksplisitte aktiviteter kan også være interaksjonspåskudd som gjør at folk blir kjent. For eksempel felles arbeidsoppgaver, fester eller tradisjoner. Et interaksjonspåskudd kan skape fellesskap om det så er flyktig, abstrakt eller mer varende fellesskap (Tjora, 2018, s. 116).

Fellesskap kan være det å interagere med hverandre og at medlemmene (for)handler med hverandre, men Tjora skriver at «(for)handling og sosial interaksjon er selve fellesskapet» (Tjora, 2018 s. 48). Det er det man gjør med og mot hverandre i samhandlingen som skaper fellesskapet. I et entometodologisk perspektiv er det nettopp individenes handlinger og ikke individene i seg selv som er interessante. Regler og forventninger skapes i handlingene og de praksisene man gjør (Tjora, 2018 s. 56). Innlemmelse gir også et identitetsforhold fordi det fellesskap vi hører til også bidrar til å gi en sosial identitet om hvor man hører til. Identiteten vår er også knyttet til hvor vil legger vårt engasjement og motivasjon. «I den grad vi engasjerer oss i en bestemt sak eller aktivitet, blir vi også identifisert som en person som er engasjert i sak/identitet» (Wadel, 2008 s. 246).

4. Metode

Målet med denne studien er å undersøke hvorfor frivillige på Samfundet bruker så mye tid på frivillig arbeid ved å utforske hvordan de opplever, bruker og knytter seg til Samfundet. I dette kapittelet beskrives forskningsprosessen fra start til slutt. Jeg vil beskrive og gi en begrunnelse for valgene jeg har tatt knyttet til rekrutteringsprosessen, gjennomføring av datainnsamling og hvordan datamaterialet er blitt analysert. Fordi jeg selv har vært og er frivillig på Samfundet, er jeg antageligvis nærere forskningen enn det som er vanlig i forbindelse med en masteroppgave, og mitt engasjement og kunnskap om Samfundet gjennomsyrrer hele forskningsprosessen. Derfor er det viktig å være transparent og vise hvordan det har påvirket prosessen, samt hvilke utfordringer og fordeler som kommer med dette.

4.1 Forskningsdesign og metodisk tilnærming

Masterprosjektet plasseres innenfor fenomenologisk metode. Det handler om hvordan samfunnsmedlemmer forstår samfunnet rundt seg i interaksjon med andre (Sohlberg & Sohlberg, 2019) s. 87; Tjora, 2017 s. 27). Derfor vurderte jeg kvalitativ metode med dybdeintervju som mest relevant for å samle inn data. I min oppgave ønsker jeg å finne ut av hvordan frivillige opplever og forstår Samfundet i hverdagen og hva slags forhold de har til huset. Dermed er mitt mål å få innsyn i deltagerens livsverden.

4.2 Semistrukturert dybdeintervju

Denne oppgaven baserer seg på kvalitativ metode i form av semistrukturert dybdeintervju. Intervju er den mest utbredte datageneringsmetoden innenfor kvalitativ forskning og dybdeintervju er særlig vanlig (Atkinson, 2015; Roulston, 2010). Dybdeintervju er en fordel når man ønsker en relativt fri samtale der man kan seg god tid til å gå å reflektere over erfaringer, meninger og holdninger knyttet til et tema (Tjora, 2017 s. 113). Fordi jeg ønsker å forstå deltagerens opplevelse, refleksjoner og følelser knyttet til Samfundet passer derfor dybdeintervju godt. I intervjuguiden hadde jeg planlagte spørsmål innenfor en tematisk inndeling. Det endte opp i at deltagerne snakket veldig fritt, og at jeg stilte oppfølgingsspørsmål til det de sa. Derfor vil jeg si at intervjuene var semistrukturert, da vi ikke alltid fulgte samme struktur, men likevel kom oss igjennom de samme temaene i alle intervjuene. Dybdeintervjuer er ofte lange, og man tillater gjerne digresjoner (Tjora, 2017 s.114). Lange intervjuer kan være en fordel når man ønsker at deltageren skal få mulighet til å ta oss med i sin verden slik at

forsker kan få innblikk i individets livsverden og se mønsteret i deres daglige erfaringer (McCracken, 1988). Intervjuene varte fra 52 minutter til 90 minutter.

4.2.1 Fysisk plassering

I følge Shutzs og Luckman (1989) spiller omgivelsene en viktig rolle for opplevelsen av hverdagslivet. Alle intervjuene ble gjennomført på Samfundet. Fem av intervjuene ble avholdt på hybler, og fire ble gjort på bakscenen til én av husets scener⁷. Det var viktig å ha intervjuene på Samfundet av flere grunner. For det første skulle vi snakke om huset og da ønsket jeg at både jeg og deltager skulle ha en nærhet til det vi snakket om. I løpet av intervjuene var det flere som pekte i retning av rom de snakket om, eller henviste til rommet vi satt i når de snakket om husets karakteristikk. De så seg rundt da de fikk spørsmål om hva de føler om huset, og flere kommenterte rommet de satt i. For det andre ville jeg å være på huset fordi jeg ønsket at deltagerne skulle føle seg mest mulig trygge og komfortable, at de skulle føle seg hjemme. I etterkant av intervjuet spurte jeg om noen av dem kunne vise meg rundt i de lokalene de pleier å bruke mye. Fire av dem gjorde dette. Jeg ble blant annet tatt med til bakscenen av Storsalen, til Regis verksted og Klubbstyrets kontor. Dette var i utgangspunktet ikke ment som en observasjonsstudie, men det var viktig for meg å vise interesse for det fysiske området deltagerne pratet om og demonstrere interesse for det romlige. Denne delen var ikke tenkt til å utgjøre stor del av prosjektet, men det ble tydelig for meg at stedene de viste meg, har betydning for deltagerne. Jeg hadde kun autorisasjon til å gjøre lydopptak i selve intervjuet og ikke ellers rundt om i bygget, men jeg skrev ned observasjonene for hånd. Fordi disse observasjonene viste seg å være gode eksempler på det deltagerne pratet om i intervjuet, kommer jeg til å bruke ett av dem i analysen for å illustrere analytiske poenger.

På bakgrunn av funnene fra observasjon, og fordi verdien av den fysiske plasseringen av intervjusituasjonen viste seg å være viktig, har jeg valgt å bruke Kusenbachs (2003) teori om etnografisk metode for å redegjøre for disse valgene. Det å vandre rundt med deltager samtidig som man gjør intervju har Kusenbach (2003) etablert som *go along*. Det er etnografisk metode der målet er å undersøke deltager i sine egne omgivelser. *Go along* går ut på at man vandrer sammen med deltageren der deltageren forteller om sine erfaringer og sitt forhold til de omgivelsene man de er i. Metoden fungerer godt for å utforske levde romlige erfaringer i

⁷ Backstage til intimkonsertscenen Knaus. Et lite lokale der vi ikke ble forstyrret. Vi satt ovenfor hverandre i sofaer.

hverdagslivet, og særlig ting det er lett å ta for gitt. Kombinasjonen av etnografisk observasjon og dybdeintervjuer kan være et godt virkemiddel for å få dybdeforståelse av et tema. Selv om jeg ikke brukte *go along*-metoden med alle deltagerne, var likevel Kusenbachs argumentasjon for at de fysiske omgivelsene er har stor betydning i kvalitativ metode et godt argument for at jeg skulle ha intervjuene på Samfundet. *Go alongs* hjelper med å forstå hvordan individer kobler det daglige livet med identitet (Kusenbach, 2003).

4.2.1 Utvalg og rekrutteringsprosess

For å svare på problemstillingen har jeg gjort et strategisk utvalg for å rekruttere deltagerne (Tjora, 2017 s. 130). Det vil si at jeg har valgt spesifikke kriterier for deltagere som kan uttale seg om tema. Jeg har særlig god kunnskap til organisasjonen, og det har også min veileder fra da han selv var student. Derfor hadde vi begge godt grunnlag for å diskutere hvilke kriterier jeg ønsket å legge til grunn for rekrutteringen av deltagere.

Jeg fant først ut at jeg ønsket tre ulike gjenger fra tre ulike kategorier⁸ på huset: sceneteknisk, arrangerende, og kunstneriske gjenger. Årsaken er at de alle tre bruker huset mye, men på forskjellige måter. I tillegg er alle disse tre grupperingene delaktige i produksjoner som vises frem for publikum i de offentlige lokalene. I mange tilfeller jobber de sammen på huset med tre ulike perspektiver og oppgaver. Det er flere gjenger som ligner på hverandre innenfor hver av disse kategoriene, men jeg ønsket at alle tre gjengene hadde lang historie på huset⁹. Alle tre gjengene jeg valgte; Regi, Klubbstyret og SIT er ca. like gamle og ble opprettet i henholdsvis 1929, 1931 og 1910.¹⁰

På grunn av min posisjon på huset, særlig som representant i Nybyggkomitéen, der medlemmer fra hele organisasjonen er representert, var det ikke vanskelig for meg å rekruttere deltagere. Flere i Nybyggkomitéen kjenner mange på huset, særlig i sin egen gjeng. Jeg spurte medlemmer av komiteen og gjengsjefer om de kunne anbefale meg tre stykker i hver sin gjeng, basert på gitte kriterier. Jeg vil anse menneskene jeg spurte som nøkkelpersoner i organisasjonen. De ga meg kontaktinformasjon og jeg henviste til dem da jeg kontaktet deltagerne. Kriteriene jeg satte

⁸Samfundet har flere ulike inndelinger av gjenger på huset. Dette er en vanlig muntlig inndeling, men som ikke har et spesifikt navn. Derfor kaller jeg dem kategorier.

⁹ Kriteriet om alder på gjeng gjør at SIT og Klubbstyret blir naturlige valg da de er de eldste gjengene i sin sjanger (virksomhetsområdet). Av de scenetekniske er både Regi og Forsterkerkomiteen like gamle så valget mellom dem var vilkårlig.

¹⁰ Jeg kontaktet gjengsjefer eller folk med særs god oversikt over de respektive gjengene.

var at det skulle være folk som fortsatt var studenter eller hadde tilknytning til gjengen på det gitte tidspunktet. Fordi innsamlingen av datamaterialet fant sted i januar 2021, var organisasjonen fortsatt i stor grad preget av korona – og hadde vært det over lengere tid. Mange av de nye som jobba frivillig på huset hadde kun opplevd huset under koronapandemien. I likhet med resten av utelivs- og kulturbransjen ble Samfundet rammet hardt, og huset var preget av unntakstilstand. Derfor ønsket jeg noen som hadde vært aktive før våren 2020, og det var vanskelig å unngå at majoriteten av de jeg intervjuet var utenfor sin bindingstid, altså panger¹¹. I tillegg ønsket jeg at å ha noe variasjon innad i hver gjeng, for eksempel at de ikke ble tatt opp samtidig, variasjon i kjønn og at de ikke har hatt nøyaktig samme verv innad i gjengen. Jeg hadde dialog med nøkkelpersonene om hvilke tre personer hver av dem kunne anbefale basert på hvordan de tre var ulike og kunne utfylle hverandre. Det var flere ganger jeg måtte be om nye kandidater fordi jeg kjente de som ble foreslått for godt, eller fordi de lignet for mye på hverandre. Jeg kontaktet dem enten via e-post eller via tekstmelding. Alle jeg kontaktet var positive til prosjektet, det var kun én som ikke kunne delta, da hen ikke lenger befant seg i Trondheim på dette tidspunktet.

4.2.3 Deltagerne

Tabell 2 viser hvilken gjeng deltagerne er med i, om de har hatt en funkestilling med mye ansvar, vært gjengis med mindre ansvar, eller vært begge deler. SIT har en egen pangordning der det er ganske vanlig å fortsette etter bindingstida si. Intervjutidene vitner om at alle intervjuene varte lenger enn forventet. Jeg forespeilet mellom en halvtime og førtifem minutter.

Tabell 2 – oversikt over deltagerne

Gjeng	Stilling	Status	Intervjutid i timer
Regi1	Funk	Pang	1.08
Regi2	Funk	Pang	1.04
Regi3	Funk	Aktiv	0.52
SIT1	Funk/Gjengis	Aktiv (over bindingstid)	1.11
SIT2	Funk/Gjengis	Aktiv (over bindingstid)	0.58
SIT3	Funk/Gjengis	Aktiv	1.14
Klubbstyret1	Funk	Pang	1.20
Klubbstyret2	Gjengis	Pang	1.34
Klubbstyret3	Funk/Gjengis	Pang	1.30

¹¹ Se ordliste. Pang står for pangsjonist og betyr at man er ferdig i vervet sitt.

Ved å søke etter folk som har brukt mye tid på Samfundet, blir det også lettere å komme i kontakt med de som er mer positive til huset og organisasjonen. Det er nærliggende å tro at nøkkelpersonene har anbefalt dem som er glad i Samfundet og som derfor vil dele sine erfaringer. Det kommer også tydelig frem under intervjuene. Premisset for oppgaven er å forske på folk som har denne positive holdningen til Samfundet, noe som utbroderes nærmere under forskningsetikk. Det finnes trolig studenter som har slutta i vervene sine eller som ikke har vært like fornøyd som mine deltagere. I tillegg har jeg også valgt tre gjenger jeg har inntrykk av at er velfungerende. Det finnes gjenger der de frivillige ikke er med like lenge, er like fornøyde eller gjenger som kan gå gjennom konfliktfylte perioder. Det vil med andre ord være en skjevhet i hvem jeg har intervjuet og alle som har hatt noe med Samfundet å gjøre.

4.3 Datainnsamling

I den denne delen vil jeg legge frem hvordan det empiriske datamaterialet har blitt samla inn. Her viser jeg også hvordan intervjuguiden er utformet og hvordan intervjuene er gjennomført.

4.3.1 Intervjuguide

Selv om deltagerne var fra ulike gjenger, lagde jeg lik intervjuguide til alle (se vedlegg 1), men med noen tilpasninger og ulike formuleringer basert på hvilken gjeng de er med i. Spørsmålene var først og fremst basert på mine kunnskaper om huset fra før, med den hensikt å få beskrivelser av hvordan de selv brukte huset og hvilket forhold de har til Samfundet. Dette gjorde jeg ved blant annet ved å be dem fortelle meg hva de gjør i løpet av en dag de jobber, enten det er revyforestillinger, konserter eller møter. Intervjuguiden var lagt opp slik at jeg kunne gjøre et semistrukturert intervju (Tjora, 2017 s. 113). På den måten kunne de fortelle om hva de pleide å gjøre på huset og forklare hva slags forhold de hadde til det, samtidig som jeg kunne stille oppfølgingsspørsmål til hver enkelt. Selv om jeg tok utgangspunkt i intervjuguiden, ble hvert intervju forskjellig, også de som var fra samme gjeng. Intervjuguiden var bygget opp med tre tematiske kategorier og med mulige oppfølgingsspørsmål under disse.

I følge Roulston (2010) er det viktig at intervjueren stiller spørsmål på en så konkret og effektiv måte som mulig, som gjør at deltageren forstår hva som menes og hva man ønsker.

Her var det en stor fordel at jeg har forkunnskap om huset og organisasjonen. Jeg kunne bruke ord som jeg vet de frivillige bruker i organisasjonen og på den måten gjør jeg meg forstått.

Intervjuguidens struktur var delt inn i tre faser med oppvarming, refleksjon og avslutning før jeg hadde avrundings spørsmål som for eksempel «er det noe du vil legge til?».

Oppvarmingsspørsmålene var ment som innledende spørsmål for å gi et overblikk over deltagerens forhold til Samfundet, hvordan de startet der og litt om den enkeltes gjeng og verv. Videre var refleksjonsspørsmålene delt inn i tre hovedtemaer; 1) Arbeid på Samfundet og bruk av lokaler, 2) Tradisjoner og kunnskap om huset og 3) Nybygg. Refleksjonsspørsmålene handlet i stor grad om å få deltagerne til å fortelle om hva slags forhold de har til huset og hvordan de bruker huset og de ulike lokalene. Jeg ønsket å fokusere på det som kunne virke ordinært heller enn eksepsjonelt for dem som har vært med på Samfundet lenge (Silverman, 2017). Dette fikk jeg frem ved å be dem om å fortelle meg om en typisk dag de er på Samfundet og utfører sitt verv. Jeg brukte mye åpne spørsmål og opplevde ofte at jeg nesten bare trengte å si et ord eller et tema før deltagerne var klare til å prate.

4.3.2 Gjennomføring

Ved starten av intervjuet ga jeg dem tid til å lese over og skrive under på samtykkeskjema og informasjonsskriv. Jeg informerte dem om tidsramme, konfidensialitet og anonymitet. På Samfundet er det mange tradisjoner som folk i ulik grad vet om. Noe av det skal være overraskelse når man er ny i gjengen og det er ikke sånn at alle i andre gjenger vet om hverandres tradisjoner og ritualer. Derfor var det viktig for meg å informere om at jeg kom til å spørre om gjengens internkultur, tradisjoner og arbeidsoppgaver, men at jeg ikke hadde til hensikt å utlevere gjengen. Jeg informerte også om min bakgrunn på Samfundet, at jeg antageligvis kom til å spørre om ting som de kunne anta at jeg visste fra før. Det gjorde jeg fordi jeg ønsket deres egen tolkning av fenomener. I tillegg var den en sikkerhet for meg i form av at jeg kunne vurdere om jeg faktisk hadde riktig forståelse og kunnskap. Jeg fikk også ny kunnskap under denne delen.

En av deltagerne spurte meg hvor «intern» hen kunne være. Jeg ga noen eksempler på hva hen ikke trengte å forklare, begreper som «pang» og «hyblene». Jeg sa hen kunne snakke fritt, men at jeg heller kunne spørre dersom jeg mente at det var hensiktsmessig. Jeg opplevde at jeg stilte mindre spørsmål av typen «forklar dette fenomenet for meg» eller «hva betyr det» etter hvert som jeg hadde hatt flere intervjuer. Dette tror jeg skyldtes at jeg fikk en del forklaringer av de første deltagerne som jeg følte det var unødvendig å få flere ganger. Jeg fikk bekreftet at jeg og

deltagerne hadde den samme forståelsen for en del konsepter, og derfor følte det unødvendig å spørre alle om de samme tingene.

Alle intervjuene varte i omkring én time eller mer, noen varte i en og en halv time. Dette skjedde selv om jeg hadde sagt det kom til å ta mellom en halvtime og førtifem minutter. I tillegg til at jeg introduserte mange temaer opplevde jeg at årsaken til det at intervjuene varte så lenge handlet om at deltagerne hadde mye på hjertet. De ble spurt om ting de kunne mye om, og jeg selv ble engasjert og ønsket å høre mer og mer utdypende om de tingene de snakket om. Med tanke på at jeg hadde gitt deltagerne en forventning om at intervjuet skulle vare kortere enn det gjorde, spurte jeg dem alle om det var greit at vi gikk over tiden. Dette svarte alle ja på, og jeg opplevde det som at de var positive til å fortsette å snakke, selv om tiden «var ute». I ettertid ser jeg at jeg hadde klart meg med kun to fra hver gjeng. Det hadde vært tilstrekkelig for datainnsamlingen min, og jeg hadde spart mye tid.

4.4 Behandling av data

I denne delen presenterer jeg prosessen med behandling av masteroppgavens datamateriale med utgangspunkt i transkribering, koding, gjennomføring av analyse og til slutt hvilken rolle teori har hatt i prosjektet.

4.4.1 Transkribering og koding

Alle intervjuene ble tatt opp på en diktafon, og deretter ble de transkribert av meg. Muntlig og skriftlig språk er forskjellig. Kroppsspråk og ikke-verbal kommunikasjon forsvinner når en samtale oversettes til tekst. Dette forsøkte jeg å ta hensyn til ved å ha med tenkepauser og latter og for å gjøre transkripsjonen minst mulig virkelighetsfjern (Kvale, 1997, s. 104). Jeg tok et valg om å oversette og normalisere deltagerens forskjellige dialekter og skrev alt på bokmål (Tjora, 2017 s. 174). Noe som også er et virkemiddel for å anonymisere deltagerne. Totalt sett var antall timer med lydopptak 9 timer og 31 minutter, og transkripsjonen var på 153 sider.

Etter at jeg transkribert intervjuene, brukte jeg dataprogrammet HyperRESEARCH for å kode datamaterialet (Tora, 2017 s. 229). Jeg lastet opp transkripsjonene mine i programmet og gikk deretter gjennom hele teksten. Med programmet som hjelpemiddel til å markere tekst, lagde jeg koder og satte navn på dem før jeg deretter lagde kodegrupperinger som jeg plasserte kodene i. Fordelen med dette er at jeg gjør empirinær koding som tar utgangspunkt i den innsamlede

empirien heller enn teori og forventninger (Tjora, 2017 s. 197). Dette vil si at jeg har brukt SDI-metoden, ved at jeg har latt empirien styre, men stadig gått frem og tilbake mellom teoretisk generalisering og spesifikk data (Tjora, 2017 s. 18; Tavory & Timmermans, 2014 s.6). Underveis i kodingen opplevde jeg å se hvor avgjørende det var at det var jeg som både holdt intervjuene, transkriberte og kodet. Dette var fordi jeg da hadde mulighet til å forstå utfallet av praten og det som ble sagt istedenfor å kode ord for ord. Det er mye som kommer til uttrykk gjennom stemning, felles forståelse og kroppsspråk heller enn akkurat de ordene som blir sagt (Silverman, 2017).

Etter en omfattende kodeprosess endte jeg opp med 628 koder. Ved hjelp av HyperRESEARCHs mappestruktur kategoriserte jeg alle disse kodene inn i 24 kodegrupper. Det vil si at jeg grupperte kodene tematisk og gjennom dette formet det seg en struktur for analysen. De resterende kodene samlet jeg i en restgruppe (Tjora, 2017 s.207). Jeg så meg nødt til å begrense meg og forsto at intervjuguiden min muligens var litt for bred og åpnet opp for mange temaer. Jeg begrenset meg frem til 10 koder der alle i mer eller mindre grad var relevant for analysen og endte opp med 4 hovedkategorier «Lek», «Tid», «Internkort» og «Hjemme» som også har blitt overskrift for analysen. I tillegg ble de resterende 6 kodegruppene tilskudd til disse hovedkategoriene. Det var «Fellesskap», «Eierskap til rom», «Historie», «Tradisjoner» «Læring og utvikling» og «Lage huset selv – eierskap».

Det var én stor kategori som handlet om at Samfundet skal utvide og bygge Nybygg. Nybygg var også på mange måter utgangspunkt for oppgaven min da jeg ønsket å finne ut av hva man må ha med seg i det nye bygget, og hvordan Samfundet kommer til å bli påvirket. Jeg endte opp med å droppe dette temaet fullstendig av flere grunner. For det første kom jeg til den erkjennelsen at jeg hadde for store mengder empiri og at jeg måtte snevre inn tema for å unngå at oppgaven ble for stor. For de andre ønsket jeg å forske på noe som finnes i dag, istedenfor noe som ikke eksisterer enda. For det tredje sitter jeg selv i Nybyggkomitéen og selv om jeg har gjort en vurdering på at det går bra å forske på Samfundet selv om jeg har et nært forhold til det selv, så besluttet jeg at jeg er for nær knyttet opp til Nybygg da det er en egen tematikk som det er mange delte meninger om – et slags politisk tema på Samfundet. Jeg fikk inntrykk av at deltagerne snakket relativt fritt og var ærlig med meg da jeg stilte spørsmål om Nybygg. Likevel er sannsynligheten for jeg med min rolle som medlem av Nybyggkomitéen påvirker situasjonen, og ikke minst hvordan jeg bedømmer det de sier i etterkant for stor. Derfor mener jeg det er forsvarlig at jeg gikk bort fra det.

4.4.2 Gjennomføring av analyse

Analysen min tok utgangspunkt i empirien og kategoriene som kom frem etter kodegrupperingen. Da jeg hadde alle kodegruppene foran meg, tok jeg et valg på hvilke av dem som var mest spennende, hang mest sammen og som var mest relevant for det jeg ønsket å utforske. Intervjuene mine var lange og omfavnet et bredt tema. Jeg hadde mye datamateriale. Jeg har nevnt at jeg gikk bort ifra å ha med Nybygg i analysen min, men jeg valgte bort betydelig flere temaer enn det. Noe av det jeg valgte bort, var temaer jeg hadde forespeilet at kom til å bli essensielt for oppgaven, allerede før intervjuene startet. Likevel var jeg nødt til å snevre inn. Da jeg sto igjen med fire hovedgrupperinger, valgte jeg bort alle som ikke direkte kunne kobles eller styrke disse fire. Videre har jeg plukket ut sitater fra de relevante kodegrupperingene og plassert dem inn i fire underkapitler i analysen.

4.4.3 Teoriens rolle i prosjektet

I denne masteroppgaven startet jeg arbeidet induktivt i innsamling av empiri og i koding og kodegruppering, før det gikk over til å bli abduktivt i konsept- og teoriutvikling. Det vil si at jeg startet prosessen med utgangspunkt i empirien. Intervjuguide og innsamling av data var første steg, deretter ble teorien mer sentral, og som kjennetegner SDI-modellen (Tjora, 2021, s. 247). Et eksempel på dette er at oppmerksomheten min ble trigget i et av det første intervjuet jeg hadde med en fra Regi. Hen snakket varmt om Regi verksted og om hvordan det var et viktig sted for utfoldelse av kreativitet. Dette ga assosiasjoner til konseptet om å *leke seg*, og at ideen om at Regi verksted for mange oppleves som *et lekerom*. Jeg ble oppmerksom på dette og fikk i de resterende intervjuene bekreftet at dette var noe jeg kunne gå videre med. I lys av det jeg vil kalle «lekeromsassosiasjonen» begynte jeg å lese meg opp på teori om lek og videreutviklet fenomenet. Selv om dette er en sosiologisk oppgave så jeg det som naturlig å lete etter teori om lek i pedagogikken. Teorien jeg har brukt som handler om «Lek» har jeg funnet med direkte utgangspunkt i empirien og de koblingene jeg gjorde selv, etter å ha startet intervjuprosessen. Gjennom pedagogisk teori om lek ble jeg introdusert til psykologen Mihaly Csikszentmihalyi og hans begrep *flow*. Med utgangspunkt i intervjuene har jeg endt opp med et bredt spekter av teori. Jeg mener all teorien jeg har brukt passer til forskjellige deler av analysen min. Dette er et eksempel på at en observasjon trigget min sosiologiske nysgjerrighet som endte opp med å bli en sentral del av oppgavens funn. Det viser hvordan en ren empirisk observasjon kan føre til typologisering. Tavory og Timmermans (2014 s. 6) skriver at man ikke må redusere

teoretisering til en mekanisk prosess, men at det er et håndverk som man blir bedre på av å være en del av det samfunn man studerer. Konseptutvikling er en kreativ prosess som både kan trenes og bør praktiseres kollektivt. For å jobbe abduktivt må man gå bredt for å lese teori, samt være bevisst på metodiske steg (Tavory & Timmermans, 2014, s. 5).

4.5 Forskingsetikk

Jeg fikk godkjenning fra NSD (Norsk Senter for forskningsdata) om å gjennomføre den kvalitative forskningen. I samråd med dem kom jeg frem til at jeg bare kunne sitte i et lukket rom og intervju. Jeg sendte ut informasjon i forkant av intervjuet, enten på tekstmelding eller e-post (se vedlegg 2). I tillegg skrev de alle under på samtykkeskjema, der det sto mer om oppgaven og at de hadde mulighet til å trekke seg når som helst. Da jeg var ferdig med transkripsjonene, hadde kategorisert og funnet ut av hvilke sitater jeg skulle ha med i analysen, sendte jeg over et dokument til hver av deltagerne med alle sitatene jeg vurderer å bruke, slik at de hadde mulighet til å godkjenne sine egne sitater. Dette var strengt tatt ikke nødvendig, men fordi tema for oppgaven var av personlig interesse og viktig for deltagerne ønsket jeg å sikre at de sto inne for det de hadde sagt. I tillegg er det en del interne ritualer som man ønsker å beholde interne. Jeg fikk ingen negative svar på sitatene.

Det er lett å være gjenkjennelig på Samfundet for de som er interne. Det er lett å identifisere konkrete personer på Samfundet basert på å vite hvilken gjeng man er med i. I tillegg er det heller ikke usannsynlig at det vil være noen «interne» lesere som ønsker å lese om egen gjeng og Samfundet som sådan. Derfor ønsker jeg å ikke ha med vanlige karakteristikk som alder, kjønn og utdanning. Hvis jeg var nøyaktig på hvilke år deltagerne ble tatt opp ville gjort det enkelt å kjenne dem igjen. Jeg har unngått dette for å beskytte anonymiteten deres. Jeg skiller heller ikke mellom de fra samme gjeng. Det handler om at jeg ikke ønsker at det skal være mulig å se en sammenheng mellom sitatene og dermed skjønne hvem det er. Jeg har likevel prøvd å tilstrebe å hente sitater fra alle intervjuer. Det er et tap av empiriske detaljer å ikke kunne være mer konkret på hvem som sier hva og deres karakteristikk, men det skader ikke nødvendig presisjon i oppgaven. Likevel er det verdt å nevne at jeg har ønsket å etterstrebe variasjon i form av kjønn. Det alltid to kjønn representert fra hver gjeng. Totalt intervjuet jeg fem kvinner og fire menn.

4.6. Forskningskvalitet

I fremstillingen av prosjektet og forskningens kvalitet skal jeg ta for meg og diskutere kvalitetskriteriene gyldighet, pålitelighet og generalisering. I denne oppgaven mener jeg det er særs viktig å legge ekstra vekt på og gjøre rede for påliteligheten og selvrefleksiviteten på bakgrunn av min rolle knyttet til Samfundet.

4.6.1 Gyldighet

Forskningens gyldighet handler om spørsmålene som blir stilt samsvarer med det man forsker på og det man ønsker å finne ut av (Kvale, 1997 s. 165; Tjora, 2017 s. 232). Gyldigheten til dette forskningsprosjektet handler altså om hvordan oppgaven evner å undersøke hvordan frivillige på Samfundet opplever og bruker huset. Mitt strategiske utvalg av deltagere, interne på Samfundet som har en tydelig rolle som engasjerte frivillige, er med på å styrke en empirisk treffsikkerhet. Jeg har vurdert gyldigheten ved å gjennom hele prosessen stille spørsmål ved mine valg fra planlegging, gjennomføring, analysering og drøfting og at det var en sammenheng mellom disse delene. Gyldigheten styrkes ved å tydeliggjøre de valgene man har tatt og hvordan man har tatt dem. Ved å gjøre dette inviterer man leseren inn til å ta kritisk stilling til forskerens relevans og posisjon.

4.6.2 Pålitelighet

Pålitelighet handler om sammenhenger internt i prosjektet og hvordan dette vises i rapporteringen (Tjora, 2021, s. 263). Dette handler om å gjøre rede for egen forståelse, engasjement og andre faktorer som påvirker forskers arbeid gjennom prosjektet (Kvale et al., 2015, s. 108). På grunn av min kjennskap til tema for denne masteroppgaven er det ekstra viktig å redegjøre for posisjon og engasjement og ikke minst diskutere hvordan dette kan påvirke forskningsarbeidet og resultatet (Tjora, 2017 s. 235). Jeg vil derfor nå legge frem mine erfaringer med Samfundet for at man skal kunne forstå min rolle.

Jeg har vært intern og aktiv frivillig på huset i fem år, siden jeg kom til Trondheim høsten 2017. Jeg har stått bak baren og servert øl til hundrevis av studenter som bartender og barsjef i Kafé- og serveringsgjengen (KSG). Der ble jeg kjent med driften til huset og fikk oppleve Samfundet som et utested, fra et annet perspektiv enn det å delta på festen i de offentlige lokalene. Jeg ble godt kjent med mange av lokalene, men også husets kompliserte veier og ganger med sine mange dører og rom. Så fikk jeg se en helt annen side av Samfundet da jeg ble med i to av

husets kor, Trondhjems Kvinnelige Studentersangforening (TKS) og Candiss¹². Korene en del av husets egne kunstneriske grupper og bidrar til å formidle husets historiske, kultur og sjarm gjennom sang og gjøgleri. Med dem har jeg hatt konserter og opptrådt i ulike lokaler på huset. I tillegg er jeg representant for de kunstneriske gjengene i Nybyggkomitéen, med den oppgaven å tale de kunstneriske gjengens sak i forbindelse med at Nybygg kommer, og være med å gjøre organisasjonen klar for en utvidelse av både organisasjon og bygg. Gjennom komitéen har jeg lært veldig mye om organisasjonen, huset og dets mange gjenger. Jeg har lært om deres arbeidsoppgaver, kultur og tradisjoner. Alt dette gjør at jeg har svært god kjennskap til organisasjonen og huset. Jeg er i samme posisjon som deltagerne ved at vi er på samme alder, studenter i Trondheim som er frivillig på Samfundet. I tillegg er jeg også veldig begeistret for Samfundet, har engasjement og kunnskap knyttet til huset, noe som kan påvirke mitt møte med deltagerne.

De fleste har i mer eller mindre grad et engasjement for det de forsker på (Tjora, 2017; Tavory og Timmermans, s. 127). Og den fortolkende forskningstradisjonen mener at fullstendig nøytralitet ikke kan eksistere (Tjora, 2017 s. 235). For dette forskningsprosjektet har det vært avgjørende for meg å ha den rollen jeg har. Jeg hadde ikke hatt muligheten til å gå i dybden av tema på den måten jeg har gjort hadde det ikke vært for at jeg har de forkunnskaper jeg har. Nysgjerrigheten min for temaet kom fra egne erfaringer av å være frivillig, og det er disse erfaringene som har gitt spesifikk kunnskap for å skrive intervjuguiden, og mitt nettverk på Samfundet som har gjort det mulig å rekruttere deltagere til prosjektet. Underveis i intervjuet var det avgjørende for tidsbruken at jeg ikke trengte å stille oppfølgingsspørsmål til hver ting deltagerne sa som man trenger intern kunnskap for å kunne forstå. Et eksempel på dette er da en av deltagerne sa «... vi skulle melde inn til Sikring»¹³ så trengte hen ikke å forklare meg hva det betyr fordi jeg allerede visste det. Da jeg ikke så det som essensielt for forskningen var det heller ikke viktig å få deltagerens forklaring og jeg valgte heller å disponere tiden til andre oppfølgingsspørsmål. I organisasjonsstudier kan interne uttrykk ifølge Tjora (2017 s.73) skape frustrasjon fordi man ikke forstår hva som skjer og må bruke tid på å spørre eller finne ut av det senere. Denzin (1991) skriver at deltagere gjerne forteller noe som er basert på en deres egen kulturforståelse. I denne sammenhengen antar jeg at deres kulturforståelse er mer eller mindre

¹² TKS er en forening tilknyttet Samfundet og fungerer som en gjeng på huset med egen hybel og gjengsjef. Candiss er en undergruppe av TKS.

¹³ Sikringskomiteen er en av undergruppene til Finansstyret som blant annet har i oppgave å sørge for at Samfundet overholder brannsikkerhetsrutiner og adgangskontroll.

lik min egen. Samtidig var det denne forståelsen og kunnskapen noe det var viktig for meg å gjøre rede for og ta hensyn til.

Intervjuene må ansees som en samtale mellom to kompetente personer, og det at den ene, altså jeg, tar rollen som naiv føltes unaturlig. Jeg håndterte det gjennom å blant annet bruke humor ved å le, smile eller overdrive noen eksempler slik at deltageren skulle forstå at situasjonen kanskje opplevdes litt merkelig for meg også. I følge Tavory og Timmermans (2014, s. 33) kan det å bruke humor gjør at de deltagerne kan ha lettere for å eksponere meninger eller situasjoner og få dem til å føle seg trygge.

Det er mye kunnskap jeg har som det er lett for meg å glemme at er spesifikt for Samfundet. Når jeg for eksempel stiller spørsmålet «hvordan vil du beskrive hybelen din» så er det i en kontekst av at både jeg og deltager vet at jeg da sikter til gjengens private lokaler på Samfundet, og ikke der deltageren bor. Dette er det viktig for meg å være bevisst på. Ved at deltagerne og jeg har en felles kulturell forståelse kan det gjøre det lettere å for dem å snakke fritt, og vi kan gå i dybden, samtidig kan jeg bli blind for hvordan en ikke-innforstått leser dette. Selv om jeg har en forskerrolle, har jeg også rolle som intern på huset og blir påvirket av de sosiale situasjonene som er der. Det hadde vært kunstig om både jeg og deltagerne lot som at jeg ikke hadde disse referansene. En av fra Regi sa på et tidspunkt «du var vel på UKE-ballet, husker du den metalltingen?» når hen skal forklare en av de tingene de har laget på verkstedet. Det er nyttig at hen kan spille på mine referanser for å forklare ting av flere grunner. Det er tidsbesparende, det kan gjøre det lettere for deltageren å forklare fenomener, men det kan også gi en positiv stemning til intervjuet og redusere fremmedhet ved at deltager og jeg som forsker er på samme bølgelengde.

Selv om ingen av deltagerne var venner av meg, hadde de fleste nok sett meg før, og sannsynligheten for at jeg skulle se dem igjen, var stor. Det kan nok ha hatt en påvirkning i og med at jeg ønsket å bli likt av mine deltagere. Et eksempel på dette er når jeg stiller et kritisk spørsmål til en av deltagerne og unnskylder meg litt ved å si «nå skal jeg kverulere litt ...» når jeg ønsker å gå mer i dybden eller til og med utfordre deltageren. Dette var fra min side et forsøk på humor ved å overdrive og på den måten si at jeg ikke er en fiende, men også en tilhenger av organisasjonen selv om jeg nå stiller et kritisk spørsmål. Jeg fikk deltagerne til å forsvare sitt syn eller utdype, så jeg anser det ikke som ødeleggende for selve intervjuene. Jeg tar også meg selv i å ha et ønske om å være en person som kan mye om Samfundet. Dette kommer til uttrykk

i at jeg i skriveingen av masteroppgaven har hatt tendens til å bruke mye interne ord som deltagerne sier, uten å forklare dem. Det er ikke alle interne eller arbeidsuttrykk deltagerne bruker som er viktig for oppgaven, for eksempel «progge» og «rigge». Derfor er det heller ikke nødvendig å ha dem med, og hvis jeg bruker slike ord i oppgaven forklarer jeg dem.

En tydelig utfordring med min rolle i dette prosjektet er at jeg står i fare for å gi en romantisk og glorifisert fremstilling av Samfundet fordi jeg er positiv til organisasjonen. Jeg kjenner meg igjen i mye av det deltagerne sier og blir engasjert på flere plan. Samtidig tar jeg meg selv i å være uenig og har andre oppfatninger og perspektiver enn flere av deltagerne. Likevel er det felles for både meg og deltagerne at vi er glade i Samfundet og har brukt mye tid på huset. Det kommer klart frem i intervjuene. Like fullt er oppgavens premiss at jeg undersøker nettopp hvordan de som har brukt huset mye opplever det og hva slags tilknytning de har til Samfundet. I motsetning til en annen masteroppgave som er skrevet om Samfundets inkluderings og ekskluderingsmekanismer (Bratseth, 2017), handler min oppgave om å gå i dybden på hvordan det oppleves å være intern på huset og hva som gjør at de bruker så mye tid på det.

Denne situasjonen gjør at det er viktig at jeg viser selvrefleksivitet i forkant, underveis av datainnsamlingen og i fremstillingen av empiri og analyse. Refleksivitet handler om å reflektere over egen forskningsprosess (Briggs, 1986). Tjora (2017 s. 251) skriver at man må gjøre en tolkning av egen tolkning. Det handler altså om å gjøre rede for de valgene man har tatt, blant annet ved å se på hva som har påvirket underveis. Empiriske data er ikke en enkel speiling av virkeligheten, men er farget av mange forhold. Det er disse forholdene jeg har forsøkt å gjøre rede for ved å gjøre en grundig selvrefleksjon av hvordan min rolle som intern på Samfundet påvirker min datainnsamling.

Gjennom min kunnskap og engasjement for det jeg forsker på har jeg en styrke i kunne innhente noe som andre utenforstående forskere ikke kan. Kvalitative dybdeintervju er en metode som tillater å hente ut data fra folk som får en mulighet til å reflektere over noe de ellers ikke har reflektert så mye over, eller satt ord på før. I tillegg tillater metoden at man gjør dette sammen med andre som er i samme situasjon som dem og som har forståelse for det de snakker om. Deltagerne kan snakke relativt fritt om noe ganske spesifikt, tidvis merkelig og veldig internt. Selv om de måtte fortelle og forklare noen spesifikke ting som gjelder deres egen gjeng, så visste de at jeg hadde forståelse for den konteksten og rammen de snakket i. I etterkant av intervjuet, etter at jeg hadde skrudd av diktafonen var det flere som sa de syntes det var fint å

sette ord på alle disse tingene. I de aller fleste intervjuene endte vi opp med å sitte å prate en stund i etterkant fordi de hadde mer på hjertet. Selv om det har vært utfordringer knyttet til min nærhet til oppgavens tema, mener jeg først og fremst at det har vært en styrke i min interne og engasjerte rolle, og denne oppgaven hadde ikke blitt til om jeg ikke hadde hatt denne rollen.

4.6.3 Generalisering

Spørsmålet om hvorvidt det er mulig, nødvendig og eventuelt hvordan generalisering kan foregå innenfor kvalitativ forskning har vært en diskusjon over lengere tid (Nadim, 2015; Payne & Williams, 2005; Tjora, 2017). Det er et spekter som strekker seg fra de som mener det ikke er mulig, til de som mener det er uunngåelig og ønskelig at kvalitativ forskning også er generaliserende. Generalisering er ofte forbundet med kvantitativ forskning og baserer seg gjerne på sannsynlighet og statistikk (Nadim, 2015). Likevel er generalisering ofte eksplisitt eller implisitt mål også for den kvalitative forskningen (Tjora, 2017 s. 238). Payne og Williams (2005) mener problemet er at man ikke planlegger godt nok for det, men at det burde eksplisitt diskutere eller spesifisere grunnlaget for generaliseringen. Det er forskjellige former for generalisering i kvalitativ forskning. En av dem er *konseptuell generalisering* som handler om at man lager konsepter og teorier som kan ha relevans for andre tilfeller enn dem man har studert (Tjora, 2017 s. 239). Denne typen generalisering krever at man reiser noen større spørsmål enn de som er direkte til konkrete empiriske caser. Man stiller spørsmål ved hvordan man kan se mer generelt på hva en studie handler om. Generaliserer man ut ifra systematisk koding og kodegruppering og ikke direkte fra det empiriske materialet legger man et grunnlag for et mer overordnet blikk på fenomenene, altså konseptuell generalisering (Tjora, 2017 s. 246). Dette ligner også på *analytisk generalisering*, der man identifiserer kjennetegn ved mekanismer og prosesser i en case som har overføringsverdi til andre caser (Nadim, 2015).

Denne masteroppgaven kan ikke generalisere på statistisk grunnlag, men gjennom analytisk og konseptuell generalisering er det mulig å argumentere for at studien kan anvendes for å forstå andre samfunnsfenomener. Oppgaven handler om studentfrivillighet, dugnad og eierskap, men den handler også om hva de fysiske omgivelsene har å si for tilhørighet og ønske om å være mye der. Entusiastiske studenter jobber frivillig for å lage et tilbud til seg selv og de andre i sin gjeng, men de lager også et kulturtilbud for andre studenter. De private områdene, altså hyblene, er et privilegium for de frivillige, men det er også belønning for frivillig innsats. I så måte er Samfundet et eksempel på betydningen av hva eierskap for fysiske plasser har å si for arbeid

man legger ned og tid man bruker et sted. Mine konsepter kan være relevante for andre frivillig drevne kulturhus og -tiltak.

I diskusjonsdelen utvikler jeg noen begreper. De er inspirert av Samfundet og de frivilliges måte å omtale det som «huset» på, men jeg mener de er mulig å anvende i andre situasjoner også. Å ha *huskompetanse* handler generelt sett om å kjenne til spillerommet, og å vite hvilke rammer man har å forholde seg til slik at man kan utnytte det. Det å kjenne til *husrytme* handler også om å vite hva man kan forvente av hendelser og hva som skal skje til hvilken tid. *Husvarme* handler om å være trygg nok til å utnytte mulighetsrommet huset gir.

5. Analyse

I denne delen av oppgaven presenterer jeg en firedeelt analyse basert på datamaterialet mitt: (1) Lek, (2) Kort, (3) Tid og (4) Hjem,

5.1 Lek

Samfundet er et sted der de frivillige har ulike verv med spesifikke oppgaver som kan innebære drift, arrangering og kunstnerisk uttrykk for huset. Likevel kom det også frem i intervjuene at det er stor grad av lek og kreativitet som manifesterer seg i husets lokaler og dets muligheter, og at de frivillige går utover oppgavene i vervene sine. Dette gjelder tradisjoner og ritualer som fester og spesifikk oppførsel, men også muligheter for å «leke seg». I dette kapitlet bruker jeg lek og lekerom som metaforer for det deltagerne i studien beskriver og observerer.

5.1.1 Regi verksted – å være kreativ uten å være nyttig

Regi verksted ligger over gangen fra Regi hybel og er like under Storsalscenen. Det er et metallverksted som vil si at de sveiser og lager nyttige elementer til lys- og sceneproduksjoner. De lager også andre praktiske ting som egenloddede kabler og søppeldunker til andre gjenger, men mer interessant er det at flere forteller at de også bygger ting som er verken nyttig eller praktiske, nettopp fordi de har muligheten. Jeg spør hva det har å si for dem som gjeng at de har tilgang på at slikt verksted.

Jeg tror det har veldig mye å si for Regi. Det påvirker oss veldig mye, fordi vi har muligheten til å bygge ting, så bygger vi mye ting. Vi bygger mye dumt og morsomt i Regi fordi vi har tilgang til et verksted og det hadde vi jo ikke gjort hvis vi ikke hadde det verkstedet. (Regi)

En av Regifantene¹⁴ forteller at verkstedet kan brukes av andre gjenger også, men at det er Regi som ifølge Samfundets instruksjer¹⁵(Gjengsekreteriatet, 2022) eier verkstedet, som og de har ansvar for å drifte det. Jeg spør hva det har å si at det er nettopp deres gjeng, Regi, som har dette eierskapet og ansvaret, og får til svar at det i praksis betyr at det at de alltid har korttilgang der og at det er «veldig lav terskel for å gå inn og være kreativ og lage halvveis ubrukelige ting». Videre spør jeg om hvorfor det er viktig å være kreativ på Samfundet og får til svar at «(...) Regi gjør veldig mye utrolig nyttig arbeid på huset. Som også er kreativt. Og jeg tror det fint å

¹⁴ Se ordliste. En som har vært med i Regi.

¹⁵ I Finansstyrets bok er det instruksfestede regler for hvordan ting skal fungere på huset.

bare ha en arena hvor man kan være kreativ uten at må være nyttig. Rett og slett». En annen regifant snakker også om det samme, at det er unikt at de har muligheten til å holde på som de gjør.

Det er ikke så veldig mange ganger man har tid og ressurser til å bare lage. Sveise noe fordi man bare har lyst til å sveise noe. Vi gjør jo en del arbeid fordi man skal fikse noe til noe, eller fikse noe til en annen gjeng, men femti prosent av det vi gjør på verkstedet er bare egne personlige prosjekter fordi man har lyst til å gjøre noe morsomt. ... Det er bare så kult at man en lørdag ettermiddag hvor man skal lage noe til en fest, bare kan sveise noe stort og tungt i metall og man har metall og man har sveiseapparater. Det er sykt kult. Og det tror jeg påvirker Regi en del som gjeng. At man har det verkstedet. (Regi)

De som bruker verkstedet lager med andre ord både ting som er nyttig og ting som er morsomt. Tilgangen til et verksted der man kan utfolde seg og være kreativ på kan føre noe som både er nyttig og morsomt, men som ingen har bedt om, slik som for eksempel heldekkende LED-lys i taket på Regi hybel. Dette kan være med på å sette preg på hybelen, og nettopp LED-taket er noe som raskt kommer opp når jeg spør en regifant om hen er stolt av noe med hybelen:

Jeg var ikke så mye med på å lage det der, men vi har fått et lysende tak. Det er veldig gøy. Det er også et eksempel på kreativiteten som er i regifanter. Og den evnen og viljen til å bare være sånn «dette er kult, la oss bare gjøre det». Så det ble jo på en måte laget på «gutterommet» av noen Regipanger som bestilte opp kretskort og kjøpte inn materialer til å lage dette taket. (Regi)

Deltageren referer til verkstedet som «gutterommet» og jeg får assosiasjoner til en idé om en isolert og skjult aktivitet hvor man kan leke seg og gjøre ting uten å bli iaktatt eller kontrollert.

5.1.2 Leken blir nyttig

Det er tydelig at verkstedet preger Regi som gjeng, både for hva de gjør, men at det også er med på å gi identitet til hybelen. Når jeg spør en regifant hva hen er stolt av ved hybelen kommer det frem at de har en særegen mekanisme for å åpne ølflasker.

.. Den har jeg jobbet mye med. Så den er jeg veldig stolt av, at den nå fungerer igjen, etter lang tid ute av drift. Den består av én metalldetektor og et hydraulisk stempel som blir aktivert av den metalldetektoren, som aktiverer en slags jekk-arm som åpner ølflasker. Også er det en støvsugemotor som suger øl-korken gjennom et langt, langt rør til et oppsamlingsreservoar. Det ble bygget på tidlig 2000-tall og har vel fungert relativt

greit frem til 2019 også har vi fikset ganske mye på den siden det. Og det er bare sånn mekking som er veldig gøy, men som også viser seg til å føre til nyttige ting. For den fiklingen med trykkluftssystemene der gjorde at jeg og en annen i gjengen lærte oss hvordan å jobbe med trykkluft. For det er noe vi har mye liggende av, men som ingen egentlig visste hvordan man brukte. Så da ble det en mulighet til å leke, lage delene. Hvordan skrur vi dette sammen? Hvordan får vi det til å gjøre ting? Som da kulminerte med at det i UKErevyen ble brukt et digert trykkluftstempel til å bevege en kulisse. Som vi nok ikke hadde fått til hvis ikke det var for treningen vi fikk. (Regi)

Lekingen førte i dette tilfellet til kompetanseutvikling og annen verdiskaping på huset. Her peker deltageren selv på hvordan fikling med trykkluftssystemene ga dem kompetanse og trening som de kunne ta med seg inn i UKErevyen. Leken kan komme til nytte og til og med til uttrykk på den offentlige Storsals scenen og revyen under UKA. UKE-revyen består av teater og musikalske nummer, men er også i stor grad en oppvisning i sceneteknikk med historie tilbake til 1947 da dreiescenen ble bygget. Revyen hadde sikkert klart seg fint uten både dreiescene og trykkluft, men det at avansert sceneteknikk legges merke til og kan gi potensiale for skryt, gjør revyen til en lekegrind for Regi for å demonstrere kompetanse og skape stolthet. På denne måten er UKErevyen en eneste stor oppvisning av lek.

Det er det som er litt fint da. At vi har et godt påskudd for å si at det er opplæring hver gang vi lager noe fint, hehe. Det er på en måte viktig å holde det litt ved like. Hvis man vil fortsette å ha det nivået på produksjonen man har i UKE-revyen, så må man ha folk som er litt gode på å sveise, og som er litt gode på elektronikk også. (Regi)

Lek i seg selv er tydelig viktig for de interne, men konsekvensen er at de hever kompetansen i gjengen som får direkte påvirkning på produksjoner som vises til et publikum.

5.1.3 «Knaus» – Lek på barnerommet

Det foregår kompetanseutvikling på Regi hybel og verksted, men det skjer også andre steder på huset. En scene som utmerker seg spesielt her er intims scenen Knaus. Scenen er kjent blant annet fordi veldig mange store norske artister hadde sine første opptreder her før de ble kjent. Det er en slags opplæringsscene både for artister for mange av de frivillige på Samfundet. I motsetning til Storsalen får ikke artister som skal spille på Knaus lov til å ha med seg egne lyd- og lysteknikere. Det er fordi scenen er et viktig opplæringslokale for blant annet Regi og Forsterkerkomiteén¹⁶ i form av lyd og lys.

¹⁶ Forsterkerkommiteen, ofte kalt FK er en sceneteknisk gjeng som har ansvar for alt som har med lyd, lydanlegg og lydteknikk i de offentlige lokalene. De jobber tett sammen med Regi.

Da rigger vi alltid opp selv og kan rigge hva vi vil, og vi kan progge (sette sammen et lysshow) hva vi vil og det er mye sånn morsomme rare artister som noen ganger blir de mer kjente senere og mesteparten så blir de ikke det. Det er et veldig kult lokale og sånn rent scenemessig så er det et av de morsommere lokalene å jobbe på, bare hvordan scenen er konstruert så er det mye enklere å rigge kult lys der enn for eksempel på Klubben. (Regi)

Knaus er opplæringsarena for de scenetekniske, men det gjelder også for bookerne¹⁷ i de arrangerende gjengene som for eksempel Klubbstyret. Det er de i de arrangerende gjengene¹⁸ som har ansvar for å invitere inn artister til huset. Bookerne får øvd seg på å håndtere små artister før de senere skal jobbe med større artister som spille i Storsalen.

Også synes jeg jo Knaus er sykt viktig, fordi det er på en måte for de interne at det er så viktig opplæringssted for tekniske er det kjempeviktig, for Klubbstyret og LøK (Lørdagskomitéen) , og sikkert KU (Kulturutvalget) er det viktig for de som har bookingansvar. (Klubbstyret)

Knaus har en identitet og status som en scene der både artister og gjenger på huset starter sin karriere. Det gir et kollektivt minne om hva rommet representerer. Flere av deltagerne forteller at ser tilbake på Knaus med gode minner fra opplæring.

Så det er mye sånn opplæringsminner som ligger i det lokalet og for min del også, de første tingene jeg lærte var i det lokalet. Også er det et lokale som er laget for at de minste artistene skal komme og få et par tusen i honorar og bare kose seg, ha en av sine første konserter noensinne. Et lite hyggelig intimt lokale som vi kan gjøre hva vi vil med. (Regi)

Det å kunne gjøre hva man vil forteller at er en frihet der og det virker som om det er en forventning om at man skal kunne leke seg og eksperimentere. Det minner meg om utforskning man gjorde og læring i barndommen. En like fri eksperimentering får man sjeldnere erfare i voksenlivet.

5.1.4 «Storsalen»– Lek på voksenrommet

Knaus blir generelt trukket frem som et av de offentlige lokalene som deltagerne mine liker best. Likevel er det helt tydelig at Storsalen har en spesiell betydning hos alle jeg snakker med.

¹⁷ I Klubbstyret er det noen som oppgave å booke artister til konsert. De kalles bookere.

¹⁸ De arrangerende gjengene er Klubbstyret, Lørdagskomiteen og Kulturutvalget

En regifant forteller at Storsalen er et sted hen blir glad av å kunne bruke så fritt. Jeg spør hva hen mener med det:

Først og fremst så har vi jo veldig mye dyrt utstyrt som vi kan leke oss med, fordi vi er så profesjonelle som vi er og mye store artister som kommer og da må man ha utstyret til å støtte de artistene og ... (det gir) mye positiv feedback. På kjøring hvor det ikke kommer en artist, men kanskje kommer LSL (Lesure Suit Lovers er et band som hører til på huset) eller en husartist eller bare DJ og det skal være Storsalsdisco, så har vi alltid utstyret til å rigge opp akkurat som vi vil, og gjøre akkurat det vi ønsker. Du kan henge opp en hel vanlig rigg og ha det gøy med det eller så kan man henge opp en bakvegg med ti strober eller åtte eller tolv lamper på scenekanten fordi det hørt kult ut. Så sånn sett så har vi mye frihet til å gjøre det vi vil. (Regi)

Det ligger mye læring i eksperimentering og lek og på Samfundet har ikke leken en eksplisitt kostnad. Ved å benytte et profit selskap innen sceneteknikk ville man tatt betalt for alt «ekstra», det kan hindre overdreven lek. På huset har de frihet og mulighet til å gjøre stort sett det de vil, en slags barnlig frihet til å utforske og bestemme selv. På Samfundet blir reglene annerledes fordi tid ikke er penger, men frivillig arbeid.

... det er jo kanskje noe som er veldig annerledes her på Samfundet vs. veldig mange andre scener i Norge. Nesten ingen andre som driver med opp- og nedrigg hele tiden som vi gjør, men det er noe med å ha opplæringen, at man kan gjøre det, og at man lager sitt eget show fra bunnen av. (Regi)

Det er tydelig at muligheten for opplæringen og kompetanseutvikling bidrar til at gjenger som Regi oppnår en kompetanse som gir Samfundet et profesjonalitetsnivå, men det gir også mestring:

Det er dritkult. Jeg koser meg. Ja, og noe av det jeg virkelig, virkelig liker av det å være i Regi nå som pang er å lære opp, å kunne lære opp de nye og kunne ta den kunnskapen videre. (...) Det gir mestringsfølelse, og en stolthet kanskje av å bringe tradisjon og bringe kunnskap videre. For meg så er det veldig viktig at Regi klarer å holde på det profesjonalitetsnivået som har vi har bygget oss opp til. Det var veldig kult for meg som lysmester¹⁹ og ansvarlig når jeg fikk tilbakemelding om at Regi vet hva de gjør (og får høre): «Det er dritbra å komme til Samfundet, det er ofte bedre å komme til Samfundet enn hvor det er proffe folk som jobber». Fordi vi er drevet av interesse og de proffe er drevet av penger eller lønn så de sitter oftere og bare peker eller er litt distanserte, mens vi er veldig *på* og stiller interessante spørsmål av interesse og lurert mye på hva greia er. Regi3

¹⁹ Lysmester har hovedansvaret for lys i Regi.

Ja hva er egentlig «greia»? Denne leken, mestringsfølelsen og muligheten man får for læring er kanskje noe av det som gjør at folk er interessert i å jobbe så mye frivillig uten å få penger for det. Denne kunnskapen de opparbeider seg gjør at enkelte av dem at de kan tjene penger andre steder. De har fått en kompetanse gjennom å utforske og eksperimentere på egne vilkår som de kan ta med seg videre. Det er læring gjennom lek. En Regifant sier at «For min del så har det betydd mye å få den kompetansen der jeg kan bruke det til å frilanse ved siden av studiene, utenfor Samfundet og tjene en del penger på det.» Leken i omgivelsene til Samfundet har kompetanse som får stor verdi ellers i livet.

5.1.5 En (trygg) egen boks

Det er jo et fristed. Det er ingen som bestemmer der. Det skjer så mye annet rart. Ja. De å ha på seg helt hvite klær er på en måte ikke det rareste som skjer på hyblene i løpet av et år. (Regi)

Det er åpenbart mye kreativitet som foregår på Samfundet både i offentlige lokaler som Storsalen og Knaus, og private lokaler som verkstedet og hyblene. I tillegg er tradisjoner en viktig del av Samfundet (Bratseth, 2017). Tradisjoner og ritualer hører i stor grad til på hyblene. Det kan være spesifikke ritualer som å spandere øl til alle i rommet eller spesifikke fester. «Julemøte» er et eksempel på en tradisjon der alle i Regi blant annet har på seg hvite klær og fester på hybelen. Når jeg spør om det har noe å si at dette møtet skjer akkurat på hyblene er svaret at «det føles veldig komfortabelt, veldig trygt. Jeg tror de fleste føler seg hjemme på hybelen. Jeg tror kanskje det hadde vært rart å gå rundt i helt hvite klær en del andre steder. Hvis vi hadde vært hjemme hos noen andre, men på hyblene så er på en måte alt lov».

En fra Klubbstyret snakker om at hyblene er et fristed der du kan slippe deg løs. «Det er jo ikke bilder som bli tatt av deg og det er liksom ingen som kan dokumentere det. Ingen skal dele det med andre du ikke vet om. Det er liksom et fristed, du vet liksom hva stemninga er. Du vet at det blir tolka riktig på et vis». Her siktes det til hybelreglene som blant annet sier at man ikke skal ta bilder på hyblene. En annen fra Klubbstyret forklarer det som at «Det er vår hybel og det er jo litt av det med hybelreglene at man ikke skal bli filma, man skal gå som man vil, gjøre som man vil, danse som man vil og synge som man vil». Det er få steder unge mennesker oppholder seg på i dag der det er bildeforbud. Det kan gjøre at det er mindre konsekvenser å gjøre ting som ellers noen ville reagert på. En fra Klubbstyret reflekterer over dette og sier «det er noe eget som skjer der inne, man blir en veldig versjon av seg selv på godt og vondt. Litt

som en sånn, litt *som en egen boks*. Når man er inni der kan man gjøre akkurat som man vil.» En av regifantene viste meg rundt på hybelen og verkstedet og fortalte en gang noen var bedt om å bli fraktet til verkstedet på en kreativ måte i forbindelse med en tradisjon. Som svar på det hadde vedkommende slått hull i en av murveggene, slik at de det gjaldt ble tatt med til verkstedet fra et helt annet rom. Han pekte og viste meg stedet som nå var muret igjen.

Ved å snakke om hyblene som en egen boks, får jeg igjen assosiasjoner til et lekerom. Det handler om at det er trygge og ikke minst kjente rammer og at ikke hvem som helst kan komme inn. Det er selvfølgelig mange mennesker som har tilgang til hyblene, og disse kan igjen ha med seg gjester, men alle som oppholder seg der, er der på like premisser. Man må forholde seg til spesielle normer og regler, og de rammene huset har. Flere av disse rammene har andre normer og regler enn andre steder i samfunnet. Flere av deltagerne beskriver den hybelen de hører til som skitten.

Også er det liksom gjerne litt skittent på en måte. Men det er litt deilig, fordi du trenger ikke være så prippen. Det er litt deilig å være et sted det er litt «grimy», også veldig bra sted å danse på. Man har sånne kvelder der det bare plutselig dyttes alle bordene opp mot veggen og man stabler det unna vei også gjør man klar hele gulvet og da plutselig har du bare et stort gulv og egentlig ikke noe annet. Også er det lavt under taket. Noen skaller ofte hodet, men det er i grove trekk sånn det ser ut. Rødt og svart og hvitt.
(Klubbstyret)

Deltageren synes det er deilig at det er litt skittent. Det minner om «gutterommet» der foreldre aldri kommer inn og ber om at det skal ryddes opp. Det er autonomi og selvråderett til å la det være skittent. Man kan gjøre som man vil, enten det er å sveise sammen totalt unyttige greier med dyrt utstyr og råmaterialer eller å feste til langt utpå neste dag. Det lekne omfatter begge deler.

5.2. Kort

Internkortet er et nøkkelkort de interne på Samfundet bruker for å komme seg rundt på huset. I tillegg til at det er et identifikasjonskort som beviser at man er frivillig på huset og hvilken gjeng man er med i. De fleste dører er låst, med mindre man er på offentlig arealer i helgene. Man er derfor helt avhengig av kortet for å komme seg inn på sitt internområde, altså hybelen, og generelt rundt i ganger på de private områdene. Noen av de interne har tilgang til offentlige lokaler som de jobber på, dette gjelder særlig Regi og Klubbstyret. Kortet blir også kalt det «hvite kortet» eller «hvitt kort» i motsetning til medlemskortet for alle som er medlem av

Samfundet og som gjerne kalles «det røde kortet». Det er en del av de frivillige, særlig folk fra gjenger som Klubbstyret eller andre som er mye på huset som har kortet i et rødt nøkkelbånd som det står Studentersamfundet på i hvit skrift. Internkortet er hvitt med en magnetstripe og et identifikasjonsnummer. Hvert personlige kort har et id-bilde. Det står fullt navn og hvilken gjeng man er med i tillegg til at det et klistremerke som kalles «oblat» som viser at man er aktiv på huset gjeldende semester. Har man semesterets oblat²⁰ betyr det at kortet er gyldig. Oblatet brukes for å kunne se om de interne har lov til å være på hyblene, eller for eksempel om de har rett på interngoder slik som billigere øl. Det viktigste kortet gjør er likevel å åpne dører, om man har mulighet til åpne en dør kalles dette «tilgang». De frivillige på huset har ulike grader av tilganger. Noen kan åpne nesten alle dører, mens andre har mer begrensede tilganger. Det er den interne gjengen Sikring som administrerer korttilganger på huset. I dette kapitlet skal jeg skrive om internkortet og analysere dets funksjon og betydning som mer enn bare et kort.

5.2.1 Identitetsmarkør – en håndholdt CV

Deltagerne mine forteller at de bruker kortet «for å komme seg rundt på huset». Det er mange dører og kriker og kroker på Samfundet. Men det kommer også frem at kortet har en større betydning enn å bare være et nøkkelkort.

Men det er jo og, jeg husker jo og at da jeg fikk det hvite kortet, og det båndet, så syntes jeg det var stas, og når jeg gikk over Elgeseter bro og dro det ut, korta meg, inn, det er en sånn «her får jeg gå», men ikke du, og det hørtes kjipt ut å si, men det er jo at man er med på noe større. (Klubbstyret)

En interessant observasjon er at når jeg stiller spørsmål om hvordan det er å ha et hvitt kort, begynner de fleste å snakke om hvordan det er å ha tilhørighet til Samfundet, som for eksempel «det er jo et symbol på å være frivillig» eller «av 30 000 studenter så er det ikke alle som har hvitt kort, og jeg kjenner folk som har søkt flere ganger uten å bli tatt opp. ... Jeg føler meg heldig som har det.»

I tillegg til dette er det også et symbol på hvilken gjeng man er i, noe som synes også å være viktig. Mye av tilhørigheten til huset kommer gjennom tilhørigheten til gjengen. En av SIT-deltagerne tar opp kortet sitt og studerer det og sier «Det står hvilken gjeng du tilhører, og da

²⁰ Hvert semester deles det ut oblat til de som er aktive eller aktive panger. På den måten kan man skille mellom de som har hvitt kort, men ikke har rett til å være der lenger og de som fortsatt bidrar til gjengen. Eksempel på hva det står på oblat er H21 og V22 som står for høsten 2021 og våren 2022.

jeg fikk kortet mitt første gang, sto det ISFiT²¹, man skriver jo det med tusj. Også ble jeg tatt opp i SIT så det ser jo litt sånn dust ut å ha ISFiT». Hen viser meg kortet sitt og hvordan hen har tatt teip og skrevet SIT over der det før sto ISFiT. Jeg ber hen utdype.

For det er jo på en måte en liten håndholdt CV, den viser jo historien din, og folk er jo veldig glad i å samle på oblater for eksempel. Hvor mange oblater kan jeg få, hvor tjukk oblatsamling kan jeg få? Så det er jo identitet knyttet til kortet, og det er jo litt gøy, også har jeg har litt malingsflekker på det og. (SIT)

Når man er aktiv på huset, får man et oblat hvert semester. Disse klistres oppå hverandre, og jo lenger man har vært med, jo tjukkere blir oblatbunken: «nå begynner jeg å bli en sånn pang som har sånn thick oblatbunke, hehe, som jeg så opp til med de gamle pangene da jeg var aktiv. Det er stas, det er jo det» sier en fra Klubbstyret. Dette bygger også opp under at kortet er en CV. Det står navn og hvor man kommer fra, og det viser hvor lenge man har vært med, altså folks historie på Samfundet. Sistnevnte fra Klubbstyret sier at hen selv så opp til de gamle pangene som har vært med lenge, og det er tydelig at flere synes det er stas å være erfaren på huset. Det betyr gjerne at man har kunnskap om tradisjoner, men også huset i seg selv. Kortet blir på mange måter et symbol på at du hører til, og at du har hørt til lenge. En fra Regi forteller at hen rammet inn kortet sitt og hang det på rommet da det etter tre år sluttet å funke. Jeg spør hvorfor:

Jeg tror jeg har et ganske sentimentalt (forhold til det) ... for det er et kort man har med seg overalt hele tiden. Så man har liksom hatt det i lomma alltid når man er på Samfundet i tre år. Jeg greide å ha det samme kortet alle tre årene uten å miste det. Også måtte jeg få et nytt et fordi det gamle slutta å funke. (Regi)

Dette sitatet beskriver både det sentimentale over det hele, men tydeliggjør også hvor mye det brukes. Her er det både stolthet, tilhørighet og at er ekstremt viktig for å kunne bruke huset. En i SIT sier: «jeg føler meg naken uten kortet fordi da kunne jeg ikke komme meg inn på Samfundet». Dette sitatet uttrykker at kortet blir et slags plagg man tar på seg for å uttrykke innpass i et fellesskap. Når man tar av seg kortet, tar man på en måte av seg det plagget som man er avhengig av å ha på seg på Samfundet.

Og før (jeg ble med i en gjeng på Samfundet) så har vi alltid ledd av de da, som har gått rundt med kortet bare sånn, det ser jo helt dust ut. Nå synes jeg jo det ser kult ut, men jeg skjønnte aldri behovet da, for å ha et kort hengende på seg. Også har jeg jo skjönt det når jeg selv har hatt det hengende på meg, fordi det er så sykt nice å ha, det er tilgjengelig

²¹ International Student Festival in Trondheim – en av to festivaler som hører til Samfundet

ikke sant. Når du skal korte deg igjennom steder og, du må bruke kortet ganske mye når du er på huset og bevege deg og da blir det jo til at når man kommer hjem etter å ha vært på huset i 12 timer, så glemmer man å ta det av, så det blir en sånn del av deg. Nei, vi lo litt av dem. Det virket så ekstremt, å måtte gå med et kort hele tiden, men ja nei, sånn er det blitt. (SIT)

Særlig for de som bruker huset mye er kortet også ofte på og ofte synlig, særlig når man har nøkkelbånd i tillegg. Det er en lett ting å gjøre narr av, en fra Klubbstyret forteller at hen har sett «memes på NTNUirl²² om sånn, at å gå med *key chain* at det er litt sånn *showey*, og jeg skjønner hvorfor de tenker det, men vi blir jo bedt av vaktene om å ha det på fordi de må se hvem som er på jobb, så for meg så er det litt som uniform på en måte.» Det at nøkkelbånd med hvitt kort blir kommentert på en offentlig humorfacebookside vitner om at det er noe som blir lagt merke til av andre enn bare de frivillige på huset. Deltageren fra Klubbstyret forsvaret det ved at de blir synlig for vaktene. Men, mange går rundt med kortet på buksa andre tidspunkt enn bare fredags kveld. Uniformen er ofte på for de frivillige på Samfundet. Det er både av praktiske årsaker, men det er også symboltungt. De nevner selv at det fungerer som en faktisk uniform når de er på jobb. Det kan symboliserer makt og hvilken posisjon man har på huset, og kanskje viktigst – *at* man har en posisjon.

Men så kan det jo være, om det kan være en liten sånn «token of power». Du kan feste det rundt halsen din også skiller du deg veldig ut, og du kan plutselig se viktigere ut enn du hadde gjort hvis ikke, når du går rundt på Samfundet. Så jeg tror definitivt at det er et sånn form for, ja jeg vet ikke om det er at folk får respekt når de ser det eller om folk skjønner sånn «åja her er det også en intern» og at man kjenner på et fellesskap (med hverandre). (Klubbstyret)

Kortet blir en symbolsk makt, når den henger på buksa, men det er også en makt i praksis ved at man kan åpne dører for folk og komme seg rundt.

5.2.2 Raskeste vei - til tilhørighet

Det er ingen tvil om at det er følelser og symbolikk knyttet til kortet. Kortet gir muligheter. Men hva har det egentlig å si at man har tilgang til husets mange dører? I forbindelse med at jeg spør deltagerne om kortet, nevner halvparten av dem på det å kjenne til og ha tilgang raskeste vei. Samfundet er et komplisert bygg og fysisk konstruert som gjør at det kan være vanskelig å

²² NTNUirl er en facebookside der det legges ut memes om NTNU-studentkultur i Trondheim som mange Trondeimsstudenter kan kjenne seg igjen i uten at man kjenner personen som har laget memet. Memes er morsomme bilder som sprer seg i nye former og uttrykk. (Er dette en god nok forklaring)?

forstå hvordan det hele henger sammen. Det er mange dører, ganger og veier man kan bruke for å komme seg rundt på huset. En i Klubbstyret sier «Jeg husker i starten var jeg jo veldig forvirra. Det var mye sånn «hvor er jeg, hvordan kommer jeg meg dit, hvordan har jeg dukka opp her nå. Jeg var et sted og jeg vet ikke hvordan jeg kom meg dit en gang, men jeg var der og det var gøy.» Én av deltagerne fra Regi kommenterer at det tar tid før man har oversikt over huset.

Jeg vil tro du føler en større tilhørighet jo mer og mer du vet, og jo fler og fler mennesker du kjenner. Når du vet mye om huset så er det også flere ting du kan prate med folk om, som viderefører den interessen for huset. Det tar jo lang tid å få med seg alt av info. Det tar jo gjerne et år før du kjenner de offentlige lokalene og kanskje et år til før du kjenner alt av bakveier og bakgårder og heiser og skjulte ganger liksom. (Regi)

Regifanten tror at man får større tilhørighet ved å kjenne til folk og ha kunnskap om huset. Det å kjenne til bakveier og skjulte ganger blir her tatt frem som en form for kunnskap, en kunnskap som er ønskelig å ha. Halvparten av deltagerne mine nevner det å kunne snarveier og de raskeste veiene for å komme seg rundt på huset som en positivt ting med det hvite kortet.

Det er jo mange og meg selv inkludert, (som synes) at det er litt ekstra fint at man vet liksom hva som er bak den døra. Man vet hvor det er og hvordan man raskest skal komme seg dit, man får masse rare snarveier, og at man føler at man får veldig eierskap til stedet. (Klubbstyret)

En av deltagerne fra Klubbstyret sier at det er en «viss følelse av tilhørighet i kortet» som det første hen sier når jeg spør hvordan det er å ha et sånt kort. Tilgangene man kan ha virker som å være et privilegium ut ifra hva en Regifant sier: «Også har man veldig mye tilganger overalt på hele huset så man er vant til å kunne bevege seg rundt på huset som man vil. Og derfor tror jeg man blir, man får et veldig nært forhold til Samfundet i den gjengen». Det virker som om man får eierskap til stedet ved å ha oversikt, kontroll og mulighet til å komme seg steder.

Dette er et sted (hvor mange tenker) «her forstår jeg ting, her har jeg litt kontroll, jeg vet hva ting heter, om jeg ikke vet hvorfor så vet jeg hva som er raskeste vei for å gå dit.» Alle sånne småting tror jeg er veldig viktig for tilhørighet. For min del i hvert fall og for mange aktive rundt meg så vet jeg at det er en sånn, ja jeg tror det er med på å gjøre det til «dette her er vårt sted», her har vi litt kontroll. (SIT)

SIT er en gjeng som i det daglige ikke jobber så mye på huset. De har prosjektbasert arbeid knytta opp til spesifikke forestillinger som de har i løpet av semesteret. I forbindelse med forestillingene «flytter» de inn på huset i det de kaller byggeperioder og intensivperioder før de

skal ha forestilling eller revy. Under disse intensive periodene der de flytter inn har de blant annet mange flere dørtilganger enn de de pleier å ha. Jeg spør om det de opplever forskjell på i disse periodene og ellers i året, og får svar at «Det gir kanskje en større følelse av frihet. Nå hører vi også hjemme her. Bare at man kommer seg inn de lokaler man skal for å gå raskeste vei, for eksempel. Heller enn å gå rundt der man har tilganger (til vanlig). Så jeg tror nok det har mye å gjøre med eierskap da». Dette viser at eierskapet til huset henger sammen med friheten og muligheten til å komme seg rundt – og bruke huset. Sitatet fra SIT-deltageren viser også at det er en forskjell på de som har mange tilganger hele tiden, og dem som bare har det i en begrenset periode.

5.2.3 Tilganger – og mangel på det

Flere snakker om den symbolske betydningen for eierskap og tilhørighet til huset det hvite kortet har. Det viser at man hører til, både ovenfor andre interne, men også ovenfor eksterne. Det kan være ganske stor forskjell mellom gjengene på huset også. Tilgangene kommer an på hvilke arbeidsoppgaver man har. Regi er for eksempel en gjeng som jobber fysisk tett på huset i mange lokaler. De har flere arbeidslokaler og arbeidsoppgaver som gjør at de får god kjennskap til husets kroker og kroker.

Og når vi har veldig sann selvfølgelighet når det kommer til å snakke om lokaler og ganger og tilganger så glemmer vi at det er veldig mange som ikke har de tilgangene som vi har. For det tror jeg også er noe som påvirker oss mye som gjeng, er at de hvite kortene våre, så kan vi låse opp nesten alle dører på huset. Vi kan gå nesten hvor vi vil på huset. Og det tror jeg ikke det er så mange gjenger som har så mye tilganger da som vi har. (Regi)

Regifanten har rett i at det er andre gjenger som ikke har like mye tilganger som dem. Og det kjenner en fra SIT på.

Så det kan noen ganger føles som en litt sann, litt sann fysisk sperre, du får et rødt kryss eller en rød mann på en kort(leser).. Og så er det sann ok, så mye tilganger har man kanskje ikke på huset. Og det handler ikke om at man skal inn den døra. Men det handler om kanskje i større grad om «ok, hvem får sterkest tilhørighet til hele huset?», og der er kanskje SIT ikke de som har sterkest tilhørighet til hele huset. Vi har det veldig til våre egne lokaler. (SIT)

SITeren beskriver her den direkte avvisningen hen får idet kortet ikke har tilgang til visse dører. Det er ikke viktig at hen skal inn alle dører, men det kan virke som at tilhørighet til hele huset

øker i takt med hvor mye tilganger man har. Det kan også virke som om det gjør at man føler seg mer viktig.

Og det kortet danner absolutt et hierarki på en måte. Det er mange som garantert føler seg viktigere fordi de har et hvitt kort som kan gi masse tilganger til å gå rundt. Så det er kanskje en ganske stor forskjell fra gjeng til gjeng, fordi de tekniske og de driftende trenger det mer enn de kunstneriske gjør. Så føler man seg kanskje litt mer høy på pæra når man går rundt da. Regi³

Planløsningen på Samfundet er veldig kompleks og bærer preg av ukoordinerte påbyggprosjekter over mange år og maksimal arealutnyttelse. Med andre ord er det veldig mange ting man kan lære seg. En regifant reflekterer over hvilke konsekvenser det kan ha.

Men det kan jo også være en ting som er litt sånn terskel da, når man blir med på Samfundet og at folk snakker om at det er ikke «I tredjeetasje der i det hjørnet der». Det er sånn «åja, Knaus eller Ratalupen, eller Store nedre eller Store øvre» det kan bli en sånn ting som det tar litt tid å komme inn i. Som, jeg tror er lurt å være obs på når man har nye folk. Det kan føles litt gatekeeping²³ på det verste. (Regi)

Det er mye man kan lære og det virker som at jo lenger man er frivillig på Samfundet jo mer kunnskap får man også om huset og organisasjonen. En fra Klubbstyret sier: «Etter hvert kan man bli en sånn man husker da man var ny. Som visste alt. De hadde så sykt mye kunnskap også blir man plutselig en sånn, og det er veldig gøy. Da føler man seg liksom veldig med. Som en del av det hele.»

5.3 Tid

Det er mange frivillige som bruker veldig mye tid på Samfundet, enten det er arbeid eller sosiale aktiviteter. De bruker tid på de mange tradisjoner, ritualer og ting som skjer i faste sykluser på huset.

5.3.1 Tid og sted

De fleste gjenger har *mandagsmøter*, hvor man planlegger den kommende uken og faste jobbdager. Klubbstyret for eksempel, defineres ut ifra at de jobber hver fredag. En av deltagerne sier at det er gøy at det er en fast dag i uka der man jobber, er med venner og går rundt på huset. Hver fredag arrangerer også gjengen Bollekaffe på hybelen sin. Det er en tradisjon som visstnok

²³ Gatekeeping brukes for å beskrive at noen kontrollerer tilgangen på ting eller informasjon som blir sett på som attraktivt og verdifullt

strekker seg tilbake til krigens dager, og er til for å feire de arrangerende og driftende gjengene. Det bestilles inn kake av type lukket valnøtt fra et fast konditori på forhånd, og som blir servert sammen med kaffe fra et spesifikt Bollekaffeservise mens man synger en bestemt sang, Oppsang, som er fra krigens dager. Det er en med et spesifikt ansvarsområde i Klubbstyret som har ansvar for tradisjonen hver uke. Det kan virke som en merkelig seanse, men når det blir beskrevet, er det tydelig at det er en fast gang i hva som skal skje.

Så synger man det, også er det OB-kasserer²⁴ som står for dette, og (han) har en tale om hvorfor man feirer dette her. Fordi under krigen får man ikke lov til å drikke på grunn av tyskerne også (sier vi) sånn: «hvilken krig» også heller OB(kasserer) kaffe (til alle). (Klubbstyret)

Dette er en tradisjon som alltid skjer hver på samme tidspunkt på samme dag hver fredag. En av deltagerne forteller at folk spør etter det, fordi de har lyst til å vise vennene sine. Det er en forventning om at det skal skje. I tillegg er det en måte å være med på å ta vare på historien til Samfundet og gjengen. En fra Klubbstyret forteller at «... man føler virkelig at nå er det i en lang rekke, «nå er det fra krigens dager», det kan jo være litt spedd på, men det ligger jo en kjerne av sannhet i det og, så det er gøy at man har viderebragt tradisjonen». Her er det et tidsaspekt som er interessant. Ved å gjøre denne tradisjonen kobles de interne til fortida, og tidligere interne. Disse tradisjonene er også en del av rytmen til Samfundet. Tradisjoner over tid skaper samhold identitet og felles opplevelser, også på tvers av generasjoner. En fra Klubbstyret sier at «det er jo et glidemiddel på tvers av tid og rom. Panger som kommer tilbake, de vet jo hva Bollekaffe er. De kjenner til ritualet, de vet hva de skal synge, de vet hva de skal gjøre, hvordan de skal oppføre seg.»

I likhet med Bollekaffe er det er flere andre ting som skjer i faste sykluser på huset. Det er en forventning om at det skjer, det er viktig at det skjer, men det synes også å ha noe å si *hvor* disse tingene skjer. Et eksempel på dette er Klubbstyrets Juletefest.

... hvert år så har vi juletefest, det MÅ liksom skje i Biblioteket²⁵ selv om det er alt for trangt og vi er for mange til å være der så får vi det til å funke. Det blir dumt om det skjer et annet sted, selv om det hadde vært mer praktisk eller mer romslig. Og 17.maifrokost har vi også på biblioteket, det er på en måte en del av pakka. Det er et sted som jeg føler kanskje vi har mye tilknytning til. (Klubbstyret)

²⁴ OB-kasserer er et verv i Klubbstyret som har ansvaret for hybelen deres.

²⁵ Biblioteket er et av lokaler på huset som tidligere ble bruk som bibliotek. I dag er det mye bøker der, men brukes mest av de arrangerende når der er på jobb.

Regi har også mange tradisjoner de skal igjennom i løpet av semesteret og året. Stedet de er på, er en viktig del av tradisjonen. Et eksempel på en fast tradisjon er Julemøte. Da har alle i Regi på seg hvite klær og deler ut både seriøse og tulle-verv og drikker alkohol. Dette er bare en av de faste tingene som skjer på verkstedet og hybelen.

Og den andre tingen som skjer på høsten er at man har Julemøte, Qulturaften skjer på verkstedet, man har punsj på hybelen først også spiser man på verkstedet. Også Julemøtet skjer her inne, på hybelen. Og det er litt sånn som med et mandagsmøte. De aktive sitter liksom her (i sofaene) også sitter alle pangene her og i baren og sånn. Også har man bare på seg hvitt. Kun hvite klær, også deler man ut alle vervene i Regi. Vi har sånn 65 verv i Regi. Så det tar så lang tid. Man begynner klokken 18 kanskje og er ferdig kl 01 også drikker man jo hele tiden, og blir megakanakkas. Så innen man kommer til de faktisk viktige vervene, som ikke er sånn «Båtmann» og sånn tull, så er jo bare folk kjempefulle. Men det er veldig gøy.

På starten av høstsemesteret arrangerer Regi det de kaller for Qulturaften på verkstedet. Da kommer gamle panger langveisfra for å være med og bli kjent med de nye. Det blir servert punsj på hybelen før man spiser reker på verkstedet. Alle de gamle pangene vet når og hvordan dette skjer.

5.3.2 Viktigheten av tradisjoner

Tradisjoner er viktig måte å skape nettverk på – og det er gjerne nettverket som gjør folk villig til å bruke så mye tid på huset. En i Klubbstyret fikk erfare under et jubileum at noen tradisjoner ikke er så gamle som man tror. Da de gjorde en av dem ved å synge en sang, kom det frem at en av de som var i rommet, var den som starta den tradisjonen. Det er tydelig at det er et ønske om å ha tradisjoner og at det er veldig viktig for de interne gjengene på huset, blant annet fordi man forankrer seg som en del av historien. Noe av bekymringene knyttet til at huset skal utvides og får et nybygg, sier en fra Klubbstyret, handler om at «det river litt i de der gamle tradisjonene man har hatt over lang tid» ved at for eksempel hybler blir borte, endres eller flyttes. En fra Klubbstyret sitter på Knaus backstage og forteller at det føles truende.

... trist for alle de andre hyblene som må gå ad undas, for de og har jo minner og tradisjoner og ritualer og et samholdssted. Og bare fysisk på veggene, alle tingene som er rundt, du ser jo bare her med graffitien og alle signaturer og alle som har vært her og spilt her har jo skrevet på veggen eller hengt opp klistremerker. Det er jo er noe annet enn et sterilt hvitt rom. (Klubbstyret)

En del av interne på Samfundet er negativ til endring. Mye av det handler om at man har tilknytning til det som er der fra før. En av regifantene synes det er kjipt med det som skal endres i forbindelse med at Nybygg kommer og sier «Verkstedet blir ikke det samme. Det er synd, for mange har tilknytning til verkstedet».

5.3.3 Tidsbruk på huset

Favorittlokalet mitt på hele huset er Storsalen, jeg elsker Storsalen, jeg vet ikke, men det bare er et så flott lokale. Også har jeg sikkert brukt mer timer i Storsalen enn i noe annet lokalet, på huset altså, kanskje utenom hybelen. (Regi)

Dette sier en fra Regi når jeg spør om hvilke lokaler hen bruker. Mange av de frivillige på Samfundet tilbringer mye tid på huset, særlig de som er *funk*. Det vil ofte si at man har mer ansvar, mer arbeidstid og mer goder enn de som bare er gjengmedlemmer. Forventa arbeidstid for en *funk* er i snitt 20 arbeidstimer i uka. Noen jobber mindre, mange jobber enda mer enn dette, også etter at de er ferdig med bindingstida si. I tillegg til er de også på huset for å *pilse*²⁶, feste, dra på konserter og være sosial. Noen sitter også og jobber med skole. Flere av deltagerne, blant annet en Regifant snakker om at de har eierskap til huset og lokaler fordi de har brukt så mye *tid* der.

Det ga veldig spesiell eierskapsfølelse til revyen. Jeg tror vi som var i Kulisse²⁷ følte veldig at dette er vår revy, vi eide liksom den scenen litt. Fordi vi hadde brukt så mye tid i storsalen. Egentlig mer tid enn skuespillerne for eksempel, som er mange andre steder og øver. Men vi hadde eid storsalen i hvert fall to uker. Og da var det veldig vårt rom. Så det var veldig god sånn eierskaps og tilhørighetsfølelse.

Selv om mange frivillige blir slitne av å jobbe mye er det likevel flere som sier at det er stas og at det er et avbrekk fra studiene, blant annet en fra Regi.

(Jeg) syntes det var veldig gøy å jobbe sent på kvelden med noe annet enn skole. Den veldig intense sosiale stemningen som blir når er sliten, man har jobbet mye og ja, hvor gøy det er å få til ting. Det fikk jeg jo i enda større grad med UKA, enn med videregående. Det ga rett og slett bare veldig mersmak. (Regi)

²⁶ Det å *pilse* handler mer om å sitte og drikke litt øl, enn å være på fest.

²⁷ I dette tilfellet er «Kulisse» er en undergjeng i UKA som bygger scenekulisser til forestillingene som lages på huset, som for eksempel revy.

Huset er der til alle døgnets tider, enten du er sliten, lei, fester eller jobber. Som intern på huset bruker man veldig mye tid og legger mye av sin identitet i huset. Nettverk, venner og kjennskap gir eierskap. En SIT-er forteller at det er en trygghet å vite at man alltid kan dra på huset.

At huset liksom er, du kan være her til alle døgnets tider, du jobber her hele dagen kanskje, du er sliten, du kan være kjempelei og du kan være her hele natta, du fester gjerne hele natta, du drar på konsert og har også mulighet til å trekke deg tilbake, være på din egen hybel med dine egne folk. Det er alltid her. Det er veldig trygghet å vite at du alltid kan dra på huset. Og særlig før nedstenging og korona. Hvilken som helst kveld, hvilken som helst uke, så kan man dra på huset også møter man folk man kjenner, i en eller annen form. Den følelsen tror jeg er med på å skape en tilhørighetsfølelse. Her har man et sted å være, her hører man til. Her blir man også akseptert, på en måte. Jeg tror mange kjenner på det at det er en så veldig følelse av at, er du aktiv på huset er du aktiv på huset og da får du den respekten det fortjener fordi du gjør noe, og du bidrar til noe. (SIT)

Det kan virke som det å bruke mye tid på huset gir eierskap, og en følelse av å høre til.

Det er interessant at man orker å være på huset så mange timer. Hva er det som får dem til å gjøre det? Jeg stilte spørsmål til en Regifant om hvordan det egentlig oppleves:

Jeg har liksom aldri tenkt sånn «ah, nå er jeg gal av å være her», det har aldri skjedd. Men det er litt fordi det er faser i løpet av dagen hvor det skjer ulike ting og man er på ulike områder på huset. Man er på konsert og jobber, man er på bakscenen og rydder vekk ting, man er på Biblioteket og spiser, man er på hybelen på fest. Så det er liksom litt ulike områder det skjer ting. Så jeg har liksom aldri vært sånn ah nå er jeg lei av å være på Samfundet. (Regi)

5.3.4 Overgangsritualer mellom faser på huset

Regifanten blir ikke «gal» av å være på huset lenge, og forklarer det med at det er ulike faser i løpet av dagen. For uka, dagen og kveldene er delt opp i ritualer og gir en rytme til huset. Fasene til disse overgangene kaller jeg overgangsritualer. Dette må ikke forveksles med store overgangsritualer der noe stort skal markeres eller feires for eksempel i forbindelse med religion, men heller mikroovergangsritualer om markerer overgangen fra en aktivitet til en annen i løpet av kvelden. Disse overgangsfasene finnes det mange av. Nå skal jeg presentere tre av dem.

5.3.4.1 Riggepils - «overgang til fest er fin»

Mellom kjøring (jobb) og fest er det ofte Riggepils for de scenetekniske gjengene. Deltagerne fra Regi snakker om å «rigge». Det betyr å sette opp, montere og få på plass alt sceneutstyr. For

Regi er nedrigg gjerne ferdig i 02-tida i helgene. Etter det har de en tradisjon de kaller «Riggepils». Da går de gjerne til Regi verksted eller et annet rolig sted. Her kan de gi skryt til hverandre og snakke om hvordan dagens kjøring gikk. De samler seg etter en lang dag med jobb. Det kan gjøre det lettere å gå over til full fest på hyblene etterpå, det er en fin måte å trappe opp på. En pust i bakken før man går inn til høy musikk. Det er ikke lov med mer enn to pils på verkstedet. «Det er lov med riggepils, men ikke lov med verkstedfest.» Man tar en pils i arbeidsklærne, før man går og skifter i garderoben. En regifant forteller at riggepilsen gjøres «på en hybel, enten på verkstedet eller Regi, eller hvis det er fest på Regi er det fint å komme seg litt unna og på en måte trappe litt opp heller enn å gå rett inn på fest som edru». Med andre ord er det en overgang til en ny fase av kvelden. En annen regifant forteller om hvordan riggepilsen er måte å runde av en lang arbeidsdag.

Da er det som regel litt høyere stemning (på hyblene) enn man er klar for selv. For da kommer man fra kjøring og har vært på jobb i mange timer. Mange kan føle seg litt slitne og man trenger en pust i bakken før man går inn et sted hvor det er høy musikk og ja, alt det der. (Regi)

Det er også en måte å runde av arbeidsøkta. Det blir beskrevet som at det «er en litt sånn chill, roe seg ned, ta en øl og sette bena litt høyt etter kanskje 12 timer på jobb.» Folk er innforstått med hva man har vært igjennom, og det lettere å stille seg inn på hverandre. Det hjelper med å skulle være på huset så lenge i så mange timer, fordi det er overganger mellom det som skjer og fordi man føler seg hjemme, og noen ender kanskje opp med å være på Samfundet lenger enn de burde.

Selve overgangen er veldig hyggelig, for så fort vi er ferdig på jobb og går inn på hybelen så blir man som oftest møtt med glade mennesker som er gira på å feste med deg. Og som vet at du har vært på jobb, og sier «vær så god her har du en øl». Samtidig så starter jo festen kl. 02 på natta og da holder den på til kanskje 6,7,8,9 på morgenen, så den ødelegger jo ganske kraftig dagen etterpå.

Det er overgang mellom jobbing og fest, men også jobbing igjen. De samme lokalene brukes til forskjellige ting, både jobb og fest store deler av døgnet. Noen ganger kan det være litt overlapp. En regifant forklarer det som noen ganger kan møte hen når hen kommer på jobb: «... når du kommer inn der på morgenen og skal jobbe så har det kanskje vært fest dagen før, så det står masse ølflasker og sånn og er kanskje ikke alltid like hyggelig å ha starten av dagen der». Jeg spør om hvordan det oppleves. Og får vite at «Nei, det er ikke sånn kjempedeilig, men det

er ikke no krise heller, vi går opp på bakscena og går opp og planlegger og drikker litt kaffe i stedet». Åpenbart er dette noe de er vant til å forholde seg til, og som oppleves relativt uproblematisk.

5.3.4.2 Klubbstyrets overgangsritualer

Det første Klubbstyret gjør når de kommer for å jobbe er å ha «runde» i Biblioteket. Alle aktive i Klubbstyret samles for å starte arbeidsdagen.

Den første runden er veldig sånn for å få hjulene litt i gang igjen, for da er det i hvert fall én uke siden man har jobbet sammen sist. Det kan jo være at man har møttes sosialt og sånn utenom det, men likevel så er det for å få både snakketøyet ... strukturere dagen og komme seg litt i gang og få folk litt inn i loopen på hva som skjer. Men (det er) også liksom bare for ren sånn hygge, (si) hva har du drevet med fordi man er oppriktig interessert og det er gøy å høre hva folk holder på med når man ikke er på huset, men når vi avslutter, så er det en litt mer profesjonell setting. (Klubbstyret)

De har også en runde mot slutten av arbeidskvelden. Jeg spør om hva som er forskjellen på disse to rundene.

... det er ikke nødvendigvis så mye for det sosiale, for det kommer vi til etterpå, så da er det mer hva gikk bra og hva gikk dårlig med den jobbdagen der. Så det er vel kanskje den største forskjellen, også er det jo litt forskjellig energinivå. Folk går jo ofte inn og er gira eller liksom glad for å komme seg på jobb når de begynner, men på slutten av kvelden, det er jo lett at folk mister litt motivasjonen eller bare er keen på å komme seg opp på hybelen og spise en pølse og drikke litt øl.

Imellom disse rundene har Klubbstyret arbeidsoppgaver knyttet til arrangementene som er på huset den dagen. De sjekker billetter inn til konsertene og sørger for at alt med arrangementene går som det skal. Når klokka nærmer seg 02 og huset snart skal stenge, er det blant annet deres jobb å få eksterne ut av huset og de interne inn på hyblene. Klubbstyret kutter musikken og skrur på lyset. Da skjønner gjestene på de offentlige områdene at de må hjem. En fra Klubbstyret forteller at «... de tar hintet ganske fort, når man skrur på lyset i lokalene, kutter musikken, ølkranene stenger, det er ganske intuitivt, ihvertfall for de som ikke har vært på hyblene eller ikke vet hvordan der er.» videre sier hen at mange står og mingler, men at de da bare roper litt «at hei nå stenger vi, ja kom dere hjem». Rundt klokken 03 *siler* de hyblene. Deretter går de til Biblioteket og rydder fordi «det ser jo helt jævlig ut der på slutten av dagen fordi det har vært så mye frem og tilbake og vi spiser taco og snacks. Så det blir en dyngde der».

En fredagskveld på Samfundet er det noen som jobber frivillig for at andre kan feste. Likevel foreller en fra Klubbstyret meg at det føles annerledes enn om man hadde fått lønn. Det er hyggelig å være på jobb på Samfundet, ikke så seriøst og man kan også prate med andre og ta litt del i det som skjer for de besøkende.

... så det handler jo litt om å fordele ansvaret utover, at noen jobber og noen fester. Men jeg tror det har veldig mye å si at det også er her, for når du jobber så er det jo ikke som å være på vakt liksom, jeg hadde følt det helt annerledes om jeg hadde fått lønn, men når jeg er her frivillig så gjør jeg jo alle oppgavene, men samtidig så slår jeg av en prat med noen jeg møter fra klassen for eksempel som er på fest, fordi du møter på dem og det er hyggelig også ser du kanskje de du har jobba med før som er ferdig, så møter du de også slår du av en prat. Det er litt fint at alt skjer på samme sted, selv om det også byr på problemer, så tror jeg så lenger man på en måte holder tunga litt rett i munnen og skjønner når det er viktig å holde det adskilt så er det egentlig bare gode. (Klubbstyret)

Dette med å skulle skille mellom jobb og fest gjøres ofte på Samfundet gjennom ritualer, Regi har *Riggepils*, Klubbstyret har *Jobbmat*.

5.3.4.3 *Jobbmat*

Hvis du har lyst til å snakke så mye du si noe nyttig eller interessant og det kan kanskje smelle noen kommentarer, men du kan også smelle tilbake noe. Det er egentlig grovt sett jobbmat, også fylles det med sykt mye forskjellig. Jeg har aldri opplevd det andre steder enn akkurat der, og noe som veldig mange har gjort (her før), eller det er jo tradisjon for det, det er gøy å være med på noe som er tradisjonsrikt og spesielt. (Klubbstyret)

Når Klubbstyret er ferdig med arbeidsoppgavene sine, kan de endelig starte sin egen kveld, nemlig *Jobbmat*. Da er klokka ofte rundt 04. Kort fortalt går tradisjonen ut på at de går på hybelen og spiser pølse og skåler. Ofte møter de aktive panger som har vært der i flere timer allerede. Gjengsjefen setter i gang en skål. Hver og en skal etter tur utbringe en skål og holder en liten tale. «Man velger selv hva man snakker om, men man skal i hvert fall skåle for noe.»

Så det er typisk at folk snakker om kvelden, hvordan jobbdagen har vært eller bare sier noe historie eller noe morsomt som har skjedd også drikker man øl, spiser pølser også har man alltid «love, love, love» av The Beatles eller først så sier kassereren hvor mange som har vært på huset, hvor mange som har kjøpt øl, hvor mye KSG²⁸ har tjent, også

²⁸ KSG står for *Kafé- og serveringsgjengen*. De serverer i barene, kafeen og restauranten på Samfundet.

hvor mye vi har tjent, eller gått i minus eller ja, og uansett så er det «yeeey» god stemning. «love, love, love» går på også klemmer man alle i rommet. (Klubbstyret)

Det er tydelig at det er klarer forventninger og normer til denne seansen, både for hva som skal skje, og hvordan man skal oppføre seg. Det kan også være utfordrende.

... jeg tror definitivt at det er lett å la seg rive litt med, eller la seg bli overbevist om at nå skal jeg inn på hyblene og nå må jeg gi alt, eller nå må jeg være med å feste eller nå må jeg ta den rollen i rommet, selv om man ikke nødvendigvis må det. Det kan være en sånn litt utfordrende forventning å bygge opp til seg selv når man har vært 12 timer på jobb. (Klubbstyret).

Forventningene om å leve opp til tradisjoner og ritualer som krever enormt med tidsbruk på de rareste tider av døgnet kan være slitsomt. De fleste fra Klubbstyret møter opp for å jobbe rundt kl. 16 fredag ettermiddag. Selv om det er mye hyggelig som skjer, slik som å spise middag, være med venner, er det lenge å være et sted i 12 timer, for så å skulle si noe morsomt foran mange mennesker og være sosiale i enda noen timer til.

Jeg har, og det tror jeg veldig mange andre kjenner på, spesielt etter man er ferdig, så prater man mye om hvordan det var og det er mange som har vært ærlig på at jobbmat til tider kan være stress og kan være skummelt, og det har jeg kjent på selv. Også har jeg også kjent på at det har vært ekstremt gøy da, og at kan også være den perfekte avslutningen på dagen. Man får snakket, man får snakket om ting som ikke er jobb og man får catcha opp med folk man ikke har fått sett så mye i løpet av dagen. (Klubbstyret)

Man hadde kanskje aldri orket å være så lenge et sted så sent, hvis ikke det var for at man ble stimulert på ulike måter og at kvelden blir stykket opp på den måten. Dagen, arbeidet og festen avgrenses og defineres med overgangsritualene som runde, Jobbmat, Riggepils osv. Det er åpenbart at disse ritualene er viktige. En fra Klubbstyret forteller meg om sin siste Jobbmat og at «det var masse grining, jeg grein masse da jeg var ferdig, kunne nesten begynt å grine nå. Nei, det betyr mye.»

5.4 Hjem

De ulike gjengene bruker huset på ulike måter. Men felles for alle gruppene jeg intervjuet var det at de brukte ord som «hjem» og «stue» når de snakka om Samfundet og særlig knytta til spesifikke rom.

5.4.1 Hybelen – «det er her jeg bor»

Alle de tre gjengene har hver sine hybler. Dette er egne lokaler på de private områdene. Det kalles sideloftene, fordi de er på hver sin side av bygget, nordre og søndre sideloft. Hyblene varierer i størrelse ofte ut ifra hvor mange som er med i gjengen. På alle hyblene er det en privat bar med diverse drikke som kommer fra et spleiselag for alle gjengmedlemmene. I tillegg er det gjerne sitteplasser, enten det er benker, stoler eller sofaer. Deltagerne snakker om at de har tilhørighet til huset, men når jeg ber dem beskrive hybelen sin virker de til å ha enda et høyere nivå av tilhørighet. For eksempel når jeg ber en fra SIT om å beskrive hybelen sin og hen sier «... jeg føler det er her jeg bor på huset. Så det er her jeg bor, det er her jeg er mest. ... man får veldig eierskap til områdene man har.» Jeg ber hen utdype:

Ja, det er jo fordi det er her jeg er mest av alle plassene på hyblene. Og det er her jeg også føler meg mest hjemme. ... det er her jeg har vennene mine. Det er en trygg plass på en måte. Jeg vet alltid at hvis jeg kommer hit kan jeg snakke med den eller dem som er her. Det er ikke, ja. Det er veldig avslappa stemning, det er inkluderende. Det er ja, man må på en måte gi litt for å komme til det punktet, jeg tror ikke det er så mange som er nyopptatt som sier det. Men når man har vært med en stund blir det på en måte et veldig kjent og kjært rom. Så ja, må man jo bidra litt for at man får det eierskapet og. Og melde seg opp til frivillige ting. Ja, vi kan male her, vi kan pusse opp. (SIT)

SITeren snakker om at hen føler seg som hjemme fordi det er en trygg plass, hen kjenner mange og kan snakke med folk, henge. Det handler om at hen har vært med lenge og har investert for å komme dit. Det er forskjellige måter man kan bidra til huset på, enten om det er å sette opp arrangementer og forestillinger, men en annen måte man kan bidra til eierskapet er ved å for eksempel pusse opp hybelen sin. Stadig vekk på Samfundet er det en hybel som får seg et ansiktsløft. Det å pusse opp er en ting man ellers gjør i sitt eget eide hjem. De færreste orker å være med å pusse opp lokaler hvis de ikke har en tilhørighet der – eller tilbringer mye tid der.

Flere av deltagerne snakker om det å pusse opp hybelen og at de gjør det selv. En Regifant snakker om at det er mye sentimentalitet i huset, «men at man også er glad i å endre ting hele tiden. Sofaen byttes, ut vi malte pianoet for et par år siden ... skiltene som er her inne kommer og går». Det virker også som om det er en forventning om endring. En fra Klubbstyret forteller hen klager på mangel på endring og sier «Sånn ah «dere må fikse opp, sparkle igjen, pusse opp her» ... man kunne kanskje funnet tid. I min tid lagde vi jo nye skinnbenker, og hang opp mye bilder». Jeg lurer på hvorfor, der hen svarer «fordi det så slitent ut. Det var hull. De gjorde det

før H-helg sånn at det skal se bra ut til pangene kommer, til den store eventen»²⁹. Det er tydelig at de ønsker å vise de gamle at de fortsatt tar vare på områdene sine. Det at de ønsker at hybelen skal se bra ut før de gamle kommer, minner litt om å få foreldrene sine på besøk til jul.

5.4.2 Oppvekst i veggene

Noe annet som kan bidra til det hjemlige følelsen er det at de interne setter preg på veggene. På SIT hybel henger det alltid bilder fra de siste forestillingene. Fordi de byttes ut relativt ofte vises det som regel bilder av de som har vært aktive den siste tiden. Dette bidrar også til tilhørighet.

Også har vi veldig mye bilder på veggene, som viser de siste årene med produksjoner. Og prøver å vise liksom mangfoldet av hva SIT gjør, og hvem SIT er. Og det også er med på å skape den følelsen av tilhørighet. At dette er vårt sted. Det er liksom familiebildene på veggen. de byttes ut kanskje hvert annet år. (SIT)

For mange er årene som student og på Samfundet en viktig tid i livet. Det er interessant hvordan huset og veggene blir en materialisering av oppvekst og minner i en viktig tid. En fra Klubbstyret forteller at hen har oppvekst i veggene.

... hvis man er med en stund blir man jo veldig mye mer seg selv kanskje. Det former deg veldig mye, ihvertfall for min del, jeg begynte jo rett etter videregående også ble helt, wow, forelska og så er jo det så klart med å forme deg. Så man føler jo litt man har oppvekst i veggene, man har mange minner. Det har fått meg til å bli litt som meg selv, så det er et slags barndomshjem på en måte. Og det er sånn, ung voksen-ungdomshjem. Jeg tror nok det har litt å si. (Klubbstyret)

Det blir gjort ting på hyblene som man vanligvis ikke gjør hjemme. Det festes og ting ødelegges. «Vi har også opplevd at hvis det blir trashing på hybelen, knusefest eller ting blir ødelagt ... da kommer det jo en mail. Skjerp dere. Dere skal ikke ødelegge stedet som er ditt andre hjem, eller din andre stue.» sier en fra Klubbstyret. Det interessant hvilke ord deltagerne bruker om hyblene. Flere av dem snakker om det som hjemmet sitt, eller sin stue. Det sier noe om følelsen og tilhørigheten folk har til stedet.

5.4.3 Trygghet

Flere av deltagerne, på tvers av gjengene snakker om at det føles trygt å komme på hybelen sin. De forklarer at det handler om at man kan slappe av, at man kjenner til stedet, normene og

²⁹ Se forklaring under informasjon om UKA

særlig folkene. En regifant snakker om at man har venner der: «Men for meg er det veldig godt hjem, å komme til, veldig trygt å være på Regi, med venner som jeg kjenner godt. Sånn var det jo godt under UKA så var det veldig deilig å komme inn å Regi for å slappe av og ja, da bare kunne gjøre hva man ville». Jeg spør hva som gir denne tryggheten.

Det er det at jeg kjenner alle som er der, til en viss grad, ganske godt. Og ja, hvis jeg dummer meg ut en kveld, så dummer noen andre seg ut en annen kveld, jeg kjenner lokalet og vet alle normene og hvordan man oppfører seg greit. Så jeg er ikke redd for at jeg gjør noe dumt, eller at noe skjer. (Regi)

Storsalen blir trukket frem som et lokale som flere føler seg særlig hjemme i. De beskriver hjemme-følelsen ved at de føler seg trygge. Det kan virke som denne følelsen handler om flere ting. Både at man har brukt mye tid der, og at man har kjennskap og kunnskap om stedet, og kan virke som henger sammen og påvirker hverandre. En Regifant sier at «det er litt sånn å komme hjem, når man er i Storsalen. Det høres klisjeete ut, men det bare er liksom, jeg har brukt veldig mye tid der da». Tidsbruk og følelse av å kjenne til ting og ha kontroll påvirker. Jeg spurte om hvorfor en av Regifantene følte seg hjemme i Storsalen.

Det er nok en blanding av at jeg har vært der veldig mye og at man har blitt veldig komfortabel med hvordan ting skal foregår der. Som regifant får man enda mer innsikt i rommet. De skjulte trappene og greiene opp bak scenerhuset, så man har veldig kontroll på alt som foregår der. (Regi)

5.4.4 Kjennskap og kontroll

Regi verksted er også et sted som blir snakket om der man både har kontroll og føler seg hjemme. En av regifantene forteller at hen har vært der veldig mye, og at hen har god kontroll. Hen sier «(jeg) kjenner meg hjemme der. Jeg assosierer det med en veldig sånn kreativ bit at man bare kan komme dit og gjøre hva som helst. Bare lage sammen noe tullete ubrukelige greier for morro skyld.» Det er tydelig at det å føle seg hjemme og å ha kontroll over stedet og mulighetene gjør at man kan være kreativ og gjøre det man vil. De som er med i Regi, har lang bindingstid og jobber ofte som frivillig i mange år. De har derfor mye kunnskap om det fysiske bygget. En regifant forteller at det er mange som spør dem om ting. Jeg ber hen om å utdype:

Nei, som, hvordan kommer man seg derfra til dit? Hvor er den lysbryteren. Hvor er det strøm til dette? Hvordan kan vi fikse dette problemet? Som vi kanskje kan fikse med noe verktøy som vi har. Så, på den positive siden så gjør det at man føler seg veldig liksom hjemme. Veldig til rette, man går ikke rundt og er usikre på ting.

5.4.5 SIT får hjemlig forhold først når de flytter inn

Hybelen til SIT er ganske stor, og til forskjell fra Klubbstyret og Regi som jobber rundt i andre lokaler på huset, er ikke SIT til stede i det daglige i like stor grad. De bruker de ulike scenene de gangene i semesteret de setter opp forestillinger, men ellers er det hybelen de bruker mest. Skuespillerne øver de som oftest andre steder. SIT hybel er derfor det stedet de har sterkest forhold til. De vet at de hører til. De bruker blant annet hybelen til mandagsmøte som SIT sin ene faste aktivitet i uka. En av SITERne forteller at det å være på hybelen «er en følelse av, når man er på SIT så slapper du av. Da senker du skuldre litt, her er det trygt å være. Her er det trygt å ta ordet.» Tryggheten virker til å komme av en blanding av at de bruker mye tid i dette lokalet, at kjenner de folkene som bruker det lokalet, men også at det ikke er noen tvil om hvem hører til der.

Jeg tror kanskje det har med å gjøre at man har brukt så mange timer her, lagt ned mye arbeid her, det eneste jeg kan sammenligne med er litt sånn hvis du har vært skikkelig fest med gode venner, og du dagen etter debriefer med de samme menneskene, og sitter og har den samme følelsen av å være sliten, og på en måte prater igjennom gårsdagen. Det er bare et eller annet med at både rommet og folkene har man jobba så tett med så lenge. ... du har liksom både vært på fest med dem og du har jobba med dem. Det er følelse av trygghet som jeg tror kommer gjennom at man har brukt så mye tid her. Og at det er, vi vet at det er vårt. Og vi vet at sånn her er det SIT. Det er ikke på lånt sted.

Fordi SIT som regel ikke bruker andre lokaler enn hybelen sin hver uke³⁰, virker det til å være særlig viktig å ha den hjemlige følelsen til huset når de først er der. Det er ingen tvil om at det er forskjell på SIT og gjenger som for eksempel Regi i hvor mye de fysisk er på huset.

...som SITER så har man gjerne en produksjon i semesteret og den trenger ikke være så langvaring nødvendigvis. I min første produksjon, jobba vi intenst i tre uker. Og da får man ikke et sånt veldig hverdagslig forhold til Samfundet, som jeg ville tenke at noen tekniske gjenger får for eksempel, som bruker mange timer der over en lengre periode.
(SIT)

Det at SIT ikke har det samme hverdagslige forholdet til Samfundet som mange gjenger, gjør at når de først er der i intensive perioder, snakker de om det som at de da «flytter man liksom inn og er på huset i mye større grad.» Jeg spør hvordan det er å være skuespiller når man flytter inn og får til svar at «det en veldig deilig rolig følelse på huset der man skal spille. Da plutselig

³⁰ Med unntak av deres egne lokaler som Kostymen, hvor de syr kostymer

blir man mer kjent med ah, ja det er her vi skal jobbe. Der en helt egen følelse å være her og jobbe. Og feste for den sags skyld». Jeg lurer på hvorfor det er en egen følelse.

Det er en følelse av at huset her er vårt litt, og at vi kan gjøre litt sånn vi vil, og at vi bruker huset vårt til de tingene vi er tatt opp til å gjøre. Og bruker huset til å øve, til å spille Akkurat for SIT sin del så tror jeg det også handler litt om at vi er ikke så mye i de offentlige lokalene utenom når vi spiller. Vi kjenner ikke nødvendigvis at vi har så mye eierskap til offentlige lokaler på huset. Det er jo gjerne andre driftende gjenger eller andre tekniske som er mye mer til stede i de offentlige lokalene i større grad. Så når vi på en måte først får muligheten så er det veldig deilig å kjenne sånn «ok, nå har vi en tilstedeværelse på huset, nå kan vi være litt synlige på huset enten ovenfor andre gjenger eller for offentligheten», og at man ja at vi da har litt sånn, nå disponerer vi disse lokalene, nå kan vi, ikke bestemme, men holde litt på her da. Så det tror jeg nok er den viktigste følelsen ihvertfall som SITer. (SIT)

Følelsen SITeren beskriver vitner om at det å flytte inn i forkant og under produksjoner de har gir eierskap, og at det er viktig for dem å ha dette eierskapet til huset, nettopp ved å bruke huset. Det virker også å være viktig for SIT å ha møtepils av samme grunn.

... har det vært et kveldsmøte eller vi har hatt et møte et annet sted så er har opplevdes som veldig viktig å komme til huset så fort som mulig. For det er der alle føler seg hjemme. Eller har et forhold til da, så lenge Samfundet har vært åpent og vi har kunnet ha fysiske møter så har det alltid vært et mål, så har det vært å komme til Edgar eller komme til Lyche for å spise og dele noen øl eller sånn. For vi har hatt både folk som har vært frivillige og interne på huset lenge og folk som er helt nye og da er det noe med å gjøre dem kjent med huset eller få et litt sånn hjemlig forhold til det før intensivperioden. (SIT)

Det kan virke som om de er et mål å føle seg hjemme på Samfundet. Særlig er behovet sterkt for de som ikke har det hverdagslige forholdet til å bruke huset.

5.4.6 Henge litt i stua

Deltagerne omtaler hele huset som hjemme, men visse steder føles mer hjemme enn andre. For SIT er særlig hybelen et hjemlig sted, og en av dem sier at det å være på hybelen er «følelsen av å være litt hjemme, litt eierskap til stedet». Det er likevel forskjellige steder på huset som kan føles som hjemme. Ulike nivåer av hjemme og private soner. Samfundet kan på en måte deles inn i et hus med ulike funksjoner som stue, kjøkken, kontor osv. Klubbstyret jobber i mange lokaler på fredager, særlig offentlig lokaler. En fra Klubbstyret forteller at det da kan det være deilig å trekke seg tilbake.

Biblioteket er jo veldig basen til Klubbstyret i hvert fall mens vi er på jobb. Det er liksom alltid der man lander etter man har vært ute og farta og skal liksom, har gjort oppgavene sine også blir det at du på en måte nesten så man kommer hjem og setter seg i sofaen hjemme, også er det jo ekstremt mye forskjellige aktiviteter som foregår der, for du har den runden som jeg snakket om også i tillegg lager vi jo middag sammen. (Klubbstyret)

Huset brukes til mer enn bare jobb og fest. En av Regifantene forteller at de har en del sosiale aktiviteter på Regi hybel som «pils og progg», man kan komme og jobbe med skolearbeid og ta en pils sammen, eller andre lavterskel som «strikk og drikk». Hen forteller at hen «tror det er litt fordi den (hybelen) har disse sofaene hvor man kan sitte og *chille* og henge med hverandre, det synes jeg er veldig flott». Med andre ord har utformingen og fasilitetene noe å si for hvordan hybelen brukes. Det kan virke som om hyblene har samme funksjon for alle tre gjenger jeg har intervjuet. En SITER forklarer at deres hybel under forestillingsperioden «er et pauselokale, altså mellom slagene når du har produksjon for eksempel så er det her man enten tar lunsj eller kan trekke seg tilbake». Utforming kan ha noe å si, men i et så stort hus som så mange bruker, handlet kanskje vel så mye om at eierskapet man har til hybelen. En fra Klubbstyret peker på dette når jeg spør hva som er viktigst å ivareta når det kommer et Nybygg. Hen sier følgende: «at alle har en plass som er sin, som jeg tror er veldig viktig. En ting er om man får noe nytt, men at man har den basen». Det å ha en base går igjen. En SITER bruker samme ord om SIT-hybelen, og sier «det er på en måte her vi holder til».

Noen i Klubbstyret må gå en låserunde. Da går man rundt på hele huset etter stengetid for å sjekke at alle dører er låst og som det skal være. En av deltagerne fra Klubbstyret fortalte om da hen gikk låserunde etter et stort arrangement de hadde hatt i Storsalen. Det hadde vært en lang “kjøring” de hadde forberedt seg mye på, men det hadde gått veldig bra. «Man sjekker at alt er låst også kunne man liksom stå der litt alene og se ... og være yes, nå er det liksom litt mitt igjen. Det er gøy at man lager noe for mange og så har man det liksom for seg selv etterpå».

6. Diskusjon

Formålet med masteroppgaven er å utforske hvordan man kan forstå frivillig innsats på Samfundet, og hvilke romlige og sosiale forutsetninger som gjør at studentene bruker tid på frivillig arbeid på Samfundet. Ved å undersøke dette ønsker jeg å bidra med kunnskap om hvordan man fra et sosiologisk perspektiv kan forstå motivasjonen for frivillig innsats på Samfundet. Dette representerer en konseptuell generalisering av studien. Et overordnet resultat er at de fysiske og sosiale forutsetningene for tidsbruk på Samfundet henger tett sammen.

For å svare på problemstillingen har jeg laget noen metaforer på mine funn. Jeg ser på Samfundet som et hjem, men for å få ta del i den hjemlige tryggheten, følelsen og fellesskapet må man ha *nøkkel* for å komme seg inn. Det henger *familiebilder* på veggene, og man har *sitt eget rom* hvor man kan ha med seg venner, men alle vet hvem som egentlig *bor* der. Rommet ditt er også et *lekerom* der man kan få gjøre som man vil uten at *mor* og *far* kommer og ber deg om å rydde. Det er egne normer og regler i huset. Vet du hvordan å manøvrere deg rundt disse, kjenner du også til mulighetsrommet for hva du *kan* gjøre og hva du *ikke* kan for å kose deg mest mulig, du har *huskunnskap*. Innehar du denne, kjenner du også til *husrytmen* til huset, altså hva som skal skje *når*, *hvor* og *hvordan*. Har du tilgang på dette føler du deg hjemme, er *husvarm* og har grunner til å legge inn betydelig tid og innsats i huset.

6.1 Hyblene gir bakrom

Goffmans begreper om fasade og bakside har jeg kalt fasaderom og bakrom. Selv om Goffman skrev om disse begrepene som situasjonsbestemt adferd og opptreden, vil jeg i denne oppgaven også overføre dem til fysiske arealer, fordi jeg mener metaforen egner seg svært godt til å bruke Samfundets arealer. Med den forståelsen av at fasaderommet er der man gjør en opptreden og spiller en rolle, og bakrommet er der man kan slippe masken og tre ut av rollen, vil jeg argumentere for at de offentlige lokalene på huset er fasaderom og hyblene er bakrom – i hvert fall i de fleste sammenhenger. Det å vite at det ikke kommer publikum inn på bakrommet, altså hyblene, gjør det lettere å senke skuldrene og ta en pause fra rollespillet. I likhet med Goffmans bakrom som er adgangsbegrenset fordi det er hemmeligheter på bakscenen som ikke publikum skal se, er også hyblene veldig adgangsbegrenset (Goffman, 1992 s. 98). Det er til og med adgangskontroll satt i system gjennom *siling* natt til fredag og lørdag av de arrangerende gjengene og det er lenkevakter³¹ som sjekker om man har hvitt kort og gyldig oblat for å komme

³¹ Se ordliste

inn. Hybelreglene beskytter følelsen av at det er privat og gjør at de interne kan føle seg frie og trygge til å oppføre seg som de vil, uten at det for eksempel blir tatt bilder. Det åpner opp for adferd som ikke ville vært like vanlig andre steder, som for eksempel når hele Regi har på seg helt hvite klær. Frihet på et adgangsbegrenset område gir motivasjon til å bruke bakrommet.

Det er flere som beskriver sin gjenghybel som henholdsvis skitten og «grimy». Det virker som at det også er noe av sjarmen med hyblene. Dette samsvarer med Goffmans beskrivelse av restauranten som hadde en pen fasade, men at det inne på kjøkkenet var skittent og man kunne tørke sokker på en kokende kjele. Restaurantmetaforen er for så vidt interessant i kontekst av Samfundet. Det er nemlig på hyblene og de private arealene at innholdet til publikum produseres og planlegges, om det så er øvelse til kunstneriske opptredener, trykkluftmekanisme til revyen laget på verkstedet eller forberedelser til arrangering før det blir vist frem av en fredags kveld for flere tusen medlemmer. Litt som rettene som først blir laget på kjøkkenet før de blir servert. På de private områdene kan de interne også leke seg, om det så er å få ha kreativ utfoldelse eller å feste og være med venner. Det er på bakrommet belønningen for å jobbe for at fasaden til Samfundet skal være et godt tilbud for publikum er.

Goffman skriver at en fasade kan få institusjonaliserte bestemte abstrakte stereotypiske forventninger. På Samfundet kan det bety at ulike rom har ulike forventninger basert på hva de brukes til. Intimkonsertscenen Knaus brukes for eksempel til opplæring av både lyd- og lysteknikk og booking av artister, da ligger det også forventninger og føringer om at det er det det skal være (Goffman, 1992 s. 31). Når en fra Regi sier at det ligger opplæringsminner i det lokalet, handler det om hva rommet er blitt brukt til, heller enn hvordan rommet ser ut. På Samfundet kan disse forventningene etablere seg over lang tid, fordi huset er blitt brukt til stort sett det samme i snart hundre år.

Goffman skriver at en persons adferd og opptreden er å spille en rolle, som man gir inntrykk av at har gitte egenskaper, heller enn at man nødvendigvis har det (Goffman, 1992 s 24,27). Når du tar på deg et verv på Samfundet trer du inn i en rolle med forventninger fra mange hold. Det er mange av tradisjonene og adferden på huset som gjøres i lys av hvilket verv du har, og i hvilken gjeng. Ingen er utlært før de begynner i vervet sitt, men det er gjennom vervets mandat, og med hvitt kort og nøkkelbånd, at man kan spille en rolle man ikke har hatt før. Både formell adferd som å være skuespiller, styre lys eller håndheve hvem som har lov til å være på hyblene (siling), men også uformell adferd som for eksempel å lage LED-lys i taket, ha på hvite klær

eller lage en ny tradisjon er begge utspilling av en rolle som intern (Goffman, 1992 s. 56). De fysiske bakrommene tilhørende gjengen tilhører også rollen og vervet, og de er i et samspill med hverandre. Du kan ha en adferd på Samfundet i lys av ditt verv, og den forsterkes av å delta i både fasade- og bakrommenes aktiviteter.

Goffman skriver om å ha en *personlig fasade* og skiller mellom *ytre fremtoning* og *manerer*. På Samfundet kan den ytre fremtoningen være å ha et hvitt kort hengende på bukse, som er så kjent og tydelig at det blir gjort narr av på memes-sider til universitetet (NTNUirl). Manerer derimot er adferd som definerer den rollen man har tatt på seg, eller det vervet man har fått. Det kan være skålerundene til Klubbstyret, der man holder en tale og sier noe morsomt. De fremstiller seg gjerne ut ifra hvordan de ønsker å assosieres med en spesifikk gruppe (Goffman, 1992 s 29). På Samfundet kan gruppa være enten hele Samfundet, og være en av de med hvitt kort, eller gruppa kan være spesifikt den gjengen du er med i. Den personlige fasaden er i et samspill med både fasaderommene og bakrommene.

6.2 Bakrommet gir *huskompetanse*

Gjennom intervjuene kommer det tydelig frem at både organisasjonen og Samfundets bygg er komplisert, stort, preget av lang historie og mange mennesker. Det er mange gjenger, der hver av disse har egne arbeidsoppgaver, tradisjoner og ritualer. En fra Klubbstyret forteller å ha vært forvirra da hen var ny på huset. I tillegg er det også mange normer for hvordan huset skal brukes og hvem som har mandat og eller kunnskap om hvordan det brukes. Denne kompetansen om både hus og organisasjon velger jeg å kalle *huskompetanse*. Huskompetanse er noe abstrakt man innehar, men et fysisk tegn på det er i første omgang å ha et hvitt internkort. Både det å ha tilgang til mange dører, og det å ha en tjukk oblatbunke virker som at har en verdi på huset, fordi det viser hvor lenge man har hatt muligheten til å opparbeide seg huskompetanse.. En fra Klubbstyret sier det er stas å ha tjukk bunke og at hen så opp til de gamle pangene som hadde dette. Huskompetanse er fortjenesten av å bruke mye tid på huset over en lengre periode.

For den gjengse publikummer er det mange stengte dører på Samfundet. En fra SIT forteller om hvordan hen har færre tilganger på det hvite nøkkelkortet, enn medlemmer fra andre gjenger har. Ifølge Wedel (2008 s. 244-245) at det å være usikker på hvorvidt man er innlemmet kan oppleves som utstøting. SIT-eren sier det føles som en avvisning når hen får opp et rødt kryss etter å ha prøvd å bruke kortet sitt, og at det gjør at hen har mindre tilhørighet til hele huset. Internkortet er et symbol på huskompetanse. For det første viser det at kunnskapen er

tilgjengelig for deg, fysisk, gjennom at du har tilgang. For det andre er det kortet som viser at du rett til å oppholde deg på huset, fordi kortet er beviset på at du er medlem i en gjeng. I tillegg er kortet en mulighet for å vise frem huskompetansen sin. Et eksempel er idet en fra Regi viste meg verkstedet der noen hadde slått hull i veggen. Det er steder som mange interne ikke har tilgang til og færre som kunne fortalt meg akkurat det. En SITer kalte internkortet for en *håndholdt CV*. En CV viser kompetanse, og det gjør på sett og vis kortet også. Det står at du har erfaring fra en eller flere gjenger, og hvor lenge du har vært med, gjennom tykkelsen på oblatbunken og hvor slitt kortet er. Målet om å inneha stor huskompetanse er også en motivasjon til å tilbringe mer tid, fordi det alltid er noe mer man kan lære, både om huset, egen gjeng og eller andres gjenger.

Det å ha denne kompetansen gjør også at man vet hva man kan eller ikke kan gjøre. Jeg kaller det å være *husvarm*. Det handler om at man er fortrolig med en situasjon eller et sted. Man vet hvordan ting fungerer og kan derfor bare «gjøre» fordi man er trygg. Et eksempel er hvis man er på besøk og tar seg til rette. De frivillige på Samfundet tar seg til rette på bakrommene gjennom å skifte ut bilder på hybelen, pusse opp eller slå hull gjennom veggen – bare fordi det er gøy. Det å gjøre slike endringer handler om å ha et mulighetsrom. Da må man ha huskompetanse for å vite at dette er noe som kan gjøres i tillegg til at det handler om å ha tilgang på ressurser, materialer og ikke minst areal. Man skal være ganske trygg på hva som er normer og regler et sted for å slå hull i veggen, slik som den ene Regifanten viste meg at noen hadde gjort på verkstedet – kun fordi det var gøy. SIT er den av de tre gjengene jeg har forsket på som har minst tilganger og sitatet fra en av dem om at de får tilhørighet til hele huset i det de flytter inn sier noe om at SIT først kjenner på husvarme i det de flytter inn for å lage en produksjon.

En fra Regi forteller at hen liker å være en som vet ting og blir spurt om ting. Det kan virke som det er stas å vite mye om huset. En annen Regifant sier at jo lenger man har vært aktiv på huset, jo mer vet du, jo fler mennesker kjenner du og at alt dette gjør at man får en større tilhørighet. Huskompetanse handler om å kjenne til huset, navn på rom, som eksempelvis nevnt Ratalupen, Store nedre og Store øvre. Dette problematiserer en fra Regi ved å kalle det gatekeeping, nemlig at man holder noen utenfor ved å kontrollere noens tilgang til for eksempel kunnskap. En videreføring av dette er at det ikke bare er kunnskap om navn man kan ha om Samfundet. Men, man kan også ha kunnskap om å kjenne til *hva* som skal skje *hvor* og til hvilken *tid*, som for eksempel at Bollekaffe skjer på Klubbstyrehybelen natt til lørdag og at det som forventes på hybelen da er noe annet enn når det enda senere på kvelden er Jobbmat, selv om disse tingene

skjer på samme sted. I følge Goffman kan forskjellige rutiner og opptredener ta i bruk samme område (Goffman, 1992 s. 31).

Det å inneha huskompetanse er et tegn på *innlemmelse*. Ifølge Wadel (2008 s. 238) er innlemmelse en form for samhandling der man er enige om hvem man skal være ovenfor hverandre, og at dette er taus kunnskap. Man er innlemmet i praksisene, kjenner til tradisjonene og vet man hva den handler om. Det er en bekreftelse av å være innlemmet, det kan gi identitet. Dermed er det også identitet i å inneha huskompetanse (Wadel, 2008). Selv om måtene man blir innlemmet på, som for eksempel å gå med hvite klær på fest, eller holde en liten tale under skålerunde klokka fem om natta kan være rare og snodige, er det likevel en tydelig måte å være en del av noe på. Det er et slags eksklusivt fellesskap gjennom å vite noe alle ikke vet og å være en del av noe ikke alle kan være med på (Tjora, 2018). Det er flere nivåer av fellesskap, ett ved å være intern, et annet gjennom fellesskap mellom de interne som skjønner hva som skjer fordi de har vært med på det før. En av regifantene sier det gir stor verdi og stolthet av å kunne bringe tradisjoner og kunnskap videre. Bakrommene på Samfundet er rammene for tradisjonene og huskunnskapen og gir bokstavelig talt rom for å både bringe det videre og tilegne seg huskunnskapen selv.

6.3 Bakrommene gir de frivillige lekerom

Jeg velger å sammenligne Samfundet med et hjem med mange lekerom. Lekerommet er en metafor av det lekerommet man hadde som barn. Rommet der man hørte til, som var sitt eget og der man bare kunne *være*. Med lukket dør ble man ikke forstyrret eller enda viktigere bli observert eller sett på av de *voksne*, men heller leke for seg selv slik man ønsker. De voksne er i denne sammenheng en metafor på dem som er utenfor leken. Jeg mener lekerom handler om å ha tilgang på fysiske arealer, der det er rom for og mulig å være kreativ og leke seg uten at det trenger å være en større mening bak. Lek handler gjerne om å gjøre ting som ikke er faste, nødvendige arbeidsoppgaver. Det kan handle om å lage «dumme» ting på verkstedet eller lære seg trykkluftmekanisme for å åpne ølflasker. Leken er ifølge Csikszentmihalyi (1996 s.111-113) *autotelisk* ved at man gjør noe gøy bare for seg selv. Man kan oppleve flyt når man leker og har mulighet til å leke seg. Han mener at hemmeligheten til et lykkelig liv er mest mulig flyt.

På Samfundet er det et interessant forhold mellom tid, sted og handling. Huset er et avgrenset sted og med tilhørende avgrensede aktiviteter som kun foregår der. Det er andre regler for samhandling enn ellers i samfunnet, med husets rytme, tradisjoner og ritualer. Festivaler har sin

egen rytme, med sine egne regler og normer, i på et avgrenset sted i en veldig avgrenset tidsperiode er et slags eget mikrokosmos (Tjora, 2018). Samfundet er et eget mikrokosmos, men det har tredjeplassaspektet til Oldenburg (2013) ved at det er der hele tiden. Selv om hvert enkelt medlem er der for en periode mens man er student, er Samfundet likevel konstant og ikke like flyktig som en festival.

I en hverdag der de fleste studenter bor i en leid hybel i en ny by og ellers oppholder seg på campus som en av veldig mange, kan det for en del være få steder man har mulighet til å være delaktig i utforming av sine omgivelser gjennom kreativt fysisk arbeid. De fleste leier rom i kollektiv der man gjerne må spørre før man får lov til å skru et opp et bilde på veggen. På campus er man en av mange som bruker de samme arealene, og er man heldig får man kanskje en fast sitteplass mot slutten av studieløpet. Som student er det få steder man tilbringer tid på som man har eierskap til³². Man leier boligen sin, men ved å være frivillig i en gjeng på Samfundet 'eier' man hybelen der.

De frivillige på Samfundet har fysiske aspekter som gjør det mulig å leke seg både på verkstedet til Regi, og de kan også leke seg på hyblene gjennom å ha tradisjoner og ritualer som kanskje virke rare og tullete, men som flere av deltagerne påpeker som viktig. Regifantene snakker om at det å lage ting på verkstedet er et påskudd for opplæring, men det kan virke som at de egentlig gjør det fordi det er gøy. Likevel er det også kompetanseutvikling ved at de lærer seg sveising. Plutselig blir leken også nyttig ved at kunnskap om trykkluft for å ha en morsom leke på hybelen, blir brukt til å lage sceneshow som vises frem for mange tusen publikummere som ser UKErevyen. I følge Kibsgaard (2014 s. 356) er lek også læring. Leken er både nytelse og nytte. Intimkonsertscenen Knaus er både lek, opplæring og framvisning. Både deltagerne fra Klubbstyret og Regi snakker om den som en opplæringsscene. På Samfundet har de mulighet til å prøve og feile, uten forkunnskaper, men med et proft maskineri, dyrt utstyr og med et eksisterende og trofast publikum.

Csikszentmihalyi (1996 s. 110) skriver at når man opplever flyt går tiden uten å tenke over det og Moloch (2017) skriver at opplevelsen av tid er avhengig av hvilken kontekst man er i, og de forventningene man har til de som skjer. Flere av deltagerne snakker om at de ofte er på Samfundet i over 12 timer i strekk, uten å bli lei, noen ganger til 8-9 på morgenen – etter å ha

³² Noen linjeforeninger på NTNU har identitetslokaler, men det er ikke alle og de blir brukt i varierende grad.

jobbet. Kombinasjonen av et fysisk sted det er lov til å leke og de sosiale rammene gjør at de frivillige kan oppleve flyt. De frivillige blir underholdt, av hverandre og av seg selv, gjennom lekerommene, tradisjonene og ritualene. Det er det som gjør det mulig å stenge ute andre ting. De har oppmerksomhet kun på det som skjer her og nå. Det kan virke som om aktivitetene og tradisjonene er så altoppslukende at man ikke bryr seg om det som er utenfor (Csikszentmihalyi 1996 s.11-13). Det kan være forklaringen på hvorfor de velger å bruke så mye tid på huset.

I følge Kibsgaard (2014) er en forutsetning for lek at man føler seg trygg. Flere peker på at Samfundet er et fristed, og det er de selv som bestemmer der, særlig på hyblene, altså bakrommene. Tryggheten kommer også av hybelreglene som blant annet inneholder bildeforbud og det faktum at det kun er frivillige eller inviterte som kan være på hyblene. Csikszentmihalyi skriver at riktig miljø har mye å si for kreativiteten. I miljøer man selv har laget kan man glemme resten av verden (Csikszentmihalyi, 1996 s. 127). Dette samsvarer med Sæther og Hagen (2014) som skriver at det å leke ute kan gi tilgang på løse materialer som gir mulighet til å foranderlighet og skape noe man selv ønsker. Dette fordi Samfundet er eid av studentene selv og fordi de frivillige har en sterk autonomi til å male, fikse på hybelen eller slå hull i en vegg kan de skape noe eget. Det sier noe om kontroll, og der man har kontroll føler man seg også komfortabel og trygg (Csikszentmihalyi 1996 s. 40).

6.4 Bakrommet som metronom i *husrytmen*

Arbeidsoppgaver, tradisjoner og ritualer er delt inn etter dager, uker, semester og år på Samfundet. Organisasjonen og gjengene er i stor grad preget av sykluser. Klubbstyret er definert av hvilken dag i uken de jobber på. Noe av det som er mulig å innhente huskompetanse om er nettopp alle disse tingene som skal skje. Alle disse hendelsene er en del av sosial rytme, som ikke nødvendigvis er kjent for de eksterne besøkende til Samfundet, jeg kaller det er en egen *husrytme*. Denne husrytmen innebærer overgangsritualene, fra runde før jobb til runde etter jobb, jobbbmat, riggepils, men også større arrangementer som skjer sjeldnere som Regis årlige Qulturaften. Slik er aktivitetene på Samfundets bakrom en metronom for husrytmen, altså noe som lager en puls og takt, en rytme.

Molotch (2017) skriver at forståelse av tid er situasjonsbetinget. Det naturlige etter å ha jobbet i 12 timer og klokka er tidlig på morgenen hadde kanskje for de fleste vært å dra hjem. Det kan være mange grunner til at interne på huset ikke gjør det. En grunn kan være at slik Csikszentmihalyi (1996) skriver at det først er når man kommer ut av flyten, mot slutten at man

føler seg lykkelig – og kanskje er det derfor etter en arbeidsøkt at man er på en bølge av flyt og ønsker å dra nytte av den? Tangvald-Pedersen og Bongaardt (2011, s. 104) skriver at tiden ikke er avgrenset til de handlingssekvensene som skjer, men at man er løsrevet fra klokketiden i det man er en utøvende og fri deltager. Tradisjonene på Samfundet har regler og forventninger til seg som gjør at man kan diskutere hvor *fri* man egentlig er når man er med på dem, er man likevel en utøvende deltager ved at man tar en aktiv part i dem. Er man innlemmet i gjengen, er det også forventet at man deltar i tradisjonen, enten det er ved å si noe på skålerunden eller delta i riggepilsen. Alle disse fasene er en del av husets rytme.

I følge Goffman kan rom ha ulike funksjoner ut ifra tid og handling og de forventninger man har til rommet. I én situasjon kan et område være bakrom, og i en annen kan det være et fasaderom (Goffman, 1992 s.107). Et eksempel på det er Storsalen som i det ene øyeblikket er et sted der det bygges kulisser natt og dag, men i det andre øyeblikket viser revyforestilling for publikummere. Et annet er verkstedet som blir bakrom under Riggepils før man går hybelene som med stor sannsynlighet har fest og dermed oppleves som et fasaderom, sammenlignet med verkstedet. Under Qulturaften går verkstedet fra å være et verksted til et selskapslokale, og dermed et fasaderom. Det er med andre ord husrytmen som definerer hvilken funksjon de ulike rommene på Samfundet har, og de ulike funksjonene gir ulike opplevelser av tid.

Det er de ulike fasene i husrytmen som definerer og avgrenser aktivitet og skifte mellom fasade- og bakrom. Rytmer og ritualer definerer gjerne gjengen, fordi det kjennetegner dem og fordi det definerer mye av det de tingene man gjør i den respektive gjengen. Ritualene er også interaksjonspåskudd (Henriksen & Tjora, 2014) i form av at det gir de interne grunn til å snakke sammen. De deler en opplevelse. Det kan gi tilhørighet og fellesskap (Tjora, 2018). I tillegg blir man koblet til gjengens fortid og historie, noe som kan være et glidemiddel på tvers av tid og rom. Det er både fordi man gjør det samme som er blitt gjort før, av folk i samme verv, i samme omgivelser, men det kan også faktisk være et møte med fortida i form av møte med gamle frivillige. Mange av tidligere frivillige som fortsatt er i byen er gjerne med på tradisjoner som Bollekaffe og Julemøte, mens de som ikke lenger bor i Trondheim reiser langveisfra for å være med på Qulturaften. Husrytmen gir flyt, du ender opp med å nyte og å bli underholdt. Man er i ett med tiden, involvert, engasjert. Ritualene krever noe av deg, du må være en aktiv part. Enten det er i skålingen under Jobbmat, i riggepilsen eller i runden. Man er innlemmet i lys av å ha bidratt med et arbeid. Innlemmelse gir identitet (Wadel, 2008).

6.5 Bakrommenes nivå av tredjeplasser

Det er mange måter Samfundet er en tredjeplasse for de frivillige. De bruker mye tid der og det er noe annen enn skole, jobb og hjemme. Andre kjennetegn på en tredjeplasse er ifølge Oldenburg at man får *utløp for relasjoner*. Deltagere fra alle tre gjengene snakker om at de liker å være på huset fordi de har venner der. I tillegg kan de finne interesser de dyrker sammen, i dette tilfelle er det musikk, bygging av sceneteknikk og teater. Dette er organisert interessedyrking gjennom gjengene man er med i. En annen faktor Oldenburg (1997) trekker frem som en viktig egenskap er at på tredjeplassen lager de underholdningen selv. Dette gjøres i aller høyeste grad på Samfundet, der poenget er at det er studenter selv som står for både driften, arrangementen og for SIT sin del også sceneopptreden. De lager sin egen underholdning i form av ritualer som riggepils og jobbmat etter de har vært på jobb. I tillegg lager de tull og tøys for seg selv, som virker til å være en viktig del av å ha tilhørighet i gjengen. Eksempler på dette er Qulturaften, julemøte og 17.maifrokost, men også å være på verkstedet og lage «dumme» og morsomme ting. De lager hver sin underholdning på hver sine tredjeplasser, både på Samfundets bakrom og fasade.

Oldenburg (1982 s. 269) skriver at tredjeplasser gjerne kan være en bar og at det som selges gjerne bør være billig. Her stiller Samfundet sterkt med både billig øl på offentlig arealer³³, og tilgang på enda billigere øl gjennom spleiselaget gjengene har sammen på hver sin hybel³⁴. Dette gjør det attraktivt for studenter å drikke ølen sin her heller enn andre steder i byen og det gir grobunn for stamgjester. Det er viktig for det sosiale fellesskapet å vite hvem man deler det med. I tillegg slipper man forpliktelsene ved å ha noen på besøk eller være besøkende. Alle interne stiller på likt grunnlag og man kan være så lenge eller kort man vil.

En annen egenskap Oldenburg (1997 s. 9) fremhever, er funksjonen om at tredjeplasser fungerer godt for pensjonister. De fleste av Samfundets gjenger har også «pangsjonister», og selv om Oldenburg mente eldre mennesker som ikke lenger har lønnet arbeid, er det en sammenligning som fungerer. Samfundets pensjonister er «gamle» på huset, i den kontekst av at de fleste ikke er studenter i mer enn 5-6 år. De fleste av de jeg intervjuer var panger. De har vært gjennom

³³ Samfundet har generelt billige priser på øl, i tillegg er det billigere pris for alle medlemmer og til bestemte tidspunkt enda billigere pris for interne

³⁴ Alle gjenger har et spleiselag av drikke på hver hybel. Du betaler på forhånd også er det noen som kjøper inn i fellesskap.

bindingstiden sin og lagt ned mye tid og virker alle til å være glad i Samfundet. Selv om de ikke lenger er aktive i form av å ha faste forpliktelser kan de likevel møte opp på huset og ta del i det fellesskapet som er der. I tillegg kan de aktive nyte godt at den kunnskapen pangene har, og ved at det føles naturlig for dem å komme tilbake kan de dra nytte av den³⁵. Det er interessant at man har klart å skape en plass der de som er ferdig fortsatt har lyst til å være. Det sier noe om at gevinsten for å ta del i felleskapet er stor.

Man kan si at hele Samfundet-huset er stor tredje plass, men samtidig er det en samling av mange tredje plasser. Noen av de *offentlige lokalene* ligner mye på Oldenburgs (2013) beskrivelse av kafeer som tredje plasser. Men, ut ifra hans beskrivelser av kjennetegn og egenskaper tredje plasser ofte har, vil jeg si at *hver hybel* fungerer i særlig stor grad som en tredje plass for gjengmedlemmene. Som intern er det der du har størst sannsynlighet for å føle deg hjemme og for å treffe på venner. I følge Goffman kan forskjellige rutiner og opptredener ta i bruk samme område (Goffman, 1992 s. 31) og de ulike fasene vitner om at de ulike områdene får ulikt innhold basert på hvor i husrytmen man er. Derfor vil jeg argumentere for at det er ulike nivåer av tredje plasser på Samfundet, og at disse endrer seg basert på tidspunkt og kontekst for hva som skjer og hvor man befinner seg i husrytmen. Hele huset og de offentlige områdene er det øverste nivået av tredje plass. Men, på fredager er Biblioteket en privat tredje plass for Klubbstyret, der de kan trekke seg tilbake og være mer på *bakrommet*, som Goffman ville kalt det. Etterpå, når de har gjort jobben sin går de til hybelen som kanskje er en mellomting mellom offentlige områder og Biblioteket. Definitivt en mer privat tredje plass enn offentlige lokaler, men samtidig møter de kanskje panger og andre som ikke har vært på jobb der, i tillegg til at de skal gjøre en *opptreden* i form av «skålerunde». Disse nivåene av tredje plasser endrer seg basert på hvor man er i husrytmen. Regi hybel kan oppleves annerledes når de har mandagsmøte enn når det er fest der natt til lørdag.

Selv om Samfundet er en både er én og flere tredje plasser fordi det hverken er bosted (førsteplass) eller arbeid (andre plass), kan det likevel diskuteres om Samfundet også er en *kombinasjon av alle tre plassene*. Jeg har allerede argumentert for at Oldenburgs beskrivelser av egenskaper som kjennetegner en tredje plass sammenfaller med de egenskapene Samfundet

³⁵ Det skal sies at det er ulik pang-kultur i ulike gjenger og at det er omdiskutert hvor mye man skal høre på «de gamle og sure pangene». Likevel er mitt inntrykk at mange gjenger, særlig Regi drar nytte av pangenes arbeidskapasitet, kunnskap og erfaring. Dette har kommet tydelig frem i mitt arbeid i Nybyggkomiteen der jeg har intervjuet folk om nettopp dette.

har, men jeg vil også argumentere for at Samfundet har elementer av å også være et hjem (førsteplass) og en arbeidsplass (andreplass). Mange av deltagerne forteller om hvordan Samfundet, og særlig hyblene, Storsalen, verkstedet og biblioteket er som et hjem eller sin egen stue. Dette gir indikatorer på at de opplever det som en førsteplass. Samtidig har de frivillig verv som krever at de gjør en stor innsats og arbeider mye. Det vil si at Samfundet også er en andreplass der man jobber. Likevel er det et sted der de også dyrker sosiale relasjoner og samtidig føler seg hjemme. Det er dette som gjør Samfundet unikt, at det er folk som bruker masse tid og energi på huset både til å arbeide, lære, være med venner og henge. Dette til kontrast til både hjemmet, lesesal og eller en tredjeplass som en café der man kommer og nyter noe å drikke eller spise sammen med venner. Det at Samfundet er kombinasjonen av disse plassene sier noe om at man som frivillig kan få dekt mange av sine behov ved å være der. Det er avgjørende for å kunne bruke så mye tid der og.

7. Bakrommets privilegier

Mitt mål for denne oppgaven har vært å finne ut av hva som kan få studenter til å drive med frivillig arbeid på Samfundet. For å finne ut av det har jeg intervjuet deltagere som har lagt ned tid og energi i Samfundet. Det finnes folk som ikke er like positive, eller som av ulike grunner ikke bidrar like mye. Mitt fokus har likevel vært på de som har lagt inn en stor innsats over tid, som er entusiastiske og som fortsatt er aktive, selv om flere av dem er over sin bindingstid. Det preger også oppgaven og gjør at det stort sett er de positive sidene med Samfundet som kommer frem i forskningen. Studien tar for seg problemstillingen *hvordan kan man forstå frivillig innstas på Samfundet*, med underspørsmål om hvilke romlige forutsetninger og hvilke sosiale aspekter som gjør at frivillige bruker så mye tid på Samfundet. Gjennom analysen har jeg vist eksempler på hvordan de frivillige bruker huset, og gjennom diskusjonen har jeg diskutert disse eksemplene med utgangspunkt i teori. Jeg vil i denne avsluttende delen oppsummere mine viktigste funn.

De *romlige kvaliteter* Samfundet som gjør at frivillig bruker tiden sin på huset handler om hvilke fysiske forutsetninger Samfundet har. Jeg vil argumentere for at Samfundet er et sted der det både er mulig og forventet at man skal leke seg, både i fritiden sin, men også i det arbeidet man gjør. Det viktige med Samfundet er at det er *fysisk plass til å muliggjøre denne leken*. Ikke minst at man har nøkkel til å komme seg inn til lekeplassene. Den største indikasjonen og symbolet på at man er innlemmet i Samfundets fellesskap er å ha et hvitt nøkkelkort. Ut ifra Goffmans (1992) dramaturgiske teori mener jeg Samfundet har en fordeling av fasaderom og bakrom. Det varierer ut ifra kontekst hvilke rom som har hvilke funksjoner, men det at man kan lukke seg inn på bakrom og dyrke fellesskapet gjør at man kan være på huset lenge. Lekerommet er bakrom samtidig som det er en blanding av Oldenburgs plasser. Et sted man kan dyrke relasjoner, lære, utvikle seg og oppleve mestring. Det er et stamsted man føler seg hjemme og bruker så mye tid – ofte mer enn på universitetet. De *sosiale aspektene* handler om hvordan de frivillige *braker* disse rommene. Det er en sosial husrytme som deler opp kvelden i ulike deler, og gir rommene nye funksjoner. De frivillige har og tar eierskap til hyblene ved å henge opp bilder på veggene, endre på ting og gjøre det til sitt. De sier selv at de føler seg hjemme der. Gjennom tradisjoner som er en del av husrytmen blir de innlemmet i et fellesskap som gir både sosiale bånd, mestring, læring og som gjør at de er en del av noe – en gjeng, et hus og en historie. Det er både sosiale og romlige kvaliteter det er mulig å opparbeide seg huskunnskap om. De sosiale og de romlige aspektene er i samspill med hverandre og kan ikke sees hver for seg. Alle disse eksemplene er insentiver til å investere tid og energi i Samfundet.

Studien viser viktigheten av å ha steder å være, steder å henge og samspillet mellom å ha et bakrom der man kan lage og produsere det som skal vise frem på de offentlige områdene, som er Samfundets fasade. Det å holde på med aktiviteten på bakrommet gjøres mulig ved å tjene penger i fasaderommene. Inntekten for arbeidet med lyd, lys, booking eller salg av revybilletter kommer ikke de frivillige til gode i form av lønn, men muliggjør all den aktiviteten de gjør på bakrommene og at de har nøkkel dit. Privilegiet, leken og den statusen man får gjør det verdt å være med sånn at man kan gi et fasade-tilbud til resten av studentene. I så måte kan man diskutere om motivasjonen for å lage et kulturtilbud er for å lage underholdning for seg selv eller et kulturtilbud for andre. Svaret er nok begge deler, men konsekvensen av å drifte Samfundet er å få privilegier på bakrommet.

De fleste som begynner på Samfundet, er verken lysteknikere eller skuespillere. Man tilegner seg kunnskap på bakrommet som man kan vise frem på fasaderommet. Det har noen kostnader og det gir noen privilegier. Det å drifte et slikt hus gjennom bakrommene og det de inneholder av både sosiale og fysiske elementer er en motivasjon. Spillrommet for de frivillige er stort, de kan leke og henge – så mye de vil. Det peker i retning av at det er en ressurs som gjør at man enkelt kan bruke mange timer i uka uten lønn til manges felles nytelse, både for andre interne og for eksternt publikum. De interne opplever at de har nøkkel til bakrommets privilegier. Nøkkelen er både et konkret nøkkelkort med faktiske tilganger og et abstrakt symbol på innlemmelse med tilgang på huskompetanse. Det er sosiale mekanismer i kombinasjon med eierskap til fysiske arealer som gjør at det utvikles noen spesielle felleskap som gjør at folk legger igjen mye tid og krefter som gjør at dette Samfundet har overlevd i hundre år. I så måte er Samfundet et eksempel på betydningen av hva eierskap for fysiske plasser har å si for arbeid man legger ned og tid man bruker et sted. Romlige forutsetninger og sosial samhandling er så tette at det ikke går an å skille disse, i hvert fall ikke på Samfundet.

Litteraturliste

- Atkinson, P. (2015). *For Ethnography*. Sage.
- Bergson, H. (1998). *Tiden og den frie vilje* Aschehoug.
- Bratseth, S. (2017). Det er lett å trå feil når guvlet er lava [NTNU].
<http://hdl.handle.net/11250/2454332>
- Briggs, C. (1986). *Learning How to Ask: A sociolinguistic Appraisal of the Role of the Interviewing in Social Science Research*. Cambridge University Press
- Brown, R. H. (1976). Sosial Theory as Metaphoer: On the Logic of Discovery for Sciences of Conduct Theory and Society, 3, 169-197.
- Csikszentmihalyi, M. (1985). Emergent motivation and the evolution of the self ID. A. Douglas & M. L. Kleiber (Red.), *Motivation and adulthood*. JAI Press
- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. HarperCollings Publishers.
- Denzin, N. (1991). *Images of Posmodern Society*. CA: SAGE.
- Gjengsekretariatet. (2022). FS-bok (Finansstyret, Red.). Studentersamfundet i Trondhjem.
<https://gs.samfundet.no/fsbok22.pdf>
- Goffman, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig: En studie i hverdagslivets dramatik*. Pax Forlag.
- Henriksen, I. M. & Tjora, A. (2014). Interaction Pretext: Experiences of Community in the Urban Neighbourhood. *Urban Studies*, 51, 2111-2124.
- Jacobsen, M. H. & Kristiansen, S. (2006). Goffmans metaforer - om den genbeskrivende og rekonsektualiserende metode hos Erving Goffman. *Sosiologi i dag*, 36.
- Kibsgaard, S. (2014). Den livsviktige leken. I V. Glaser, I. Størksen & M. B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Klubbstyret. (2022). Klubbstyret. <https://klst.samfundet.no/?page=om>
- Kobberrød, J. T. (2010). *Engasjement og begerklang: Studentersamfundet i Trondhjem 1910-2010*. Tapir Akademiske Forlag.
- Kusenbach, M. (2003). Street phenomenology: The go-along as athnographic research tool *Ethnografy*, 4(3), 455-485.
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju* (Bd. 1). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Andersen, T. M. & Rygge, J. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (Bd. 3). Gyldendal akademisk.
- McCracken, G. (1988). *The Long Interview*. Thousand Oaks.
- Molotch, H. (2017). «Just Time» and the Relativity of Speed 117-130.

- Nadim, M. (2015). Generalisering og bruken av analytiske kategorier i kvalitativ forskning
Sosiologisk tidskrift 3, 129-148.
- Nørstebø, O. (2022). UKA - Kulturfestival i Trondheim. snl.no. Hentet 13.november fra
https://snl.no/UKA_-_Kulturfestival_i_Trondheim
- Oldenburg, R. (1997). Our vanishing third places. Planning commissioners journal, (4), 6-10.
- Oldenburg, R. (1999). The great good place. Marlowe & Company.
- Oldenburg, R. (2013). The Café as Third Space. I A. Tjora & G. Scambler (Red.), Café
Society (s. 7-24). Palgrave Macmillan.
- Oldenburg, R. & Brissett, D. (1982). The Third Place. Qualitative Sociology, 5, 265-284.
- Payne, G. & Williams, M. (2005). Generalization in Qualitative Research Sociology 32, 295-
314.
- Regi. (2022). Regi. <https://regi.samfundet.no/omoss/>
- Roulston, K. (2010). Considering quality in qualitative interviewing Qualitative Research,
10(2), 199-228.
- samfundet.no. (2022a). Informasjon: Finansstyret. Hentet 30.11. 22 fra
<https://samfundet.no/informasjon/finansstyret>
- samfundet.no. (2022b). Nybygg: Historie. Hentet 15.11.22 fra
<https://samfundet.no/nybygg#history>
- Shutz, A. & Luckman, T. (1989). The Structures of the Life-World (Bd. 2). Northwestern
University Press
- Silverman, D. (2017). How was it for you? The Interview Society and the irresistible rise of
the (poorly analyzed) interview. Qualitative Research, 17(2), 144-158.
- SIT. (2022a). SIT-nett. Hentet 05.10.22 fra <https://sit.samfundet.no/info/>
- SIT. (2022b). Studentersamfundets Interne Teater Hentet 05.05.22 fra
<http://skrift.no/sit/index.asp?lyd=Vi%20har%20v%E5r%20egen%20lille%20verden>
- Sletten, K. (2016). Her trives studentene aller best Khrono. [https://khrono.no/studentmiljo-
ntnu-trondheim/her-trives-studentene-aller-best/151065](https://khrono.no/studentmiljo-ntnu-trondheim/her-trives-studentene-aller-best/151065)
- Sohlberg, P. & Sohlberg, B.-M. (2019). Kunnskapsens former: Vetenskapsteori,
forskningsmetode og forskningsetikk (Bd. 4). Liber.
- Solbak, R. L. (2010). 100 år og like leken: 1910-2010 Samfundets interne teater. Samfundets
interne teater, Tapir Uttrykk.
- Svenaesus, F. (2003). Sjukdommens mening: Det medisinske møtes fenomenologi og
hemneutik. I. Natur og Kultur.

- Sæther, M. & Hagen, T. L. (2014). Kreativ ute IM. Sæther & T. L. Hagen (Red.), Kreativ ute (s. 13-27). Fagbokforlaget
- Tangvald-Pedersen, O. & Bongaardt, R. (2011). Tid og tilhørighet: Opplevelsen av god psykisk helse og dens implikasjoner for godt psykisk helsearbeid. Tidsskrift for psykisk helsearbeid 8.
- Tavory, I. & Timmermans, S. (2014). *Abductive Analysis*. The University of Chicago Press.
- Tjora, A. (2016). The social rhythm of the rock music festival *Popular Music* 35, 64-83.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (Bd. 3). Gyldendal Akademisk
- Tjora, A. (2018). *Fellesskap*. Universitetsforlaget.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (Bd. 4). Gyldendal
- Wadel, C. (2008). Innlemmelser i sosiale fellesskap. *Sosiologisk tidsskrift*, 16, 237-253.

Vedlegg 1: Infoskriv og samtykkeskjema

Deltagelse i masterprosjekt om Studentersamfundet

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å studere hvordan Studentersamfundets fysiske utforming påvirker de frivilliges tilhørighet til institusjonen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å analysere Studentersamfundet i Trondhjem's fysiske og sosiale egenskaper og hvordan dette påvirker sosialt fellesskap, identitet og bruk av bygget. I tillegg ønsker jeg å koble dette opp mot det fremtidige Nybygget. Mitt hovedanliggende blir derfor å utforske de frivilliges tanker om huset, hvordan de bruker huset og hva slags forhold de har til Samfundet. Problemstilling er derfor:

«Hvordan opplever frivillige betydningen av Samfundets arealer og fysiske utforming?»

Prosjektet gjennomføres som en masteroppgave i sosiologi, ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Veileder for oppgaven er Aksel Tjora. NTNU står som ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du blir spurt om å delta fordi du 1) er frivillig på Studentersamfundet i Trondhjem og er med i en av følgende gjenger: *Klubbstyret*, *Samfundetes Interne Teater* eller *Regi*, 2) og har vært aktiv tidligst siden høsten 2018. Du er blitt kontaktet gjennom forskerens nettverk.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar i et dybdeintervju som vil ta ca. 45 minutter og eventuelt en liten tur/omvisning rundt i de lokalene som er snakket om i intervjuet, dette vil kanskje ta 15 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål om hvor du pleier å oppholde deg på Samfundet, hva du pleier å gjøre, om vervet ditt og hvilket forhold du har til huset. Jeg tar lydopptak og notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Behandlingsansvarlig institusjon er Institutt for sosiologi og statsvitenskap, spesifikt min veileder Aksel Tjora og meg selv, Rikke Storvik Sjøhelle.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Du vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen og jeg vil ikke røpe detaljer rundt spesifikke hemmelige ritualer som din gjeng har.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 31.05.2022. Da vil personopplysninger og opptak bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
å få rettet personopplysninger om deg,
å få slettet personopplysninger om deg, og
å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Prosjektansvarlig Rikke Storvik Sjøhelle på epost (rikkessj@stud.ntnu.no) eller per telefon 41 79 07 08

Behandlingsansvarlig/veileder Aksel Tjora på epost (aksel.tjora@ntnu.no) eller per telefon 91 89 76 11

Vårt personvernombud ved NTNU Thomas Helgesen på epost (thomas.helgesen@ntnu.no) eller per telefon 93 07 90 38

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Aksel Tjora
(Veileder)

Rikke Storvik Sjøhelle
(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Om bygg og følelser», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- å delta i lydopptak
- å delta i en kort omvisning på interne og offentlige områder på Samfundet sammen med Rikke Storvik Sjøhelle

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: NSD sin vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

231318

Vurderingstype

Standard

Dato

10.06.2022

Prosjekttittel

Om bygg og følelser

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Prosjektansvarlig

Aksel Tjora

Student

Rikke Storvik Sjøhelle

Prosjektperiode

22.11.2021 - 31.10.2022

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.10.2022.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektsluttdato. Vi har nå registrert 31.10.2022 som ny sluttdato for behandling av personopplysninger. Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Sturla Herfindal

Lykke til videre med prosjektet!

Vedlegg 3: Intervjuguide

Oppvarmingsspørsmål:

- Hva studerer du?
- Hvor lenge har du bodd i Trondheim
- Hvordan startet forholdet ditt til Samfundet?
- Når ble du tatt opp på Samfundet?
- Kan du fortelle litt om gjengen du er med i?
- Fortell litt om vervet ditt i gjengen

Arbeid på Samfundet og forklaring av bruk av lokaler

- Fortell om en vanlig dag for deg på huset.
 - Nå er du på huset? Hvorfor?
 - Spesielle dager? Hvorfor det?
 - Når på døgnet? Hvor kommer du fra? Rett fra skolen eller hjemme?
 - Hvilke steder henger du på? Hvorfor?
 - Hvor er du når du er på «jobb»?
 - Hvor er du når du ikke er på jobb?
- Fortell litt om gjengen din og de lokalene dere bruker
 - Hybelen
 - Hva liker du med hybelen din?
 - Arbeidslokaler
 - Lager
 - Syrom
 - «Kostymen»
 - Verksted
 - Scener
 - Føler du deg hjemme i noen lokaler på Samfundet? Hvorfor? Hvordan?
- Kan du fortelle litt om hva slags folk som er med i gjengen din? Kjennetegn?
 - Hvem er ikke med?
 - Hvem er det du tenker at alltid er med? Som er igjen etter vakt/jobb og henger igjen på hybelen? Kjennetegn?
 - Hva med deg selv? Er du på Samfundet mye utover vervet ditt?
 - En del snakker om ulike stereotypier i ulike gjenger. For eksempel hva gjelder klær og stil, hva man er opptatt av og oppførsel ovenfor andre interne gjenger. Føler du at du har endra deg noe etter at du ble med i gjengen?
- Har du vært på hybelrunde? Fortell om det. Hvor pleier du å gå da, hvorfor?
 - Er det noen steder du ikke pleier å være
- Hvilke lokaler føler du deg mest knytta til?
 - Av offentlige?
 - Av private/interne?
- Storsalen er et kjent lokale. Hva slags forhold har du til Storsalen?

Tradisjoner og kunnskap

- Det er en del «hemmelige» ting som skjer på Samfundet. Merkelige ritualer som ikke nødvendigvis står nedskrevet et sted og som man bare lærer eller opplever.
 - Kjenner du til noen sånne?
 - Hva skjer, når, hvem, hvor?
 - Utdype
 - Praksiser knytta til ulike lokaler?
 - Hva synes du om dette?
- Det er mange ting man kan lære seg når man er aktiv på Samfundet. Navn, tradisjoner etc. Har du noen tanker om dette?
 - Nøkkelkortet/det hvite kortet blir mye brukt av interne. Vil du fortelle litt om hvordan det er å ha et slikt nøkkelkort?

Nybygg:

- Hva er det viktigste å ivareta når det kommer et Nybygg?
 - Er det noen fasiliteter du gjerne skulle hatt?
 - Er det noen fasiliteter du ikke bruker?
 - Hvordan bidrar et nytt hus til egen aktivitet?
 - Gleder du deg til Nybygg?
 - Hvilke bekymringer har du til Nybygg?
-
- Noen har fortalt meg at de får en spesiell følelse av å se huset når de har vært på sommerferie eller vært borte fra Trondheim lenge. Hva tenker du om det?
 - Kan du huske hvordan forholdet ditt til huset var før du ble aktiv/med i en gjeng? Hva er forskjellen nå?
 - En del studenter i Trondheim opplever at huset er veldig internt, eller lukket – har du noen tanker om dette?

Avrundning

- Hva er det beste med Samfundet?
 - Hva er utfordrende?
- Er det noe du skulle ønske var annerledes med Samfundet?
- Er det noe vi ikke har snakket om som du tenker er relevant å nevne i denne konteksten her?
- Tusen takk for at du stilte opp!

